

СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ про діяльність Спілки економістів України за 2024 рік

Київ – 2025

УДК 33-051(477)"2024"(047.3.034)

Звіт про діяльність Співки економістів України за 2024 рік.

За заг. ред. академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**. – К., 2025. – 117 с.

У звіті висвітлені основні результати роботи Співки економістів України, її регіональних осередків та наукових секцій за 2024 рік. Звіт також містить короткий статистичний огляд соціально-економічного становища України за підсумками 2024 р. та завдання Співки на 2025 рік.

Видання буде корисним для працівників органів влади і органів місцевого самоврядування, науковців, фахівців у галузях державного управління, економічних та інших суспільних наук, викладачів, аспірантів, студентів та широкого кола осіб, які цікавляться станом економіки і досягненнями економічної думки в Україні та діяльністю громадських інституцій у сучасному суспільстві.

УДК 33-051(477)"2024"(047.3.034)

© Співка економістів України, 2025

ЗВІТУЮТЬ ЕКОНОМІСТИ УКРАЇНИ

Спілка економістів України продовжує здійснювати свою статутну діяльність в цей важкий для країни час. Війна позбавила нас можливості роботи на теренах деяких східних областей, а вимушене переміщення наукових і освітніх установ в більш безпечні регіони створило значні труднощі для спілчан. Проте члени Спілки змогли адаптуватися до цих непростих змін і продовжують активно працювати над найбільш актуальними темами в сфері економіки, державного управління, організації підприємницької діяльності, зміцнення інституційної спроможності влади для подолання руйнівних наслідків війни та закладення фундаменту повоєнної відбудови. Крім того, багато зі спілчан перебувають у лавах територіальної оборони та ведуть активну волонтерську діяльність задля підтримки Збройних сил України, вирішення проблем прифронтових регіонів та переселенців.

За активної участі членів Спілки продовжується освітня та наукова діяльність, діалог з органами влади, участь в обговоренні найбільш значущих проєктів економічного розвитку. Проведено ряд заходів щодо створення сприятливого інвестиційного середовища, поширення цифрових технологій, пошуку шляхів підтримки економіки під час війни, розбудови військової промисловості тощо. Члени Спілки брали участь у розробці стратегічних програм та інших документів соціально-економічного розвитку України та її регіонів. Постійно зростає вагомість участі членів Спілки в житті країни та територіальних громад, практикуються нові способи комунікації та координації дій, обміну думками між органами влади, громадянським суспільством та бізнесом, вироблення спільних рішень для підтримки економічної діяльності під час війни та з огляду на необхідність широкомасштабних реформ під час повоєнної відбудови.

Лише спільне бачення єдиної мети – перемоги над ворогом, зміцнення інститутів державності та забезпечення добробуту народу України – дає нам невичерпну насагу для того, щоб вистояти та зберегти і відбудувати вільну країну на власній землі.

Слава Україні! Героям слава!

* * *

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА УКРАЇНИ ЗА ПІДСУМКАМИ 2024 РОКУ¹

Загальноекономічні показники. Номінальний ВВП за 2024 р. становив 7 658,7 млрд грн у фактичних цінах та зріс, порівняно з попереднім роком, на 15,5%. Реальний ВВП збільшився порівняно з 2023 р. на 2,9% (у постійних цінах 2021 р.) (табл.1).

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт України

Роки	Обсяг ВВП у фактичних цінах, млрд грн	У постійних цінах 2021 р., % до відповідного періоду попереднього року	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2010	1 079,3	4,1	13,7
2011	1 300,0	5,5	14,2
2012	1 404,7	0,2	7,8
2013	1 465,2	0,0	4,3
2014	1 586,9	- 6,6	15,9
2015	1 988,5	- 9,8	38,9
2016	2 385,4	2,4	17,1
2017	2 981,2	2,5	22,1
2018	3 560,3	3,4	15,4
2019	3 977,2	3,2	8,2
2020	4 222,0	- 3,8	10,3
2021	5 450,8	3,4	24,8
2022	5 239,1	- 28,8	34,9
2023	6 628,0	5,5	19,9
2024	7 658,7	2,9	12,6

Зростання економіки у звітному періоді значно сповільнилось порівняно з 2023 р. і склало 2,9%, що також нижче оцінки НБУ (3,4%), оприлюдненої в Інфляційному звіті за січень 2025 року. Водночас економіка України відновлюється другий рік поспіль в умовах повномасштабної війни і постійних атак рф на виробничі об'єкти та інфраструктуру. У коментарі НБУ щодо зміни реального ВВП у 2024 р. зазначається, що уповільнення економічного зростання у 2024 р. було очікуваним з огляду на погіршення безпекової ситуації, відновлення дефіциту електроенергії та низькі врожаї. Економіку натомість підтримували високий

¹ Згідно з даними Держстату України. [Електронний ресурс]. Доступні з: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої рф території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, інших тимчасово окупованих рф територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії. Про використання даних інших органів влади (Мінфіну, НБУ, Мінекономіки тощо) зазначається окремо по тексту.

внутрішній попит, м'яка фіскальна політика, значна адаптивність бізнесу, а також зусилля НБУ із забезпечення макрофінансової стійкості².

Споживання надалі підтримувало відновлення економіки. Приватне споживання забезпечило найбільший додатний внесок у зростання реального ВВП у 2024 році. Згідно з даними Держстату України збільшення кінцевих споживчих витрат домогосподарств пришвидшилося до 6,8% і підтримувалося високими темпами зростання реальних зарплат.

Хоча фіскальна політика у 2024 р. залишалася м'якою, роль державного сектору в економіці поступово знижувалася. Так, за підсумками 2024 р. кінцеві споживчі витрати сектору державного управління скоротилися на 4,5%.

Капітальні видатки бюджету і поліпшення фінансових результатів підприємств підтримали інвестиційну активність. Минулого року валове нагромадження основного капіталу зросло на 3,5% р/р. Інвестиції приватного сектору спрямовувалися передусім на розбудову логістичних потужностей і автономне енергозабезпечення на тлі відновлення дефіциту електроенергії, а державного – на відбудову інфраструктури, а також воєнні цілі й розвиток оборонної промисловості.

Експорт повернувся до зростання, обсяги імпорту й надалі збільшувалися. Фізичні обсяги експорту у 2024 р. зросли вперше з 2019 р. – на 10,3% р/р, що насамперед підтримувалося стабільною роботою морського коридору. Водночас поживлення внутрішнього попиту значною мірою забезпечувалося імпортом, фізичні обсяги якого збільшилися на 7,8%. У результаті внесок чистого експорту в зростання реального ВВП залишився від'ємним (–0,9 в. п.), хоча й скоротився порівняно з попередніми роками.

Економічні результати за видами діяльності були нерівномірними. Найбільший від'ємний внесок у зростання ВВП у 2024 р. мало сільське господарство. Валова додана вартість (далі – ВДВ) цієї галузі за підсумками року скоротилася на 7,3% через нижчий урожай. Спекотна погода й посуха влітку та на початку осені негативно вплинули на врожайність, особливо пізніх культур. Зниження врожаїв призвело до подорожчання кормів, що стримувало розвиток тваринництва.

Відновлення дефіциту електроенергії через нові руйнування росією енергетичної інфраструктури України також стримувало зростання економіки. Хоча завдяки ремонтам та імпорту електроенергії ситуація залишалася відносно стійкою, за підсумками року ВДВ енергетичного сектору скоротилася на 2,7%.

Енергетичні дефіцити, посилення обстрілів і нижчі обсяги сільськогосподарської сировини для перероблення стримували розвиток переробної промисловості. Зростання ВДВ цієї галузі сповільнилося до 6%.

Завдяки нарощенню видобутку газу і металевих руд відновилося зростання в добувній промисловості – ВДВ збільшилася на 3,6%. Крім того, вагомий вплив мала стабільна робота морського коридору, що позитивно вплинуло й на фінансові результати металургії та транспортної галузі.

² Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2024 році. 04 квітня 2025 р.
<https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2024-rotsi>

Хоча ВДВ сектору торгівлі у 2024 р. знизилася на 4,1%, споживчий попит залишався стійким, про що свідчили високі показники роздрібної торгівлі та секторів послуг.

Внесок м'якої фіскальної політики в зростання ВВП залишався вагомим. Високі обсяги бюджетного фінансування підтримували галузі промисловості, пов'язані з виробництвом продукції оборонного призначення, а також зумовили зростання ВДВ бюджетних секторів. ВДВ сектору державного управління та оборони у 2024 р. зроста на 2,4%, освіти – на 10,8%, охорони здоров'я – на 4,3%.

Капітальні видатки бюджету на будівництво фортифікацій, ремонти критичної інфраструктури та інші проекти з відновлення разом з інвестиційними внесками приватного сектору забезпечили високі темпи зростання ВДВ будівництва (на 16,2%).

Стійка робота фінансової системи, у тому числі банків, сприяла поліпшенню результатів фінансового сектору. У 2024 р. зростання ВДВ цього сектору відновилося після дворічного спаду та було найвищим серед видів діяльності (27,4%). Попри сповільнення порівняно з 2023 р. через складнощі з пошуком замовлень, високими темпами зростала і ВДВ ІТ-галузі (8,3%).

Промисловість. За підсумками 2024 р., порівняно з попереднім роком, індекс промислової продукції становив 104,6% (у 2023 р. – 106,8%³).

Згідно з даними Держстату України за 2024 р. порівняно з попереднім роком індекс промислової продукції становив: у добувній промисловості і розробленні кар'єрів 103,5% (за 2023 р. – 97,9%), зокрема у добуванні металевих руд – 123,0% (89,8%), сирої нафти та природного газу – 100,9% (100,0%), вугілля – 88,3% (97,0%); у переробній промисловості – 106,7% (113,3%), зокрема у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 107,6% (115,6%); у виробництві чавуну, сталі та феросплавів – 120,3% (99,4%); у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 80,1% (160,8%); постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 97,9% (99,4%); у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 110,3% (100,7%), у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – 100,2% (104,8% за 2023 р.)

На підприємствах із виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення індекс випуску продукції склав 100,2% (за 2023 р. – 68,6%), виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – 95,7% (117,7%), виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 106,3% (103,1%).

Індекс випуску продукції у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування, становив 123,3% (за 2023 р. – 109,0%), у виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування – 132,3% (133,5%), у машинобудуванні – 99,6% (118,4%), у виробництві меблів, іншої продукції, ремонті і монтажу машин та устаткування – 99,4% (119,2%).

³ Тут і далі по тексту для порівняння подаються показники за підсумками 2023 р., що на час підготовки цього звіту були уточнені Держстатом України, тому вони можуть не збігатися з аналогічними показниками, наведеними у звіті Спілки економістів України за 2023 рік.

Сільське господарство. Аграрно-промислове виробництво України у 2024 р. залишалося провідним сектором національної економіки, забезпечуючи понад 59% валютних надходжень від експорту товарів. Проте негативний вплив погодних аномалій, військові дії, логістичні труднощі та зростання витрат на виробництво позначилися на врожайності, цінах і прибутковості аграріїв.

Згідно з даними Держстату України за підсумками 2024 р. валовий збір основних сільськогосподарських культур у господарствах усіх категорій (табл.2), зокрема врожай зернових та зернобобових культур склав 56,2 млн т, (59,8 млн т у 2023 р.), при урожайності 50,6 ц/га (55,2 ц/га) і площі посівів 11,1 млн га (10,98 млн га у 2023 р.). Крім того, у 2024 р. зібрано урожай: соняшнику – 10,96 млн т (12,8 млн т у 2023 р.), цукрового буряка – 12,8 млн т (13,1 млн т), овочів – 1,0 млн т (8,3 млн т), плодів та ягід – 0,31 млн т (2,0 млн т у 2023 р.).

Таблиця 2

Рослинництво
(господарства всіх категорій)

Види культур	Посівна площа, тис. га		Обсяг виробництва (валовий збір), млн т		Урожайність, ц/га зібраної площі	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Зернові та зернобобові	11 139	10 985	56,2	59,8	50,6	55,2
Буряк цукровий фабричний	253,7	250	12,8	13,1	504,8	525
Соняшник	5 020,2	5 220	10,96	12,8	21,8	24,5
Картопля	15,2 ¹	1 210	0,4 ¹	21,4	252,2 ¹	177
Культури овочеві	27,9 ¹	397	1,03 ¹	8,3	372 ¹	209
Культури плодові та ягідні	41,4 ^{1,2}	187 ²	0,3	2,0	93,1	119

¹у підприємствах; ²площа насаджень.

Згідно з даними Держстату України⁴ у господарствах усіх категорій поголів'я великої рогатої худоби (ВРХ) станом на 1 січня 2025 р. склало 2,0 млн голів (проти 2,2 млн на 01.01.2024), у т.ч. корів – 1,2 млн (1,3 млн), свиней – 4,5 млн (5,1 млн), овець та кіз – 0,8 млн (0,9 млн), птиці – 187,6 млн (184,7 млн на 01.01.2024) голів.

За 2024 р. у господарствах усіх категорій виробництво (валовий надій) молока становило 7,2 млн т (проти 7,4 млн т у 2023 р.), вироблено м'яса (у забійній масі) – 2,4 млн т (2,2 млн т) та яєць – 11,6 млрд штук (11,4 млрд штук у 2023 р.).

Будівництво. Індекс будівельної продукції у 2024 р. порівняно із 2023 р. становив 118,6% (125,0% у 2023 р.). Протягом 2024 р. обсяг будівництва житлових будівель зріс на 10,8%, а нежитлових будівель та інженерних споруд – збільшився, відповідно, на 31,6% та 14,5%.

У 2024 р. в Україні прийнято в експлуатацію: 9 758,9 тис. м² загальної площі житлових будівель (7 380,7 тис. м² у 2023 р.), 2 691,0 тис. м² нежитлових будівель (2 340,3 тис. м² у 2023 р.).

За 2024 р. прийнято в експлуатацію загальної площі: житлових будинків – у обсязі 9,8 млн кв.м, з яких 5,0 млн кв. м склали одноквартирні житлові будинки і

⁴ Тваринництво (1990-2024). Держстат України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

4,8 млн кв.м багатоквартирні будинки; нежитлових будівель – у обсязі 2,7 млн кв.метрів.

Зовнішня торгівля. Згідно з даними Держстату України (в дужках курсивом також подано дані НБУ, включені до платіжного балансу⁵) у 2024 р. **експорт товарів і послуг** становив 51,0 (56,1) млрд дол. США проти 45,7 (51,3) млрд дол. США у 2023 р., **імпорт** склав 76,3 (92,0) млрд дол. США проти 69,9 (89,2) млрд дол. США у 2023 році. Негативне сальдо склало 25,3 (35,9) млрд дол. США (у 2023 р. теж негативне – 24,2 (37,9) млрд дол. США).

У 2024 р. **експорт товарів** становив 41,7 (38,9) млрд дол. США, або 115,3% порівняно з 2023 р., **імпорт** – 70,7 (69,3) млрд дол. США, або 111,3% проти рівня 2023 року. Негативне сальдо склало 29,0 (30,4) млрд дол. США (за 2023 р. також негативне – 27,4 (29,1) млрд дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,59 (у 2023 р. – 0,57). Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами з 230 країн світу.

Європейський Союз є головним торговельним партнером України. У 2024 р. питома вага експорту товарів до ЄС склала 59,5 % від загального обсягу експорту, а питома вага імпорту товарів з ЄС – 50,5% загального обсягу імпорту, негативне сальдо торгівлі товарами з ЄС склало 10,9 млрд дол. США.

Експорт послуг за 2024 р. становив 9,3 (17,2) млрд дол. США проти 9,5 (16,6) млрд дол. США у 2023 р., **імпорт** – 5,5 (22,7) млрд дол. США проти 6,3 (25,3) млрд дол. США у 2023 р., позитивне сальдо склало 3,8 (за даними платіжного балансу – негативне: 5,5) млрд дол. США. За 2023 рік сальдо зовнішньої торгівлі послугами також було позитивне і складало 3,2 (хоча за даними платіжного балансу було негативне: 8,7) млрд дол. США.

Внутрішня торгівля. Згідно з попередніми даними Держстату України оборот роздрібної торгівлі, який включає дані щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2024 р. становив 2 172,0 млрд грн, що на 11,5% більше від обсягу попереднього року. Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі (юридичних осіб) за 2024 р. склав 1 512,0 млрд грн, що на 15,6% більше від обсягу 2023 року.

В Україні динамічно зростає цифровізація внутрішньої торгівлі, купівлі товарів і послуг онлайн охоплюють дедалі ширше коло учасників ринку. Цьому сприяє поширення засобів цифрових комунікацій. На початок 2025 р. в Україні були активними 56,4 млн стільникових мобільних зв'язків, а інтернетом користувалися 31,5 млн осіб, що становить 82,4% населення країни⁶.

⁵ Розходження в даних Держстату України і даних НБУ, відображених у платіжному балансі, обумовлені тим, що при складанні рахунку зовнішньої торгівлі в платіжному балансі здійснюється ряд коригувань даних статистики відповідно до Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції, шосте видання (КПБ6, Міжнародний валютний фонд, 2009 р.). Зокрема дані Держстату коригуються НБУ на обсяг оцінки неформальної торгівлі, вартість товарів для переробки (давальницька сировина, готова продукція) тощо. https://bank.gov.ua/files/ES/Trade_y.pdf (станом на 31.03.2025).

⁶ Digital 2025: Ukraine. 3 March 2025. <https://datareportal.com/reports/digital-2025-ukraine>

Згідно з даними групи компаній EVO, у 2024 р. українці витратили на онлайн-покупки 239 млрд грн, що на 25% більше порівняно з 2023 роком. Нині в Україні налічується близько 11 млн інтернет-покупців, які в середньому здійснюють 17 покупок на рік із середнім чеком 1 300 гривень. Частка електронної комерції в роздрібній торгівлі становить 10%, що вдвічі менше, ніж у Польщі та США⁷.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) станом на грудень 2024 р. проти грудня попереднього року склав 112,0%, у цілому за 2024 р. проти 2023 р. – 106,5% (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка індексу цін⁸

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>(у %, грудень до грудня попереднього року)</i>										
Споживчі ціни	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	105,0	110,0	126,6	105,1	112,0
Ціни виробників промислової продукції	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6	114,5	162,2	138,2	116,2	127,6
<i>у %, до попереднього року</i>										
Споживчі ціни	148,7	113,9	114,4	110,9	107,9	102,7	109,4	120,2	112,9	106,5
Ціни виробників промислової продукції	136,0	120,5	126,4	117,4	104,1	98,4	140,8	147,3	124,2	119,7

Базовий індекс споживчих цін (БІСЦ) у цілому за 2024 р. порівняно з 2023 р. склав 110,7%.

Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли за рік (грудень 2024 р. проти грудня 2023 р.)⁹ на 14,1%. Найбільше подорожчали овочі (+48,3%), масло (+33,9%), олія соняшникова (+20,9%), молоко (+18,8%), хліб (+18,2%), сир і м'який сир (+16,2%), фрукти (+16,4%), безалкогольні напої (+13,2%).

Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 18,9%, електроенергію – на 63,6%, послуги з управління багатоквартирними будинками – на 11,2%, прибирання сміття – на 8,9%, утримання та ремонт житла – на 3,9%.

У сфері охорони здоров'я ціни зросли на 13,2%, зростання цін на фармацевтичну продукцію, медичні товари та обладнання склало 13,9%, а ціни на амбулаторні послуги зросли на 15,6%.

⁷ <https://dev.ua/news/u-2024-mu-rotsi-ukrainsi-vytratyly-na-onlain-pokupky-na-25-bilshe-nizh-torik-1734683726>

⁸ Дані, починаючи з 2014 р., наведено без урахування тимчасово окупованих територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії. Джерело: Держстат України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

⁹ Експрес-випуск. Індекси цін. 10.01.2025 р. / Держстат України. <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2025/01/01.pdf>

Ціни на транспорт зросли на 7,1% передусім через подорожчання палива та мастил на 4,8% і транспортних послуг на 9,8%.

Індекс цін у будівництві в 2024 р. (грудень до грудня попереднього року) становив 107,1% (за 2023 р. – 110,6%).

Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств. За попередніми даними Держстату України¹⁰, у 2024 р. фінансовий результат до оподаткування великих і середніх підприємств становив 947,3 млрд. грн прибутку (у 2023 р. – 776,4 млрд. грн). Прибуток досяг 1 220,6 млрд. грн, або 119,0% порівняно із 2023 р., збитків допущено на суму 273,3 млрд. грн, або 109,7% від аналогічного показника попереднього року. Частка збиткових підприємств у 2024 р. склала 22,1% (у 2023 р. – 22,0%). У 2024 р. спостерігався значний розрив у динаміці прибутковості різних видів економічної діяльності порівняно з 2023 роком. Так, найбільший приріст прибутку (до оподаткування) проти 2023 р. мав місце у сільському, лісовому та рибному господарстві (190,4%), будівництві (144,3%), фінансовій та страховій діяльності (138,9%), у професійній, науковій та технічній діяльності (134,6%), у промисловості (113,7%), в той час як у більшості видів економічної діяльності він суттєво зменшився, зокрема у освіті прибуток становив лише 27,4% від рівня 2023 р., у тимчасовому розміщуванні й організації харчування – 51,4%, у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку – 69,3%, у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 71,5%, на транспорті, у складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності – 71,9%, у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги – 85,3% від рівня 2023 року.

Транспорт. У 2024 р. вантажообіг підприємств транспорту становив 184,6 млрд ткм (113,0% від обсягу 2023 р.), ними перевезено 354,0 млн т вантажів, що на 7,8% більше аналогічного показника за 2023 рік.

У 2024 р. усіма видами транспорту виконано пасажирообіг в обсязі 43,4 млрд пас.км, послугами пасажирського транспорту скористалися 2 176,2 млн пасажирів, що, відповідно, на 10,1% та 6,8% більше від обсягу 2023 року.

Державний бюджет¹¹. Кабінет Міністрів України розпорядженням від 08 квітня 2025 р. №312-р схвалив річний звіт про виконання Закону України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" за доходами у сумі 3 123,5 млрд грн, за видатками – 4 488,3 млрд грн, за обсягом повернення кредитів – 12,5 млрд грн та за обсягом надання кредитів – 7,0 млрд грн, з дефіцитом у сумі 1 359,4 млрд гривень.

Державний бюджет України за 2024 р. акумулював 3 123,5 млрд грн, що на 451,0 млрд грн, або на 16,9% більше ніж у 2023 р., і складає 163,4% планового річного показника, визначеного Законом України "Про Державний бюджет України на 2024 рік". Водночас допомога від міжнародних партнерів (МФО, Європейського Союзу та окремих країн) залишалася суттєвою попри те, що її частка третій рік

¹⁰ Експрес-випуск. Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств за 2024 рік. Держстат України. 14.04.2025 р. <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2025/04/09.pdf>

¹¹ Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2024 рік. Мінфін України. https://mof.gov.ua/uk/budget_of_2024-698

поспіль зменшується, і склала у 2024 р. 15,2% (473,9 млрд грн) всіх доходів державного бюджету за рік проти 16,2% у 2023 р. та 26,9% у 2022 році.

Видатки державного бюджету у 2024 р. зросли на 473,5 млрд грн, або на 11,8% порівняно з 2023 р., та становили 4 488,3 млрд грн.

За 2024 р. касові видатки загального фонду державного бюджету виконано в обсязі 3 491,6 млрд грн, що більше проти 2023 р. на 457,4 млрд грн, або на 15,1%.

У 2024 р. на національну безпеку і оборону держави спрямовано загальний ресурс у сумі 2 975,8 млрд грн (з яких 27,5 млрд грн – надані державні гарантії), що становить 38,9% обсягу ВВП.

Видатки державного бюджету на обслуговування боргу та виплат за державними деривативами (за функціональною класифікацією видатків) у 2024 р. склали 308,3 млрд грн, що на 60,7 млрд грн, або на 24,5% більше ніж у 2023 році.

Видатки на виплату заробітної плати та нарахувань для працівників бюджетної сфери у 2024 р. становили 1 302,7 млрд грн, що на 67,6 млрд грн, або на 5,5% більше ніж у 2023 році. Таке зростання видатків пов'язано з підвищенням розміру мінімальної заробітної плати та додатковими виплатами військовослужбовцям.

Видатки державного бюджету на соціальне забезпечення у 2024 р. становили 579,2 млрд грн, що більше проти 2023 року на 45,1 млрд грн, або на 8,4%. На соціальні виплати, які забезпечує Мінсоцполітики, було спрямовано з державного бюджету 450,9 млрд гривень.

За 2024 р. касові видатки державного бюджету на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду становили 100% планових показників, або 274,7 млрд гривень.

У 2024 р. забезпечувалося виконання всіх зобов'язань щодо перерахування міжбюджетних трансфертів. Так, із державного бюджету місцевим бюджетам було надано трансфертів у сумі 187,9 млрд грн, зокрема із загального фонду державного бюджету – у сумі 177,5 млрд грн, або 97,9% передбачених розписом асигнувань на 2024 рік.

Державний бюджет у 2024 р. виконано з **дефіцитом** у сумі 1 359,4 млрд грн, що відповідає 17,8% обсягу ВВП.

Основним джерелом фінансових ресурсів, які спрямовувалися на фінансування дефіциту державного бюджету у 2024 р., залишалися державні внутрішні та зовнішні запозичення. Загальна сума державних внутрішніх запозичень на фінансування загального фонду державного бюджету становила 618,4 млрд грн, зокрема від розміщення ОВДП, номінованих в євро та доларах США, надійшло 2,7 млрд дол. США та 749,9 млн євро (що у гривневому еквіваленті становило 139,8 млрд гривень).

Загальна сума надходжень зовнішніх запозичень на фінансування загального фонду державного бюджету становила 1 248,5 млрд гривень. При цьому ЄС залишається найбільшим донором прямої бюджетної підтримки.

У 2024 р. ЄС започаткував інструмент для надання макрофінансової підтримки України Ukraine Facility, що передбачає можливість отримання протягом 2024–2027 років прямої бюджетної та технічної допомоги. Загалом у 2024 р. в межах Ukraine

Facility в частині прямого бюджетного фінансування до загального фонду державного бюджету надійшло 13,1 млрд євро (що еквівалентно 567,8 млрд грн).

Надходження до спеціального фонду державного бюджету на фінансування інвестиційних та інфраструктурних проєктів від міжнародних фінансових організацій та країн-партнерів впродовж 2024 р. становили 25,3 млрд гривень. Додатковим джерелом покриття дефіциту державного бюджету були надходження від приватизації державного майна. Так, за 2024 р. до державного бюджету від приватизації державного майна фактично надійшло 9,9 млрд грн при плановому річному показнику в сумі 4,0 млрд гривень.

З метою відновлення боргової стійкості, збереження макрофінансової стабільності та збільшення ресурсів державного бюджету в умовах продовження російської військової агресії впродовж 2024 р. було успішно завершено операцію з реструктуризації боргу обсягом близько 20,5 млрд дол. США (приблизно 24 млрд дол. США з урахуванням капіталізованих відсотків) та проведення розрахунків за державними єврооблігаціями та гарантованими державою єврооблігаціями, випущеними Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України. Транзакція передбачала випуск облігацій зовнішньої державної позики на суму 15,2 млрд дол. США (що еквівалентно 626,9 млрд грн) у рахунок погашення частини державного зовнішнього боргу за облігаціями зовнішньої державної позики на суму 14,7 млрд дол. США (що еквівалентно 606,4 млрд грн) та облігацій Агентства відновлення на суму 0,5 млрд дол. США (що еквівалентно 20,5 млрд грн). Крім того у 2024 р. укладено договори щодо відстрочення платежів з обслуговування державного боргу до 2027 р. з США, Канадою, Великою Британією, Францією та Японією.

Незважаючи на складну економічну ситуацію, Україна безумовно виконувала свої боргові зобов'язання вчасно та в повному обсязі. Загалом за 2024 р. на погашення основної суми державного боргу було спрямовано 503,3 млрд грн (без урахування вищезазначеної операції з реструктуризації державного боргу), з яких 382,8 млрд грн – погашення внутрішніх зобов'язань і 120,4 млрд грн – погашення зовнішніх зобов'язань.

Державний борг¹². Згідно з інформацією Мінфіну України станом на 31 грудня 2024 р. державний та гарантований державою борг України¹³ становив 6 980,96 млрд грн, або 166,06 млрд дол. США, а саме: державний та гарантований державою зовнішній борг – 5 048,48 млрд грн (72,32 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 120,09 млрд дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг – 1 932,49 млрд грн (27,68 %), або 45,97 млрд дол. США.

Державний борг України становив 6 692,45 млрд грн (95,87 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 159,20 млрд дол. США.

¹² Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України станом на 31.12.2024. Мінфін України. <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg>

¹³ Обсяг державного та гарантованого державою боргу розраховується у грошовій формі як непогашена номінальна вартість боргових зобов'язань у валюті кредиту (позики). Стан державного та гарантованого державою боргу визначається у гривнях та доларах США за курсом Національного банку України на останній день звітного періоду та включає операції за цей день.

Державний зовнішній борг становив 4 829,32 млрд грн (69,18 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 114,88 млрд дол. США. Державний внутрішній борг становив 1 863,13 млрд грн (26,69 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 44,32 млрд дол. США.

Гарантований державою борг України становив 288,51 млрд грн (4,13%), або 6,86 млрд дол. США, зокрема: гарантований державою зовнішній борг – 219,15 млрд грн (3,14 %), або 5,21 млрд дол. США; гарантований державою внутрішній борг – 69,36 млрд грн (0,99 %), або 1,65 млрд дол. США.

Протягом 2024 р. сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилась у гривневому еквіваленті на 1 461,33 млрд грн, або на 20,74 млрд дол. США.

Зовнішній борг України. Згідно з даними Національного банку України (НБУ)¹⁴ на кінець 2024 року обсяг валового зовнішнього боргу України становив 180,6 млрд дол. США, його приріст за рік склав 19,1 млрд дол. США. Відносно ВВП борг збільшився з 89,1% до 95,0%.

Зовнішній борг державного сектору збільшився на 18,5 млрд дол. США та становив на кінець 2024 р. 116,8 млрд дол. США (61,4% від ВВП). За 2024 р. зовнішні зобов'язання приватного сектору збільшилися на 0,6 млрд дол. США та становили на кінець року 63,8 млрд дол. США (33,6% від ВВП).

Зовнішні зобов'язання сектору загального державного управління збільшилися на 19,5 млрд дол. США – до 115,6 млрд дол. США (60,8% від ВВП). Основним чинником зростання заборгованості стало кредитування від міжнародних партнерів: чисте залучення кредитів від МВФ становило 3,9 млрд дол. США, від інших міжнародних партнерів – 24,7 млрд дол. США. З іншого боку, заборгованість скоротилася за рахунок: реструктуризації боргу уряду за ОЗДП (обміну наявних облігацій та списання частини боргу за ними) – на 5,2 млрд дол. США; курсових змін – на 4,0 млрд дол. США за рахунок девальвації обмінного курсу євро до долара США протягом року. Зовнішній борг центрального банку скоротився на 1,0 млрд дол. США в результаті погашення боргу перед МВФ і на кінець 2024 р. становив 1,3 млрд дол. США (0,7% від ВВП).

Обсяг зовнішніх зобов'язань сектору інших депозитних корпорацій зменшився до 1,5 млрд дол. США (0,8% від ВВП), що зумовлювалося: чистим погашенням за єврооблігаціями (на 0,1 млрд дол. США) та скороченням зовнішньої заборгованості за кредитами і позиками (на 0,1 млрд дол. США).

Зовнішній борг інших секторів економіки за 2024 р. зріс на 0,9 млрд дол. США – до 41,2 млрд дол. США (21,6% від ВВП) здебільшого за рахунок зростання зовнішньої заборгованості за торговими кредитами (на 1,2 млрд дол. США). Водночас зменшилася зовнішня заборгованість за негарантованими єврооблігаціями і кредитами та позиками (на 0,6 млрд дол. США). Міжфірмовий борг підприємств, що перебувають у відносинах прямого інвестування, зменшився на 0,1 млрд дол.

¹⁴ Зовнішній борг України на кінець 2024 року (за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції) / НБУ. 01.04.2025 р. https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt_y.pdf

США і склав на кінець року 21,1 млрд дол. США (11,1% від ВВП). У цілому заборгованість інших секторів економіки (разом із міжфірмовим боргом) за 2024 рік зросла на 0,8 млрд дол. США – до 62,3 млрд дол. США (32,7% від ВВП).

Обсяг простроченої заборгованості за негарантованими кредитами реального сектору (разом із міжфірмовим боргом) протягом року зріс на 2,2 млрд дол. США і становив 28,2 млрд дол. США (14,8% від ВВП). За географічною структурою заборгованості приватного сектору за негарантованими кредитами (разом із міжфірмовим боргом) основною країною кредитором залишався Кіпр: його частка за рік знизилася на 0,1 в. п. і становила 48,1% від загального обсягу. Також знизилася частка Великої Британії – на 0,4 в. п., до 10,4%. Натомість зросли частки Нідерландів (на 0,3 в. п. до 8,5%), США (на 1,3 в. п. до 4,3%) та Німеччини (на 0,2 в. п. до 3,3%). У простроченій заборгованості реального сектору за цими інструментами частка Кіпру зросла з 54,5% до 54,7%.

Основною валютою зовнішніх запозичень України станом на кінець 2024 р. залишався долар США: його частка становить 46,5% від загального обсягу зовнішнього боргу, однак за рік вона знизилася на 1,2 в. п. Натомість питома вага зобов'язань у євро зросла з 37,8% до 38,6%, а в СПЗ перед МВФ – з 10,2% до 10,5%. Частка зовнішньої заборгованості в гривнях скоротилася на 0,4 в. п. – до 1,0% від обсягу боргу. Обсяг короткострокового зовнішнього боргу за залишковим терміном погашення зріс за рік на 0,8 млрд дол. США і на кінець 2024 р. становив 41,6 млрд дол. США. Зобов'язання сектору загального державного управління, які мають бути погашені впродовж наступних 12 місяців, зменшилися на 1,4 млрд дол. США (до 3,5 млрд дол. США) унаслідок проведення реструктуризації боргу уряду за ОЗДП.

Майбутні погашення зобов'язань центрального банку зменшилися на 0,2 млрд дол. США (до 0,8 млрд дол. США) за рахунок менших виплат Міжнародному валютному фонду. Майбутні погашення зобов'язань банківського сектору зменшилися на 26,0 млн дол. США (до 1,3 млрд дол. США) переважно за рахунок зменшення обсягів майбутніх погашень за кредитами та єврооблігаціями.

Загальні обсяги зобов'язань реального сектору, які мають бути погашені впродовж наступних 12 місяців (разом із міжфірмовим боргом), збільшилися на 2,5 млрд дол. США та становили на кінець 2024 р. 36,0 млрд дол. США за рахунок збільшення заборгованості за торговими кредитами (на 1,3 млрд дол. США) та майбутніх виплат за довгостроковим міжфірмовим боргом (на 1,1 млрд дол. США).

Платіжний баланс України¹⁵. Згідно з даними НБУ¹⁶ загалом за 2024 р. зведений платіжний баланс сформувався з дефіцитом у 3,0 млн дол. США (у 2023 р.

¹⁵ Відповідно до Закону України від 03.03.2022 р. № 2115-IX "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" частина інформації, яка потрібна для складання платіжного балансу, не збирається. Оцінка платіжного балансу за 2024 р. здійснена на підставі наявної інформації та уточнюватиметься після отримання додаткових даних. Усі дані з платіжного балансу подаються без урахування тимчасово окупованих територій, у тому числі Автономної Республіки Крим та м. Севастополь.

¹⁶ Платіжний баланс у 2024 році (за попередніми даними, за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції) / НБУ. 01.04.2025 р. https://bank.gov.ua/files/ES/State_y.pdf

профіцит становив 9,5 млрд дол. США). Надходження від МВФ у межах Інструменту швидкого фінансування RFI у 2024 році становило 4,0 млрд СПЗ (5,3 млрд дол. США в еквіваленті), погашення за раніше залученими кредитами від МВФ становило 2,4 млрд дол. США.

Станом на 31.12.2024 р. міжнародні резерви становили 43,8 млрд дол. США (на кінець 2023 р – 40,5 млрд дол. США), що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 5,5 місяця (у 2023 р. – протягом 5,4 місяця).

Чисте запозичення від зовнішнього світу в 2024 р. (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій з капіталом) становило 8,6 млрд дол. США (за 2023 р. – 9,4 млрд дол. США).

За 2024 р. приплив капіталу за фінансовим рахунком (чисте запозичення) становив 8,6 млрд дол. США (порівняно з 18,9 млрд дол. США у 2023 р.), суттєвий приплив до державного сектору лише частково компенсувався відпливом із приватного сектору. Чистий приплив коштів за операціями державного сектору становив 18,7 млрд дол. США (у 2023 р. – 25,9 млрд дол. США) і зумовлювався залученням позик від міжнародних партнерів на суму 24,7 млрд дол. США. Водночас зменшення боргу за державними цінними паперами за результатами реструктуризації становило 5,2 млрд дол. США, а виплати за ОВДП нерезидентам – 0,4 млрд дол. США.

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2024 р. становив 3,5 млрд дол. США (у 2023 р. – 4,4 млрд дол. США) і сформувався за рахунок: 1) реінвестування доходів на суму 2,4 млрд дол. США (у 2023 р. було 3,4 млрд дол. США); 2) інвестицій в акціонерний капітал (крім реінвестованих доходів) на суму 941 млн дол. США (651 млн дол. США у 2023 р.); 3) чистих залучень за борговими інструментами на 475 млн дол. США, у тому числі за кредитами між сестринськими підприємствами 428 млн дол. США (у 2023 р. ці залучення складали 523 млн дол. США і 193 млн дол. США відповідно).

Довідково. Сестринські підприємства – це підприємства, які мають спільного безпосереднього або опосередкованого прямого інвестора, є резидентами різних економік, але володіють менше 10% статутного капіталу одне одного (це поняття було запроваджено у 6-му виданні Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (КПБ6, 2009) та Еталонному визначенні ОЕСР прямих іноземних інвестицій (ПІІ) (4-е видання, 2008), якими передбачено включення до статистики ПІІ інвестицій між сестринськими підприємствами. Це дає змогу охопити більше боргових операцій в межах міжнаціональних корпорацій, точніше відобразити спрямованість інвестицій та здійснити їх точніший вимір, у зв'язку з чим НБУ вдосконалив статистику платіжного балансу, міжнародної інвестиційної позиції в частині врахування в ПІІ інвестицій між сестринськими підприємствами.

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2024 р. становив 13,7 млрд дол. США (7,2% від ВВП) порівняно з 9,6 млрд дол. США (5,3% від ВВП) у 2023 році. Дефіцит зріс внаслідок: збільшення дефіциту товарів через швидше відновлення імпорту ніж експорту; скорочення профіциту первинних доходів – зниження надходжень з оплати праці відбувалося на тлі збільшення виплат за інвестиційними

доходами; скорочення порівняно з 2023 р. допомоги та грантів від міжнародних партнерів.

Без урахування реінвестованих доходів та грантів дефіцит поточного рахунку на кінець 2024 р. становив 22,6 млрд дол. США, або 11,9% від ВВП (за 2023 р. дефіцит становив 18,0 млрд дол. США, або 9,9% від ВВП).

Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами скоротився до 35,9 млрд дол. США порівняно з 37,9 млрд дол. США у 2023 році. Експорт у 2024 р. збільшився на 9,4% (у 2023 р. зменшився на 10,8%), імпорт збільшився на 3,2% (у 2023 р. збільшився на 7,1%) насамперед за рахунок імпорту продукції машинобудування.

Банківська діяльність. Згідно з даними огляду банківського сектору України¹⁷, на кінець 2024 р. в Україні працювали 61 платоспроможний банк (проти 63 банків у 2023 р.), з них 14 банків – з іноземним капіталом. Частка чистих активів держбанків за 2024 р. склала 53,3%.

Обсяг чистих активів банків за 2024 р. зріс на 16,2% (за фіксованим на початок періоду курсом – на 13,1%). Вкладення в ОВДП за рік зросли більше ніж на третину. Банки нарощували частку державних облігацій в активах щоб зберегти дохідність портфеля в умовах зниження ставок. Крім того, значні державні видатки наприкінці 2024 р. сприяли надходженню коштів до банків та зростанню обсягів депозитних сертифікатів НБУ в IV кварталі на 17,5%. Однак за рік їх обсяг зменшився на 11,6%.

Чисті гривневі кредити бізнесу зростають півтора року поспіль, за 2024 р. приріст становив 20,6%. Чисті гривневі кредити МСП зросли за рік на 22,1%, а їхня частка в чистому гривневому портфелі кредитів бізнесу зросла до 60,2% (на 0,7 в. п. за рік). Приріст кредитного портфелю іноземних банків склав за рік 15,2%, а в інших банках – 24,8%. У цілому за 2024 р. найбільше зросли кредити у сфері торгівлі та харчової промисловості.

Частка позик, наданих за програмою "Доступні кредити 5-7-9%", у гривневому чистому портфелі бізнесу становить 33,7% на кінець 2024 року. Зростав попит бізнесу на кредити з огляду на наміри здійснити капітальні інвестиції. Відповідно за 2024 р. в портфелі зросла частка кредитів, довших за три роки, до 25,2% (+6 в.п. за рік). Чисті гривневі кредити зі строком погашення понад три роки збільшилися за рік більш як на 58%. Чисті гривневі кредити населенню зросли за 2024 р. на 39,9%. У цьому портфелі надалі домінують незабезпечені позики.

Частка іпотеки в портфелі чистих роздрібних гривневих кредитів склала на кінець 2024 р. 13,4% (+1,7 в.п. за рік). Іпотечне кредитування і надалі відбувалося майже виключно за державною програмою "єОселя", валовий портфель якої в IV кварталі 2024 р. збільшився до 24,1 млрд гривень.

Якість кредитного портфеля поліпшується. Упродовж 2024 р. частка непрацюючих кредитів (NPL) скоротилася на 7,1 в.п. - до 30,3%. Для бізнесу частка NPL знизилася на 5,2 в.п. за рік, для фізосіб – на 8,0 в.п. за рік. Основним рушієм зниження частки NPL залишалося їхнє списання та зростання обсягів нових кредитів. Протягом 2024 р. частка NPL знижувалася в усіх банках. Частка

¹⁷ Огляд банківського сектору. Лютий 2025 р. / НБУ.
https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2025-02.pdf?v=13

корпоративних позичальників, що зазнали дефолту за гривневими кредитами у 2024 р., знизилася до близько 4%.

Обсяги гривневих коштів фізичних осіб у банках зросли за рік на 11,5%. Строкові депозити фізосіб у гривні зросли на 8,8% за рік, на кінець 2024 р. їх частка склала 33,6%. Кошти населення в іноземній валюті зросли на 2,7%, передусім завдяки припливу на поточні рахунки. Водночас строкові депозити у валюті зменшились за 2024 р. на 6,2%, рівень доларизації вкладів клієнтів банків склав на кінець року 31,4%. Гривневі кошти бізнесу за 2024 р. зросли на 19,0%, зростання відбулося в усіх груп банків. Обсяги валютних коштів бізнесу збільшилися в цілому за рік на 5,5%.

У грудні 2024 р. НБУ підвищив облікову ставку – з 13,0% до 13,5%, а у січні 2025 р. – до 14,5%, чим завершив цикл зниження ключової ставки, що тривав із середини 2023 року. У результаті зниження банками ставок за коштами населення призупинилося. Вартість нових гривневих залучень від фізичних осіб становила 9,6% річних у грудні 2024 року. Ставки за гривневими кредитами бізнесу на кінець року склали 14,7% річних. Найнижчі ставки пропонували іноземні банки: для іноземних підприємств – 11,4% річних, для українських приватних підприємств – 14,3% річних. Ставки за кредитами населенню коливалися на рівні близько 28% річних.

Згідно з попередніми даними до річного аудиту за 2024 р. банки отримали 103,7 млрд грн прибутку, 39% якого сформував Приватбанк. Збитковими були дев'ять малих банків із сукупним збитком 0,4 млрд гривень.

Згідно з уточненими даними НБУ за 2024 р. банки отримали 91 млрд грн чистого прибутку після нарахування 96 млрд грн податку на прибуток за ставкою 50% (за 2023 р. банки отримали 83 млрд грн чистого прибутку після нарахування 77 млрд грн податку на прибуток за ставкою 50%).

Чистий процентний дохід залишався основним джерелом високого прибутку. Дохідність активів суттєво знизилася, передусім через зменшення дохідності депозитних сертифікатів НБУ. Натомість дохідність ОВДП та кредитів залишалася стабільною. Вартість зобов'язань зменшувалася синхронно з дохідністю активів, процентна маржа в середньому за 2024 р. становила 7,6%. За 2024 р. чистий комісійний дохід зріс на 5,2%. У грудні 2024 р. вперше за час повномасштабної війни його місячний обсяг досяг передвоєнного рівня.

Співвідношення операційних витрат і операційного доходу (CIR) становило у середньому за рік – 39,2%. Операційно збитковими за рік були вісім банків.

Достатність капіталу залишалася на високих рівнях та становила на 1 січня 2025 р. близько 17% для капіталу кожного з рівнів. Усі банки дотримувалися вимог щодо достатності капіталу на кінець року. Проте подальше повне відображення податку на прибуток за 2024 р. ще може призвести до порушення вимог окремими банками. Однак вони матимуть змогу відновити капітал, зберігаючи високу ефективність та виконуючи програми капіталізації.

Ринок праці. Повномасштабна війна завдає значного прямого і опосередкованого впливу на економіку, зокрема й на ринок праці. За відсутності офіційних даних Держстату через призупинення обстеження робочої сили після повномасштабного вторгнення оцінити зміни на ринку праці частково можливо за результатами опитувань підприємств. Державна служба зайнятості провела два

масштабні дослідження спільно зі швейцарською організацією Helvetas Swiss Intercooperation та Федерацією роботодавців України: "Оцінка ринку праці України 2024–2025" та "Дослідження зареєстрованого безробіття в Україні"¹⁸. У межах цих досліджень було опитано 55 тис. роботодавців, які забезпечують роботою 4,2 млн осіб, а також майже 70 тис. зареєстрованих безробітних. Зібрані дані дозволили окреслити галузі з найбільшим попитом на працівників, зрозуміти потреби бізнесу та співвіднести їх із запитами з боку безробітних. Згідно з результатами досліджень найгостріше кадрову кризу відчувають промисловість, транспорт, будівництво та енергетика. Крім того 80,5% учасників ринку праці — це люди віком від 25 до 60 років, а молодь до 25 років становить лише 6,4%; 35% роботодавців планують підвищення заробітної плати у 2025 р.; 32% роботодавців мають намір наймати нових працівників у 2025 р.; кожен четвертий зареєстрований безробітний готовий проходити навчання; понад 50% роботодавців готові наймати людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та людей віком 60+ років. Під час опитування також було з'ясовано, що найбільш затребуваними професіями на 2025 р. є: тракторист, слюсар-ремонтник, електрогазозварник, електромонтер, медсестра, слюсар з ремонту рухомого складу, водій, швачка.

Загалом у 2024 р. ринок праці в Україні залишався нерівномірним. Рівно третина вакансій (33,3%) – це робота в столиці та Київській області. По 8% від усіх пропозицій передбачали роботу у Львівській і Дніпропетровській області, а також віддалено¹⁹.

Згідно з даними Державної служби зайнятості у 2024 р. 389 тис. осіб офіційно зареєструвалися як безробітні, однак їх реальна кількість є значно вищою. За даними НБУ кількість громадян, які мали статус безробітного, склала на кінець 2024 р. 388,4 тис. осіб проти 483,2 тис. осіб на кінець 2023 року. Скорочення склало 94,8 тис. осіб. Рівень безробіття (за методологією МОП) склав у 2024 р. 13,1% (18,2% за 2023 р.)²⁰.

Протягом 2024 р. продовжувалася реалізація запровадженої Кабінетом Міністрів України у квітні 2022 р. на час дії воєнного стану програми надання компенсацій за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Умовами цієї програми передбачено за кожного працевлаштованого з-поміж ВПО держава виплачує роботодавцю компенсацію у розмірі мінімальної заробітної плати (на сьогодні – 8,0 тис. грн) впродовж 3 місяців, а за працевлаштування ВПО з-поміж осіб з інвалідністю – впродовж 6 місяців. Згідно з даними Мінекономіки України²¹ у 2024 р. за працевлаштування ВПО держава виплатила роботодавцям 320 млн гривень. При цьому за даною компенсаційною програмою у 2024 р.

¹⁸ Державна служба зайнятості. Презентували дослідження ринку праці та запустили дашборд з результатами опитування. 14.05.2025. <https://dcz.gov.ua/news/singlenews/835>

¹⁹ Де заробити мільйон за 2 місяці та як надіслати 1 000 відгуків на день: чим дивував ринок праці у 2024 році. 21.01.2025. <https://www.work.ua/ru/articles/analytics/3469/>

²⁰ Інфляційний звіт. Квітень 2025 р.//НБУ. С.64. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q2.pdf?v=13

²¹ Держава компенсувала підприємцям 320 млн грн за працевлаштування понад 15000 ВПО у 2024 році. 08.01.2025 // Мінекономіки України. <https://me.gov.ua/News>

працевлаштовано понад 15,2 тис. ВПО (у 2023 р. – 14,4 тис.), з яких майже 600 осіб – люди з інвалідністю. Програмою скористалися понад 10 тис. роботодавців. Найбільше ВПО працевлаштували роботодавці за цією програмою у Дніпропетровській, Харківській, Полтавській областях та місті Києві.

У минулому році наслідки війни й надалі обмежували пропозицію робочої сили зокрема через збільшення чисельності мігрантів упродовж 2024 р. на близько 500 тис. осіб. За даними Агентства ООН у справах біженців, станом на 17 лютого 2025 р. за межами України перебуває понад 6,9 млн українців, а без урахування тих, які перебувають на території країн-агресорів (виїхали або примусово вивезені), число українців мігрантів складає близько 5,5 млн осіб. Основними країнами-реципієнтами нових мігрантів як і раніше, були Польща, Чехія та Німеччина.

Згідно з опитуванням Info Sapiens на замовлення Центру економічної стратегії (ЦЕС), економічне становище українців за кордоном покращилось і наблизилось до довоєнного. Від січня 2024 р. року частка людей, яким вистачало лише на їжу, зменшилася на 7,5 в. п. Водночас, зросла частка людей, які можуть собі дозволити базові та дещо дорогі речі, але щоб купити ще дорожчі, треба було заощаджувати чи позичати. Це є наслідком збільшення залученості українських біженців до ринку праці. За майже рік частка тих, хто повідомляє, що має роботу або займається бізнесом, зросла з 45% у січні 2024 р. до 56% у грудні 2024 року. Вже менше половини українців (43%), які натеper перебувають за кордоном, загалом планують повернутися до України. У попередніх хвилях дослідження ця частка становила 52% у січні 2024 року, 74% у грудні 2022. Лише 20% опитаних повністю впевнені, що повернуться. Що довше триватиме війна, то більше українців адаптуються до життя за кордоном²². Головні умови повернення в Україну – поліпшення безпекової ситуації й підвищення рівня життя.

Згідно з розрахунком ЦЕС, за кордоном можуть залишитися від 1,7 млн до 2,4 млн українців. Більш схильними до повернення є люди старшого віку, люди з середнім рівнем освіти, а також ті, хто продовжує працювати дистанційно на українські компанії. Неповернення українців матиме суттєвий вплив на українську економіку, яка може втратити від 5,1% до 7,8% свого ВВП щороку. Це на 1,2-1,5 в.п. більше ніж за оцінками січня 2024 року²³.

Доходи населення та пенсійне забезпечення. Згідно з даними Держстату за 2024 р. середня номінальна заробітна плата штатних працівників (у розрахунку на одного працівника) становила 21 473,0 грн проти 17 442,0 грн у 2023 р. і зросла за рік на 4 032,0 грн, або на 23,1% (за 2023 р. зростання 17,4%). Водночас за даними Пенсійного фонду України, у 2024 р. показник середньої заробітної плати (доходу), з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсії, становив 17 486,6 грн, що на 22,2 %, або на 3 178 грн більше, ніж у 2023 році.

²² Українські біженці після трьох років за кордоном: скільки їх та хто повернеться? Четверта хвиля дослідження. Аналітична записка. С.32-33. // Центр економічної стратегії, Міжнародний фонд "Відродження". 20.02.2025. С.4. https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/

²³ Там само, с.4.

Попри деякі відмінності в показниках Держстату і Пенсійного фонду загалом номінальний розмір заробітної плати у 2024 р. зріс більше ніж на 22 %.

Згідно з даними Держстату і НБУ²⁴ мінімальна зарплата у середньому за 2024 р. склала 7 775,0 грн проти 6 700,0 грн у 2023 р., а реальна заробітна плата (у середньому за рік) зросла у 2024 р. на 15,6% (за 2023 р. було 3,7%). Найшвидше зростали реальні зарплати у ІТ (25,4% р/р), сільському господарстві (20,7% р/р), найповільніше – у сфері охорони здоров'я (2,9% р/р).

Згідно з даними Національного інституту стратегічних досліджень²⁵ в еквіваленті євро зарплата у 2024 р. становила 457 євро, відновивши втрати періоду повномасштабної війни та перевищивши рівень 2021 р. (437 євро). Для порівняння: у 2022 р. – 362 євро, у 2023 р. – 405 євро. Незважаючи на позитивні зміни в розмірах трудових доходів, заробітна плата українців усе ще значно нижча, ніж у країнах Європи, де її середній розмір становить 3 155 євро. Низькі доходи населення України, яке працює, залишаються одним із найбільш серйозних викликів для держави, що не тільки стримує повернення біженців у країну навіть після настання для цього належних безпекових умов, а й посилюватиме зворотні процеси, стимулюючи подальший відплив людей до країн з кращими умовами оплати праці та загострюючи проблему дефіциту робочої сили. Близько 75 % українських роботодавців перебувають у постійному пошуку нових працівників, що вказує на серйозний дефіцит кадрів.

Згідно з інформацією Пенсійного фонду України²⁶ у 2024 р. забезпечено виплату пенсій та інших виплат, пов'язаних з виконанням його функцій, в повному обсязі по всіх регіонах України (за виключенням тимчасово окупованих територій). Згідно з оперативними даними за 2024 р. загальна сума видатків на пенсійні та інші заплановані виплати склала 821,5 млрд грн, що на 75,2 млрд грн більше ніж у 2023 році. До бюджету Пенсійного фонду України за січень – грудень 2024 р. з усіх джерел фінансування надійшло 856,1 млрд грн, що на 79,0 млрд грн більше порівняно з відповідним періодом 2023 р., з яких: власні доходи склали 566,0 млрд грн; кошти Державного бюджету України на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду України – 249,0 млрд грн (загальна сума асигнувань з Державного бюджету України за відповідною бюджетною програмою за січень-грудень 2024 р. становила 274,7 млрд грн); кошти на виплату пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива – 39,7 млрд гривень.

²⁴ Макроекономічний та монетарний огляд, березень 2025 р. // Національний банк України. С.20. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MMR_2025-03.pdf?v=12; Інфляційний звіт. Квітень 2025 р. // НБУ. С.64. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q2.pdf?v=13

²⁵ Трудові доходи українців в умовах війни // Національний інститут стратегічних досліджень. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/trudovi-dokhody-ukrayintsiv-v-umovakh-viyny>

²⁶ Огляд основних підсумків роботи Пенсійного фонду України за січень – грудень 2024 року. <https://www.pfu.gov.ua/2169577-oglyad-osnovnyh-pidsumkiv-roboty-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-sichen-gruden-2024-roku/>

Населення. Згідно з даними, наведеними у Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року²⁷, чисельність наявного населення України на дату проведення останнього Всеукраїнського перепису населення (5 грудня 2001 р.) становила 48,5 млн. осіб. За оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, на 1 січня 2022 р. чисельність населення України становила 42 млн. осіб, на липень 2024 р. – 35,8 млн. осіб, у тому числі на територіях, на яких органи державної влади здійснюють свої повноваження у повному обсязі, – 31,1 млн. осіб. Сумарний коефіцієнт народжуваності в Україні становив 1,22 на одну жінку у 2020 р. (1,16 – у 2021 р.) проти 1,53 у 2012 р., що майже вдвічі нижче за його показник, який забезпечує просте відтворення населення (2,2)²⁸. За період збройної агресії (за експертними оцінками) через безпекові ризики, невизначеність щодо майбутнього, розділення сімей тощо цей показник став нижче одиниці.

Згідно з оцінкою МВФ²⁹, наявне населення України у 2021 р. становило 41,0 млн осіб, у 2022 р. воно скоротилося до 34,5 млн осіб, у 2023 р. – до 34,0 млн осіб, у 2024 р. – до 33,3 млн осіб.

Згідно з даними Мінюсту України³⁰ у 2024 р. було зафіксовано 495,09 тис. смертей, що в 2,8 раза перевищує кількість народжених – 176,78 тисячі.

Як зазначено у Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, надзвичайно низький рівень народжуваності призводить до деформації вікової структури населення. Зокрема, за часів незалежності України частка населення у віці 65 років і старше зростає з 12% у 1991 р. до майже 18% у 2021 р. та до 22% у 2024 році. Старіння населення в країні прогресуватиме і надалі, на що впливатиме зокрема надмірна передчасна (до 65 років) смертність, насамперед чоловіків. Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні у 2020 р. становила 71,35 року (міська місцевість 71,83 року, сільська – 70,32 року), тоді як у ЄС цей показник становив 80,4 року.

Із урахуванням існуючих нині викликів і загроз, дія яких продовжуватиметься і після закінчення війни, чисельність населення України в кордонах 1991 року, за оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, на 01 січня 2041 р. може скоротитися до 28,9 млн осіб, а на 01 січня 2051 р. – до 25,2 млн осіб. Водночас прогнозування чисельності населення ускладнюється через відсутність необхідних статистичних даних, зокрема через неможливість обліку демографічних показників на тимчасово окупованих територіях.

* * *

²⁷ Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 №922-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-p#Text>

²⁸ Офіційно Україна не публікує чисельності населення з 1 лютого 2022 р., коли, за даними Держстату, воно становило 41,1 млн осіб. Цей показник не враховував населення АР Крим і Севастополя, але включав все населення Донецької та Луганської областей, зокрема й тимчасово окупованих їх частин.

²⁹ МВФ оцінив кількість населення України і дав похмурий прогноз до 2030 року. 24.04.2025. <https://www.rbc.ua/rus/news/mvf-otsniv-kilkist-naselennya-ukrayini-i-1745503401.html>

³⁰ Звіт про державну реєстрацію актів цивільного стану за 2024 рік // Мінюст України. https://minjust.gov.ua/actual-info/stat_info

ДІЯЛЬНІСТЬ ОБЛАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ОСЕРЕДКІВ) СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Згідно зі Статутом Спілки економістів України до її складу, як всеукраїнської громадської організації, входять регіональні (обласні) осередки (організації), що утворюються і діють в усіх областях та місті Києві. Їхня діяльність спрямована на виконання статутних завдань Спілки та забезпечує якнайширше представництво інтересів економічної громадськості країни у проведенні наукових досліджень, їх практичному застосуванні, розробці пропозицій органам влади і органам місцевого самоврядування з актуальних питань соціально-економічного розвитку України та її регіонів.

Діяльність обласних та Київської міської організацій Спілки економістів України (СЕУ) протягом 2024 р. здійснювалася в умовах триваючої війни, постійної загрози бомбардувань, обстрілів та окупації. Деякі з місцевих осередків Спілки у складі працівників наукових установ та закладів вищої освіти вимушені були евакуюватися в більш безпечні регіони країни.

Проте навіть у таких критичних умовах регіональні осередки СЕУ активно працювали, виконуючи фундаментальні і прикладні наукові дослідження у різних сферах економіки, актуальні для воєнного часу та здійснювали безперервну підготовку фахівців та наукових кадрів у закладах вищої освіти і наукових установах. Велася активна волонтерська та просвітницька діяльність, спрямована на формування сучасного суспільно-економічного світогляду майбутніх і теперішніх представників різних ланок національного господарського комплексу; в проведенні актуальних наукових досліджень різних складових економічного буття.

Зокрема, представники місцевих осередків працювали над впровадженням інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, підтриманням стабільного стану навколишнього природного середовища регіонів та держави, підвищенням економічної самостійності територіальних громад, комплексним дослідженням впливу війни на економічні та соціальні процеси, підтримкою кластерних ініціатив, розбудовою територій пріоритетного розвитку в умовах збройного конфлікту. експертним супроводом процесів повоєнного відновлення.

Приділялася увага міжнародним та європейським проектам відновлення країни, зеленій економіці, розвитку технологій та штучного інтелекту, розробці освітніх програм відповідно до міжнародних стандартів, соціально-економічним викликам, пов'язаним з диджиталізацією, правових засад відновлення економіки України та відшкодування збитків, заподіяних державі, юридичним і фізичним особам, природним ресурсам тощо.

Важливим напрямом роботи стало сприяння військовим адміністраціям у розробці та впровадженні інфраструктурних проектів та залученні інвестиційних ресурсів, налагодження міжнародного співробітництва у деокупованих громадах, розробка стратегічних моделей взаємодії державних органів управління, місцевих органів самоврядування з бізнесом, громадянським суспільством, Збройними Силами України у кризових умовах та в умовах війни. Набуває особливого значення

об'єднання зусиль з іншими громадськими формуваннями та органами влади з метою надання допомоги Силам оборони України.

Актуальними залишаються питання глобального технологічного розвитку та міжнародної конкурентоспроможності, управління ланцюгами вартості в світовій економіці, фінансове забезпечення сталого розвитку регіонів України, посилення макроекономічної стабільності та стимулювання економічного зростання.

Науковці регіональних осередків Співки розробляли рекомендації та пропозиції до органів влади, проводили наукові форуми, міжнародні та всеукраїнські науково-практичні конференції та інші заходи, публікували наукові статті, монографії, стратегічні проекти тощо.

Основні результати роботи обласних організацій Співки, які викладені нижче у цьому звіті (згідно з надісланими ними звітними матеріалами), переконливо свідчать про їх незламність та потужний інтелектуальний потенціал, а також про вагомий внесок у розвиток вітчизняної економічної науки та практики господарювання, що наблизитиме нашу перемогу над ворогом і дає надію на швидке відновлення економіки після війни.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Погріщук Б.В.,

вчений секретар – к.г.н., доц. Мартусенко І.В.)

Діяльність Вінницької обласної організації Співки економістів України у 2024 р. проводилась в умовах широкомасштабних військових дій РФ проти України. У зв'язку з цим деякі наукові заходи було відтерміновано або перенесено з огляду на питання безпеки. Основними статутними напрямками обласної організації є: навчальна, наукова, педагогічна, виробничо-консультаційна, он-лайн робота, що знайшло своє відображення: в обговоренні результатів наукових досліджень на конференціях, вебінарах, он-лайн зустрічах різного рівня; у плідній волонтерській, просвітницькій діяльності з формування сучасного суспільно-економічного світогляду майбутніх і теперішніх представників різних ланок національного господарського комплексу; в проведенні актуальних наукових досліджень різних складових економічного буття тощо.

Членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2024 р. було організовано та проведено низку наукових заходів на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету (ВННІЕ ЗУНУ):

- Всеукраїнська науково-практична конференція "Соціально-економічні трансформації у розвитку держави" була проведена 11-12 квітня 2024 р. на базі ВННІЕ ЗУНУ. Безпосередньо в роботі трьох наукових секцій конференції взяли участь 56 українських організацій, підприємств, установ, закладів освіти та 3 іноземні установи, також взяли участь 428 осіб, серед них: 27 докторів наук, з яких 22 - професори; 58 кандидати наук, доктори філософії, з яких – 48 доценти; 95 викладачів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня "доктор філософії"; 286 здобувачів освітнього рівня "бакалавр" та "магістр";

- науковий Zoom-семінар "Основні заходи для забезпечення розвитку інфраструктури відкритих даних", березень 2024 року;
- науково-практичний семінар "Фінансова грамотність – життєво необхідна навичка для успішної реалізації в професії", квітень 2024 року;
- науковий семінар "Можливості відновлення інвестиційної привабливості регіону в післявоєнний період на прикладі Вінницької області", травень 2024 року;
- науково-практичний круглий стіл "Професії майбутнього" з фахівцями Державної служби зайнятості, травень 2024 року;
- науково-практичний тренінг "Алгоритм надання безоплатної правової допомоги та ефективність кабінету медіації в умовах війни", проведений на базі Вінницького місцевого центру з надання БВПД, травень 2024 року;
- науково-практичне коло "Соціально-економічні особливості розвитку регіону в умовах воєнного стану" за участю голови Тульчинської районної ради Василя Неборецького, заступників начальника Тульчинської районної військової адміністрації Володимира Скалія та Сергія Чепернатого, керівників структурних підрозділів районної військової адміністрації, травень 2024 року;
- науково-практичне коло "Трансформація монетарної політики України у воєнний і повоєнний періоди", вересень 2024 року;
- науково-практичний круглий стіл "Особливості реалізації юридичної професії в умовах воєнного стану", проведений на базі ВОУНБ ім. В. Отамановського (сектор правової інформації), жовтень 2024 року;
- науковий семінар "Стан розвитку інтернет-маркетингу в Україні", жовтень 2024 року;
- науковий семінар "Підвищення ефективності системи управління персоналом на підприємстві", листопад 2024 року.

За звітний період членами Вінницької обласної організації СЕУ (особисто та у співавторстві) було опубліковано 205 наукових праць, (монографії, статті, тези) загальним обсягом 148,4 др. арк., серед них :

- розділів монографій – 15, загальним обсягом 45,73 др. арк.;
- навчальних посібників – 3 праці загальним обсягом 37,95 др. арк.;
- статей в наукових журналах всього 77 (46,92 друк. арк.), у тому числі:
 - у виданнях, що входять до наукометричної бази даних Scopus, всього 9 статей загальним обсягом 6,68 др. арк., у тому числі:
 - у квартилі Q1-2 – 2 праці (0,66 др. арк.);
 - у квартилі Q3-4 – 7 праць (6,02 др. арк.);
 - у виданнях, що входять до наукометричної бази даних Web of Science – 5 праць загальним обсягом 4,89 др. арк.;
- мовами країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – одна праця загальним обсягом 0,9 др. арк.;
- в українських виданнях категорії А – 1 праця загальним обсягом 2,2 др. арк.;
- в українських виданнях категорії Б – 57 праць загальним обсягом 31,72 др. арк.;
- в інших (нефахових) вітчизняних виданнях опубліковано одну працю загальним обсягом 0,79 др. арк.;

- у виданнях за кордоном, які не входять у вищезазначені наукометричні бази видано дві праці загальним обсягом 0,64 др. арк.;

- опубліковано 108 тез доповідей на наукових конференціях загальним обсягом 12,0 др. арк.

У звітному періоді членами Вінницької обласної організації СЕУ було захищено 1 докторську дисертацію: Нагайчук В. В. на тему: "Стратегія трансформації національного господарства до моделі циркулярної економіки" за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Захист відбувся в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса 05.12.2024 року.

Активну участь беруть члени Вінницької обласної організації СЕУ в дослідженнях таких наукових тем:

1. "Глобальні тенденції та національні перспективи розвитку фінансів" (01.2024–12.2028), науковий керівник – д. е. н., професор Погрішук Г. Б.

2. "Організаційно-управлінські та обліково-аналітичні аспекти формування економічного потенціалу" (01.2025–12.2029 р.), науковий керівник – к. е. н., доцент Пилявець В.М.

3. "Розвиток України на сучасному етапі державотворення: політико-правові, економічні та гуманітарні детермінанти" (01.2021–12.2025), науковий керівник – д. ю. н., професор Світлак І.І.

Професор ВННІЕ ЗУНУ д.е.н., проф. Сисоева І.М. пройшла курс зимової та літньої школи підвищення кваліфікації "Sigma Software University – Teachers' Smart Up: Winter School 2024", у компанії SIGMA SOFTWARE, м. Харків, Сертифікати № 276044c2627e406695a4ecc906c6f1fb від 26.01.2024 та № 6a5d53156f1a474d9f2a9t5cc740f4c2 від 27.07. 2024.

Доцент ВННІЕ ЗУНУ, к.е.н., доц. Балазюк О.Ю. здобула сертифікацію для використання в освітньому процесі теоретично-практичного курсу по роботі з комп'ютерною програмою М.Е.Дос (сертифікат №ВННІЕ_ЗУНУ_В90 від 08.10.2024) та відповідного програмного забезпечення, на основі чого застосовується авторський підхід у викладанні курсу "Автоматизація, формування та подання звітності" для магістрів спеціальності облік і оподаткування.

У звітному 2024 р. представники Вінницької обласної організації СЕУ організували та провели 12 наукових та науково-практичних семінарів; 4 он-лайн (Zoom) семінарів; 8 науково-практичних тренінгів; 2 науково-практичних кола; до участі у науковій роботі залучили 161 студента. На базі ВННІЕ ЗУНУ активно функціонує 3 студентських наукових гуртки та 3 проблемних групи, де займається 52 студенти. За всебічної підтримки та сприяння членів Вінницької обласної організації СЕУ студенти опублікували 216 наукових праць, загальним обсягом 10,8 др. арк.

Перспективними напрямками подальшої роботи Вінницької обласної організації СЕУ визначено активізацію навчально-наукової, волонтерської та громадської роботи, яка буде спрямована на дослідження процесів підвищення якості життя та добробуту населення у післявоєнний період, відновлення та зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексного економічного і соціального розвитку міст, районів, селищ і сіл

Вінницької області у післявоєнних умовах, розвитку громадянського суспільства, підтримання стабільного та задовільного стану навколишнього природного середовища регіону та держави, а також виховання майбутнього покоління економістів (науковців та практиків); участь у створенні програм соціально-економічного розвитку Вінниччини; поглиблення досліджень інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах екологізації та циркулярної економіки, туристичного й рекреаційного потенціалу Поділля, як перспективного напрямку формування інвестиційної привабливості регіону; удосконалення системи економічної освіти, дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств області, участь у спільних проектах з Вінницькою обласною державною адміністрацією та муніципальними органами тощо.

Підґрунтям для подальшого успішного функціонування та розвитку Вінницької обласної організації СЕУ постає науковий потенціал ВННІЕ ЗУНУ, що представлений безперервною та плідною працею над дисертаційними дослідженнями, формуванням наукових уявлень про економічний розвиток, стабільність, глобалізацію в межах виконання науково-дослідних тем; постійною співпрацею з провідними підприємствами міста та області, а також істотним підвищенням інтересу до питань та проблем розвитку соціально-економічних формацій Світу та України після війни з боку нашої студентської молоді.

ЖИТОМИРСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Цаль-Цалко Ю.С.)

Упродовж 2024 р. Житомирське обласне об'єднання громадської організації "Спілка економістів України" (ЖОО ГО "СЕУ") продовжувало активно реалізовувати свою діяльність на базі Державного університету "Житомирська політехніка" в умовах агресії росії проти України та викликів, що супроводжують бізнес суб'єктів господарювання. До організації та втілення ініціатив активно долучалися науковці-економісти факультету бізнесу та сфери обслуговування, а також факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин. Спільними зусиллями вдавалося не лише підтримувати професійний діалог серед економістів регіону, а й розвивати нові формати наукової співпраці, обміну досвідом і аналітичної експертизи.

Основними напрямками діяльності ЖОО ГО "СЕУ" у 2024 р. були наступні проблеми на загальнодержавному та територіальному рівнях.

1. *Самодостатній економічний розвиток територіальних громад та суб'єктів господарювання.* У 2024 р. члени ЖОО ГО "СЕУ" активно досліджували питання посилення економічної спроможності територіальних громад та підприємств регіону. У фокусі уваги були моделі самодостатнього розвитку, фінансова стійкість, залучення інвестицій та ефективне використання ресурсів. Аналіз проводився з урахуванням реформ децентралізації, актуальних викликів воєнного часу та пошуку шляхів підвищення економічної незалежності суб'єктів господарювання на довгострокову перспективу.

2. *Комплаєнс як інструмент підвищення економічної самодостатності суб'єктів господарювання.* Другим напрямом досліджень було зосередження на ролі комплаєнс-підходів у мінімізації ризиків та забезпеченні прозорості й відповідальності господарської діяльності. Вивчено національні та міжнародні практики впровадження систем комплаєнсу, проаналізовано інструменти правового, етичного та фінансового контролю, які стають запорукою економічної безпеки бізнесу. Члени ЖОО ГО "СЕУ" сприяли просуванню ідей комплаєнсу як необхідної умови інтеграції українського бізнесу у європейський економічний простір.

3. *Формування резильєнтності як основи самодостатнього розвитку підприємств в умовах викликів.* У цьому напрямі було досліджено економічну резильєнтність суб'єктів господарювання – їхню здатність адаптуватися, відновлюватися та зростати в умовах нестабільності. Члени ЖОО ГО "СЕУ" приділили увагу формуванню механізмів економічної гнучкості, впровадженню антикризових управлінських рішень і оцінці здатності підприємств до збереження функціонування під час зовнішніх та внутрішніх потрясінь. Проведені дослідження стали підґрунтям для розробки аналітичних висновків щодо стратегій довготривалого самодостатнього розвитку на мікро- та мезорівнях.

Протягом звітної періоду виконувались наступні наукові дослідження:

1. Розвиток комунікативних умінь і навичок в процесі формування сприятливого соціально-психологічного клімату колективу в контексті розвитку організаційної культури підприємства (0123U104644) (Царук І.М., Саннікова С.Б., Денисюк О.Г.).

2. Управління самодостатнім розвитком підприємств в умовах сучасних викликів та загроз (0124U000906) (Денисюк О.Г.).

3. Управління самодостатнім розвитком суб'єктів господарювання в умовах цифровізації бізнес-процесів (0124U003915) (Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Денисюк О.Г., Бедер Д.).

4. Стратегічне управління інфраструктурою підприємств залізничного транспорту (0125U001068) (Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Денисюк О.Г., Шарук Т. М.).

5. Управлінський аналіз витрат в будівельному бізнесі України (0124U000765) (Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю.).

6. Управлінський аспект формування ефективної стратегії залучення інвестиційних коштів в український бізнес в умовах повоєнної відбудови та євроінтеграції (0124U004037) (Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Денисюк О.Г., Вітер В.)

Члени ЖОО ГО "СЕУ" опублікували навчальний посібник "Система показників в управлінні ефективністю бізнесу" (Мороз Ю.Ю., Денисюк О.Г., Остапчук Т.П., Цаль-Цалко Ю.С.). Отримано свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №126118. Стаття "Цифровізація гірничих підприємств в умовах розвитку Індустрії 4.0." / О.Г. Денисюк, А.В. Панасюк. Дата реєстрації 01.05.2024.

06-07 листопада 2024 р. науковці ЖОО ГО "СЕУ" взяли участь у V Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу", що відбулась на базі факультету бізнесу та сфери обслуговування Житомирської

політехніки (секція "Сучасні моделі ефективного менеджменту, бізнесу та маркетингу підприємств").

Члени ЖОО ГО "СЕУ" у 2024 р. продовжували брати участь в громадських органах управління при Державній аудиторській службі України, державних адміністраціях Житомирської області та територіальних органах державної податкової служби в Житомирській області.

Д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю. працювала в Громадських радах при Державній аудиторській службі України та Головному управлінні ДПС у Житомирській області. К.е.н., доц. Денисюк О.Г. – експерт наукового видання Journal of Business and Entrepreneurship Research (Turkey), Index Copernicus. Також Денисюк О.Г. є членом Координаційної ради Житомирської обласної державної адміністрації з питань національно-патріотичного виховання та утвердження української національної та громадянської ідентичності та комісії Житомирської обласної ради із призначення стипендій Житомирської обласної ради обдарованим учням, студентам та молодим науковцям.

К.е.н., доц. Денисюк О. Г. – учасник програм міжнародної кредитної мобільності Еразмус+ КА107 Кіпр, Кіпрський інститут маркетингу (м. Лімасол) (01-07.04.2024) та Хорватія, Бізнес-школа м. Загреб (02-06.12.24).

Під часу візиту на Кіпр доц. Денисюк О.Г. взяла участь у 16-му міжнародному бізнес-саміті "CIM SUMMIT 2024 – The Future Of Business: Adapting to a Changing Landscape" (м. Нікосія). У заході взяли участь майже 300 учасників. За допомогою "CIM SUMMIT 2024" Кіпрський інститут маркетингу активно просуває бізнес-освіту та пропонує додаткові можливості для розвитку своїм партнерам і випускникам, яких було запрошено для участі.

У відкритті "CIM SUMMIT 2024" взяв участь Міністр фінансів Кіпру Makis Keravnos та CEO Кіпрського інститут маркетингу Yangos Hadjiyannis. На саміті з доповідями-презентаціями виступили:

1. Casidhe Troyer, Assistant Professor of Strategy and Entrepreneurship, London Business School "Ви отримуєте те, за що платите: зростання індексних фондів і корпоративних досліджень й розробок".

2. Sue Dopson, professor of Organisational Behaviour, Saïd Business School, University of Oxford "Від Его до Еко: що потрібно лідерам, щоб стати кращими?".

3. Trudi Lang, Senior Fellow in Management Practice, Saïd Business School, University of Oxford "Як уникнути привидів і цінність широкого погляду на стратегію".

4. David Stillwell, Professor of Computational Social Science, Cambridge Judge Business School "Генеративний ШІ – це проривна технологія. Але хто буде зруйнований і яким чином?".

Проф. Мороз Ю.Ю. брала участь у науково-практичних заходах міжнародного та національного рівня, де презентувала результати досліджень, пов'язаних із формуванням економічної безпеки на глобальному, а також макро- та мезорівнях управління економікою.

Зокрема, Мороз Ю.Ю. взяла участь у Міжнародному воркшопі "Зміни регіональних ринків праці у відповідь на глобальні міграційні виклики", що відбувся

на базі Краківського університету імені Анджея Фрича Моджевського (м.Краків, Польща), де була ключовим спікером у Секції 2 "Динаміка світового ринку праці в контексті міграційних потоків". Мороз Ю. Ю. виступила з доповіддю "Європейський ринок праці під впливом міграційних процесів" та розглянула наслідки міграційної кризи, спричиненої війною в Україні, як в цілому для економічного розвитку країн ЄС, так і, зокрема, європейського ринку праці. Мороз Ю.Ю. розкрила питання викликів та загроз, що стоять перед сучасною європейською економікою, та можливостей і перспектив для економічного зростання країн ЄС в умовах міграційних процесів.

Мороз Ю. Ю. презентувала результати досліджень на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю "Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття", які висвітлила в доповіді "Аналіз загроз національній безпеці України: демографічні деформації, втрати людського капіталу та криза трудових ресурсів внаслідок війни". На основі глибокого аналізу статистичної інформації та відкритих джерел Мороз Ю. Ю. показала вплив демографічних змін в Україні на її економічну безпеку та, як наслідок, національну стійкість нашої держави. Важливим результатом стали пропозиції щодо державної міграційної політики, спрямованої на повернення вимушених мігрантів в Україну, та поліпшення демографічної безпеки країни.

Мороз Ю.Ю. брала участь у Міжнародному форумі EFBM 3.0 "Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Від відновлення до зростання", де в рамках роботи Міжнародної науково-практичної конференції "Статистика XXI століття: нові виклики, нові можливості" представила результати спільних міжнародних досліджень (у співпраці із Радіном М. (Radin Michael, PhD, Dr in Mathematical Sciences, Rochester Institute of Technology, New York, USA) та Чугаєвською С. (Chugaievskaya Svitlana, PhD, Dr in Economics, Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University, Krakow, Poland) на тему "Адаптивне навчання в умовах викликів української міграційної кризи".

Мороз Ю.Ю. представляє Житомирську політехніку в мережі "Black Sea Universities Network" як відповідальна за напрямок "Міграція", є головою Житомирського відділення ВГО "Інноваційний університет", діяльність якого спрямована на сприяння розвитку, підтримки освітніх й наукових ініціатив в Україні, розвитку партнерства між різними інституціями на основі принципів відкритості, прозорості, законності, професійності та ефективності.

Упродовж 2024 р. Житомирська обласна організація ГО "СЕУ" підтвердила свою роль активного осередку наукової, експертної та громадської думки в регіоні. Завдяки злагодженій роботі науковців, участі в реалізації науково-дослідних тем, конференцій, міжнародних заходів та експертній співпраці з органами державної влади, було забезпечено сталий розвиток ключових напрямів діяльності організації. Особлива увага приділялася темам самодостатнього розвитку, комплаєнсу та резильєнтності бізнесу в умовах нестабільності, що забезпечило актуальність і практичну цінність напрацювань.

Загалом звітний рік став періодом посилення міжінституційної співпраці, зростання публікаційної активності членів організації, розширення міжнародної

мобільності та практичного впровадження результатів наукових досліджень. Отримані результати свідчать про високий рівень професійності, наукової самореалізації та соціальної відповідальності спільноти економістів регіону.

АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ ЗАКАРПАТТЯ

*(Голова Асоціації – д.е.н., професор,
член-кореспондент НАН України Мікловда В.П.)*

Асоціація економістів Закарпаття продовжувала досліджувати "Організаційно-економічні засади зміцнення потенціалу територіальних громад". У рамках даної проблеми членами Асоціації впродовж 2024 р. отримано наступні наукові результати.

1. Узагальнено нормативно-правове забезпечення, правові умови, механізми та історичні закономірності формування та розвитку територіальних громад. Встановлено, що багато теоретичних та нормативних положень у цій сфері потребують приведення у відповідність до завдань сьогодення з метою розширення повноважень територіальних громад та збільшення їх потенціалу. Запропоновано структурувати нормативно-правову систему публічних механізмів на регіональному рівні в умовах євроінтеграції та визначити ключові нормативно-правові акти публічної політики регіонального розвитку, які відповідають стратегії євроінтеграції; врахування сучасних форм і методів функціонування органів місцевого самоврядування в розвинених країнах з метою вибору оптимальних варіантів функціонування в Україні.

2. Проведено комплексний аналіз процесу формування територіальних громад (ТГ) Закарпатської області у розрізі двох етапів: добровільного об'єднання територіальних громад та після затвердження нового адміністративно-територіального устрою, результати якого засвідчили позитивний вплив децентралізації на потенціал територіальних громад через наділення органів місцевого самоврядування (ОМС) ширшим повноваженнями та збільшення їх фінансових ресурсів. За результатами аналізу виявлено такі проблемні аспекти, як непослідовність нормативного забезпечення, нестача кваліфікованих кадрів, низький темп добровільного об'єднання територіальних громад у Закарпатській області.

3. Обґрунтовано важливість лісових ресурсів для природно-ресурсного потенціалу громад Закарпатської області, з одночасною констатацією факту їх неефективного використання, а також земельних ресурсів, які є потенційно придатними для ведення сільського господарства та аграрного виробництва, проте не використовуються належним чином через фінансову та техніко-технологічну неспроможність окремих дрібних землевласників налагоджувати сучасне сільськогосподарське виробництво. Дослідження підприємницького та виробничого потенціалу засвідчили, що територіальні громади вбачають значний потенціал розвитку у релокованому бізнесі, який фактично стає формою внутрішніх (міжрегіональних) інвестицій. Результати аналізу свідчать про переміщення технологічних експортоорієнтованих підприємств, що виробляють конкурентну продукцію з високою доданою вартістю, застосовують сучасні методи менеджменту,

навчають персонал, планують розширити свої виробничі потужності та залучати працівників з місцевих ТГ. Обґрунтовано зміни у людському потенціалі, які розглянуті у контексті демографічних тенденцій, пов'язаних з війною, зокрема міграція місцевого населення за кордон з одночасним прибуттям внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та зміни в лідерсько-організаційному потенціалі після децентралізованої реформи та його здатність вирішувати виклики війни.

4. Систематизовано галузеву структуру релокованого до громад бізнесу, що засвідчує найбільшу частку підприємств переробної промисловості та торгівлі, а також будівельної сфери та надання інформаційних послуг, інші види діяльності несуттєво вплинули на структурні співвідношення в економіці Закарпатської області. Визначено рівні розвитку інфраструктури ТГ як достатній, середній та низький та встановлено, що рівні знижуються все більше до середнього і низького рівня, від міських до селищних і особливо сільських громад.

5. Проведений просторовий та структурний аналіз процесів релокацій засвідчив значну частку підприємств в сфері ІТ, лідерами серед ТГ стали Батівська селищна ТГ, Ужгородська міська ТГ, Свалявська та Мукачівська міські ТГ. Наголошено на важливості переміщення підприємств саме цих сфер регіональної економіки, для докорінної зміни її якісної структури та підвищення інноваційності. Найбільш привабливим для підприємств цієї галузі економіки, які перемістились у Закарпатську область, виявились міські ТГ, які мають розвинену інфраструктуру, сферу послуг, доступність до адміністративних та інших управлінських структур локального та регіонального рівня.

6. Досліджено вплив війни на соціально-економічні процеси в регіоні, що проявився за двома основними напрямками. Перший напрям: приїзд значної кількості населення, як тих, що транзитом прямував за кордон, так і тих, хто залишався на території області, що потребувало швидкої мобілізації ресурсів регіону і територіальних громад для забезпечення ВПО засобами та предметами першої необхідності, пошуку місць розміщення та проживання (як тимчасового так і на постійній основі), що спонукало органи влади регіону та ТГ розглядати різні варіанти та проекти житлового будівництва, перепрофілювання під житлові об'єкти інших будов і приміщень, сприяння розселенню в приватному секторі, виділення ресурсів бюджетів громади на ці цілі. Другий напрям: релокація бізнесу і необхідність вирішення пов'язаних з нею проблемних питань – пошук місць розміщення, співпраця з органами місцевої та регіональної влади щодо вибору земельних ділянок, об'єктів нерухомості, урегулюванні організаційних та адміністративних процедур переміщення бізнесу.

7. Визначено структурні характеристики релокованого бізнесу, що засвідчують домінування в ньому високотехнологічних галузей, які здатні вже в короткостроковій перспективі позитивно вплинути на регіональну економіку та посилення її потенціалу, зокрема в частині доданої вартості: стати важливою промисловою та технологічною компонентою економіки області, оскільки з їх переміщенням передбачено створення нових робочих місць, як для місцевого населення, так і для ВПО, збільшення обсягів випуску та реалізації промислової продукції, а також надходження податкових платежів до регіональних та місцевих бюджетів.

8. Здійснено оцінку фінансового потенціалу територіальних громад на основі аналізу бюджетних показників. Результати оцінки свідчать, що частіше в ТГ з високим чи помірним рівнем доходів на 1 жителя спостерігається і високий чи помірний рівень фіскальної віддачі території, дохідності земель, забезпечення населення капітальними видатками, бюджетного показника підприємницького потенціалу, середньомісячної зарплати працівників ОМС та видатків на культуру, а рівень дотаційності, як негативний показник, навпаки – з низьким рівнем. Найвищий рівень бюджетних надходжень на 1 жителя спостерігається в територіальних громадах з центром у містах обласного значення та суміжних до них, а також в колишніх районних центрах. Найнижчий рівень показника в сільських територіальних громадах, які частково сформовані з гірських населених пунктів.

9. Виокремлено основні проблеми, пов'язані з впровадженням цифрових інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування. Проаналізовано результати впровадження цифрових технологій в органах місцевого самоврядування Закарпатської області. Запропоновано напрями активізації надання адміністративних послуг у цифровому форматі, що в умовах воєнного стану полегшує місцевим мешканцям та внутрішньо переміщеним особам процес отримання соціальних, адміністративних послуг.

10. Обґрунтовано переваги та вигоди, які місцеві громади можуть отримати від участі в проектах транскордонного співробітництва. Проаналізовано результати залучення громад до транскордонних програм, що свідчить про найбільшу участь міських ТГ. Запропоновано внесення змін в нормативну законодавчу базу, що регулює транскордонні процеси в Україні з країнами ЄС з метою розширення повноважень органів місцевого самоврядування та регіональної влади щодо транскордонного співробітництва, які релевантні до повноважень суб'єктів співробітництва у сусідніх країнах ЄС; наголошено на необхідності на урядовому рівні розробити програму транскордонного співробітництва з країнами ЄС, з метою залучення фінансів для відбудови України в поствоєнний період.

11. Як і в попередні роки, члени Асоціації брали участь у підготовці програми економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2025 рік.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – президент Запорізької ТПП, к.е.н.,
академік УАН, Заслужений економіст України Шамілов В.І.)*

У 2024 р. Запорізька обласна організація Спілки економістів України зосередила свою діяльність на впровадженні ініціатив, спрямованих на підтримку економіки регіону і оперативну експертну допомогу бізнесу в умовах воєнного стану.

Робота здійснювалася відповідно до статутних завдань Спілки, забезпечувалося представлення інтересів громадськості у проведенні наукових, експертних досліджень, участі в міжнародних програмах, активізації кластерного руху.

Ключовим напрямом діяльності Запорізького осередку Спілки стала участь у важливих регіональних ініціативах, спрямованих на підтримку бізнесу в умовах

повномасштабної військової агресії РФ, планування повоєнного відновлення після перемоги України, забезпечення координації зусиль науки, влади та бізнесу.

Зокрема, у 2024 р. у Запоріжжі були засновані Європейський Цифровий Інноваційний Хаб (e-DIH), Центр підтримки технологій та інновацій (TISC), а також відкритий Кваліфікаційний центр.

Запорізький Європейський Цифровий Інноваційний Хаб. До екосистеми Запорізького Європейського Цифрового Інноваційного Хабу ZP EDIH входять Національний університет "Запорізька політехніка", Запорізька торгово-промислова палата (ЗТПП), Запорізький регіональний кластер "Інжиніринг-Автоматизація-Машинобудування", Інститут дослідження кібервійни та інші установи. Основне завдання – посилення цифрової конкурентоспроможності регіону.

У липні 2024 р. Запорізький Хаб увійшов до 12-ти об'єднань, які перемогли в конкурсі Європейської комісії у межах програми ЄС "Цифрова Європа".

Європейські цифрові інноваційні хаби — це центри, які допомагають малому й середньому бізнесу та державним організаціям впроваджувати цифрові технології у свої проєкти й розвивати місцеву екосистему інновацій.

Центр підтримки технологій та інновацій (TISC). Центр підтримки технологій та інновацій був створений 18 грудня 2024 р. на базі Запорізької торгово-промислової палати після підписання Угоди про співпрацю з Українським національним офісом інтелектуальної власності та інновацій.

Основна мета – допомога бізнесу в питаннях, які стосуються підвищення рівня обізнаності про інтелектуальну власність, виходу на національний та міжнародні ринки, розвиток інновацій, залучення інвестицій, зокрема, за допомогою можливостей індустриальних парків, співпраці з науковими закладами.

Члени Запорізького осередку CEU планують реалізувати спільну дослідницько-аналітичну роботу з представниками TISC.

Кваліфікаційний центр для присвоєння/підтвердження професійних кваліфікацій. Інвестиції у навчання та розвиток кадрів є ключем до відбудови України та економічного зростання. Представники Запорізького осередку CEU виступили консультантами проєкту з відкриття Кваліфікаційного центру на базі ЗТПП. Запорізька торгово-промислова палата стала першою організацією в Україні, що розпочала процедуру реєстрації Кваліфікаційного центру у 2021 році. Цьому передували консультації з бізнесом, закладами професійно-технічної освіти, вивчення досвіду австрійських, німецьких торгово-промислових палат, які традиційно надають послуги з оцінки знань і навичок робітничих кадрів.

На початку 2024 р. Кваліфікаційний центр Запорізької торгово-промислової палати успішно акредитовано Національним агентством кваліфікацій (сертифікати № 135, 136 від 31.01.2024 року). Станом на тепер присвоїти або підтвердити можна професійні кваліфікації за вісьмома спеціальностями сфери послуг, зокрема, кухаря 3 і 4 розрядів, перукаря, перукаря-стиліста. Триває підготовка до акредитації нових виробничих спеціальностей, завдяки чому готуватимуть робітничі кадри для запорізьких підприємств за прискореними програмами.

Кластерні ініціативи. Один із сучасних форматів економічного розвитку – бізнес-кластери. Запорізька обласна організація CEU працює над розвитком

кластерного руху у регіоні. Наразі співпрацюємо з Запорізьким кластером "Інжиніринг-Автоматизація-Машинобудування".

Сьогодні об'єднання підприємців активно працює, гуртуючись навколо спільних завдань. Усі заходи спрямовані на підтримку стійкості бізнесу в період воєнного стану та розширення його доступу до українського й закордонних ринків.

У своїй діяльності кластер спирається на міжнародний досвід, бере участь в ініціативах Українського Кластерного Альянсу та Запорізької торгово-промислової палати. Реалізує спільні ініціативи з науковцями, зокрема із Запорізьким університетом "Запорізька політехніка", а також долучається до реалізації освітніх програм для студентів.

Спільнота не тільки працює над зміцненням позицій на внутрішніх і зовнішніх ринках, але й об'єднує зусилля з представниками територіальних громад регіону. У грудні 2024 р. кластер і Запорізька ТПП підписали тристоронній Меморандум про співпрацю із Широківською територіальною громадою.

Міжнародна проектна діяльність. Запорізька обласна організація СЕУ бере активну участь у реалізації проектної діяльності за підтримки закордонних партнерів. Зокрема, її представники брали участь у якості експертів, консультантів у понад 30-ти навчально-консультаційних заходах за участі понад 400 компаній, виступали консультантами під час підготовки проектів та ініціатив для підтримки регіонального бізнесу. Це можливості безкоштовної консультаційної підтримки, професійні комунікації на тренінгах, вебінарах, експертна допомога. Нижче подано більш детальну інформацію про ці програми.

Експертні консультації для підтримки бізнесу під час війни. У 2024 р. продовжилось проведення навчально-консультаційних онлайн-заходів для бізнесу в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру та за фінансової підтримки Європейського Союзу.

У лютому-березні 2024 р. реалізовано спільний проєкт Запорізької і Сумської ТПП "Експертні консультації для підтримки бізнесу під час війни". Відбулося більше 15-ти безкоштовних консультаційних онлайн-заходів у форматі вебінарів, практикумів, майстер-класів, а також круглих столів для спільного вирішення бізнес-завдань учасників. Можливістю онлайн-консультацій скористались понад 1500 представників Запорізької, Сумської областей, багатьох інших регіонів України онлайн, а також у перегляді на YouTube-каналі.

Проєкт SkillBoost: програма прискореної перекваліфікації персоналу для підприємств Запорізького регіону. Представники Запорізької обласної організації СЕУ брали участь у науково-методичній роботі в межах програми прискореної перекваліфікації для підприємств Запорізького регіону. У жовтні 2024 р. Запорізька торгово-промислова палата почала реалізацію нового освітнього проєкту SkillBoost. Основне завдання – підготовка робітничих кадрів для запорізьких підприємств за прискореними програмами, допомога шукачам роботи безкоштовно пройти навчання і опанувати нові для них робітничі професії, затребувані на ринку праці, а промисловим компаніям – оперативно забезпечити виробництво підготовленими фахівцями.

Для цього об'єднали зусилля з освітніми партнерами – професійно-технічними і вищими навчальними закладами, Національним агентством кваліфікацій, промисловими підприємствами Запоріжжя. Першими заходами проекту стали сесії та тренінги для освітян.

Проект "EntreComp+ – підприємницькі компетенції, які дозволяють бізнесу розширити рамки". Проект реалізовано у вересні – грудні 2024 р. Запорізькою ТПП разом із Торгово-промисловою палатою України та Донецькою ТПП в рамках проекту "Зміцнення членських бізнес-об'єднань мікро-, малих і середніх підприємств в Україні", який впроваджується Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні у співпраці з Міністерством економіки України і за підтримки Швейцарії.

Головною метою є допомога представникам ММСБ бути сильнішими у боротьбі з глобальними викликами, успішно працювати на ринках Європейського Союзу. Рамка підприємницьких компетенцій EntreComp+ – це документ, адаптований під глобальні виклики та технологічні тренди малого й середнього бізнесу в Україні. Він допомагає наблизити умови та принципи роботи українських підприємців до стандартів Європейського Союзу. До участі у проекті долучились представники бізнесу з багатьох регіонів України, загалом — понад 500 учасників.

Програма "Partnering in Business with Germany". Програма Partnering in Business with Germany надає можливість керівникам середньої та вищої ланки ознайомитись з ринком Німеччини, встановити ділові контакти та налагодити довгострокове партнерство з німецькими компаніями. Фінансування Програми здійснюється з бюджету Федерального міністерства економіки та захисту клімату (BMWK). За дорученням BMWK Програму координує Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, яке розробляє концепцію Програми та її окремих складових. За реалізацію Програми на території України відповідає Міністерство економіки України.

Партнерською платформою Програми у Запорізькому регіоні є Запорізька ТПП. Понад 30 представників запорізьких компаній стали учасниками безкоштовних програм стажування у Німеччині у межах Програми.

Спеціалізований онлайн-сервіс для запорізьких компаній PRO_Business. У 2024 р. продовжено розвиток інформаційної платформи PRO_Business – спеціалізованого онлайн-сервісу для запорізьких компаній: catalog.cci.zp.ua. Мета: заявити про економічний потенціал Запорізького регіону, можливості локальних виробників, надати підприємцям майданчик для міжнародної презентації.

Основний розділ сайту – двомовний каталог запорізьких компаній. Наразі на онлайн-платформі представлено понад 800 підприємств області, що працюють у різних галузях промисловості: машинобудуванні, металургії, легкій та харчовій промисловості, агропромисловому комплексі, поліграфії, хімічній галузі, а також у сфері послуг і консалтингу.

Платформа PRO_Business поширюється не лише в Україні, але й через систему палат за кордоном, які активно допомагають Україні, бізнес-спільноті нашої країни, зокрема під час зустрічей з іноземними делегаціями та потенційними партнерами.

Участь у формуванні регіональних програм розвитку і повоєнного відновлення України. Протягом 2024 р. представники Запорізького осередку СЕУ взяли участь в офлайн/онлайн-заходах, присвячених актуальним інструментам, програмам підтримки бізнесу в умовах війни. Зокрема у числі цих заходів:

Міжрегіональний бізнес-форум. 25 січня 2024 р. представники Запорізького осередку СЕУ взяли участь у Міжрегіональному бізнес-форумі "Відновлення економіки на деокупованих територіях", що відбувся у Чернігові, а також онлайн.

Під час панельної дискусії "Інструменти економічної підтримки МСБ. Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу" поділились інформацією щодо основних експертних послуг, програм підтримки, які діють у Запорізькому регіоні.

Засідання Комітету підприємців агропромислового комплексу при ТПП України. 15 березня 2024 р. у Запорізькій торгово-промисловій палаті відбулось засідання Комітету підприємців агропромислового комплексу при ТПП України. Участь у заході взяли представники запорізьких агрокомпаній, фермери, керівники профільних відомств, асоціацій. На розгляд винесено декілька важливих питань розвитку аграрної сфери у контексті євроінтеграції (ЄС продовжив митний безвіз для України до 2025 р.), розглянуто проблематику захисту прав на землю.

Робоча зустріч з представниками ТПП України за кордоном. 10 квітня 2024 р. відбулася онлайн-зустріч з представниками ТПП України за кордоном, а саме – країн Північної, Центральної та Південної Америки. В умовах повномасштабної військової агресії РФ співпраця з бізнес-амбасадорами системи Торгово-промислової палати набула особливого значення. Адже Україна потребує максимальної підтримки в час війни і Палата використовує усі можливі інструменти для консолідації ділових спільнот інших країн для допомоги Україні, згуртування бізнесу, зацікавленого в роботі з Україною, вирішення гуманітарних завдань.

ZAPORIZHZHIA. BUSINESS NEW WAYS 2024. 26 червня 2024 р. у Запоріжжі відбулася інформаційна зустріч ZAPORIZHZHIA. BUSINESS NEW WAYS 2024. Мова йшла про основні послуги, сервіси для бізнесу, актуальні проєкти, програми для запорізьких підприємців. Захід організовано АТ "Укрсиббанк" за сприяння Запорізької обласної державної адміністрації. У числі учасників та спікерів – підприємці, фахівці Запорізької митниці, банківські працівники. Разом обговорили актуальні питання забезпечення експорту та імпорту в умовах воєнного стану.

Тренінг "Основні принципи сталого розвитку малого фермерства: досвід ЄС для України". 31 жовтня – 1 листопада 2024 р. в Запорізькому національному університеті в межах проєкту "Євроінтеграція та сталий розвиток сільських територій України як запорука забезпечення продовольчої безпеки в умовах повоєнного відновлення" (NEWAGRO) за Програмою ЄС "Еразмус" проходив тренінг "Основні принципи сталого розвитку малого фермерства: досвід ЄС для України".

Тренінг у межах реалізації проєкту для посилення запорізького малого підприємництва. 5 листопада 2024 р. у Запорізькій ТПП відбувся міжсекторальний комунікаційний тренінг. Захід організовано в межах естонсько-українського проєкту "Створення культури партнерства та розвиток спільних місцевих продуктів для підвищення експортної спроможності малого бізнесу на прифронтових та прикордонних сільських територіях". Побудова сильного бізнес-партнерства – одна з

головних цілей ініціативи, що реалізується за підтримки Естонського центру міжнародного розвитку та Талліннського університету.

Форум "Навички майбутнього". Представники Запорізької обласної організації СЕУ долучилися до дискусії під час форуму "Навички майбутнього", що відбувся 28 листопада 2024 р. на базі НУ "Запорізька політехніка". Учасники форуму обговорювали, які компетенції потрібні для успішної професійної реалізації на сучасному ринку праці, а також професійні кваліфікації, процеси інтеграції до європейського ринку праці та важливість впровадження міжнародних стандартів у сфері освіти. Захід об'єднав представників державних установ та адміністрацій університетів, науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти, роботодавців та інфлюенсерів освітньої сфери.

Запорізький бізнес-форум. Представники обласної організації СЕУ взяли участь у Запорізькому бізнес-форумі-2024, присвяченому пошуку шляхів подолання викликів, з якими зіткнулися підприємці прифронтового регіону. Зокрема, мова йшла про енергетичну безпеку, оподаткування, кадрові питання, програми підтримки бізнесу. Форум об'єднав понад 100 керівників, топ-менеджерів компаній.

У межах чотирьох дискусійних панелей представники бізнесу, влади та експерти обмінялися досвідом, ідеями та пропозиціями щодо підтримки та розвитку бізнес-середовища в Запорізькій області.

Серед стратегічних напрямів роботи у 2025 р. особливий акцент робимо на участі у розробці програм повоєнного відновлення України, представлення інвестиційного потенціалу в Україні і за кордоном, експертно-аналітичних дослідженнях з актуальних для розвитку економіки питань, а саме – кластеризації, інноваційних підходів у бізнес-освіті, підготовці і перекваліфікації працівників для промислових підприємств Запорізького регіону.

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – Проректор з науково-педагогічної роботи, економіки та розвитку Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, д.е.н., професор Галгаш Р.А.)

Після евакуації у 2022 р. обласна організація СЕУ відновила свою роботу на базі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля у м. Київ. Діяльність членів обласної організації протягом 2024 р. була спрямована на організацію та експертний науково-консультаційний супровід процесів повоєнного відновлення з метою розвитку, посилення та реалізації інтелектуального і кадрового потенціалу для відновлення України.

У 2024 р. члени Луганської обласної організації СЕУ разом з Інститутом економіко-правових досліджень НАН України брали участь в наукових дослідженнях за держбюджетною темою "Розбудова територій пріоритетного розвитку в умовах збройного конфлікту: оцінка результативності та ефективності".

У 2024 р. члени Луганської обласної організації СЕУ стали організаторами наукових конференцій, проведених у м. Києві:

- VII Міжнародна науково-практична конференція "Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону";

- XI Міжнародна науково-практична конференція "Пріоритети розвитку фінансів: традиції, моделі, перспективи";

- VI Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених "Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі".

Значну увагу у 2024 р. Луганська обласна організація СЕУ приділяла організації співпраці з міжнародними та громадськими організаціями щодо процесів повоєнного відновлення України.

Протягом 2024 р. члени Луганської обласної організації СЕУ брали участь у:

- конференції "Від (де)окупації до відкритого демократичного врядування" за підтримки Міжнародного фонду "Відродження", в межах якої визначено концептуальні засади інституційного відновлення деокупованих регіонів з особливим фокусом на Донецькій та Луганській областях;

- засіданні Ради ДНЦ НАН України і МОН України "Стратегічні аспекти збереження, повоєнного відновлення і розвитку вищої освіти в постраждалих від війни регіонах" з доповіддю "Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад";

- практико-орієнтованих вебінарах, тренінгах та інформаційних семінарах, організованих Національним контактним пунктом (НКП) Рамкової програми з досліджень та інновацій "Горизонт Європа" та "Цифрова Європа" в Україні;

- воркшопі з розвитку екосистем та обговоренні розвитку STEM-освіти як ключового драйверу розвитку зеленої економіки та справедливого переходу, організованого в межах проєкту Програми розвитку ООН в Україні "Підтримка України".

Луганська обласна організація СЕУ проводить постійну роботу щодо супроводу міжнародних проєктів підтримки, відновлення та розвитку, зокрема протягом 2024 р. за участю членів обласної організації СЕУ виконувалося майже 30 міжнародних, національних та регіональних проєктів. Активно здійснювалась наукова та експертна діяльність з розвитку та повоєнного відновлення громад, зокрема:

- організаційний та експертний супровід реалізації проєкту "Формування концептуальних і правових засад інституційного відновлення Донбасу" за підтримки МФ "Відродження", в межах якого виконувався пошук рішень, моделей та можливостей використання інструментів місцевої демократії для представлення та врахування інтересів жителів Донецької та Луганської областей в умовах урядування перехідного періоду;

- у співпраці з ГО "Фундація "Простір" членами обласної організації СЕУ успішно завершено реалізацію проєкту "Аналіз доступності, чутливості до конфліктів та перспектив розвитку міжмуніципальних соціальних послуг у пілотних громадах" за підтримки Проєкту USAID "Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування" (ГОВЕРЛА), який було реалізовано у 16 пілотних громадах у Волинській, Житомирській, Закарпатській, Львівській, Одеській, Полтавській та Рівненській областях;

- продовжено результативну співпрацю з VNG International, в рамках реалізації проєкту "Підтримка відновлення місцевого самоврядування та відбудови і реконструкції громад в Україні" (за підтримки VNG International), зокрема щодо: розробки та реалізації планів відновлення територіальних громад Херсонської і Миколаївської областей; розробки гідлайну для тренерів і фасілітаторів Community Score Card Activity; організації та проведення онлайн-сесій для громад України з управління ризиками та безпеки: "Безпека, захищеність та стійкість"; "Структура муніципального центру управління кризами: Нідерландський досвід на прикладі структури Регіону безпеки Утрехта"; "Безпека, захищеність та стійкість"; "Стратегічні рішення для сталого розвитку територіальних громад: досвід муніципалітету Амстелвен у активізації громадської участі в місцевому урядуванні" тощо;

- успішно завершено реалізацію проєкту HEI4S3-RM "Розбудова екосистеми лабораторій інтеграції у закладах вищої освіти для сприяння смарт-спеціалізації а також інновації в сталій сировині в Європі" (Програма "Горизонт-Європа"), який був спрямований на зміцнення партнерства між вищою освітою, бізнесом та науково-дослідницькими організаціями шляхом розробки інноваційного шляху для підприємницьких університетів;

- реалізується проєкт "Освіта для сталого розвитку: синергія компетенцій для відновлення України" (SUSTED) ЄС (Еразмус+ KA2, CBHE), який спрямований на зміцнення спроможності закладів вищої освіти України адвокатувати сталий розвиток у післявоєнній відбудові держави через розвиток компетенцій для сталого управління та лідерства;

- реалізується грант "Інтеграція управління відходами, розумної спеціалізації та безпеки в контексті високих технологій у замкнутому циклі вирощування лікарських рослин" з Центром Девіса Гарвардського університету та Американської ради з міжнародної освіти в межах ініціативи Harvard Scholars Without Border Ukraine Town.

Діяльність Луганської обласної організації СЕУ у 2024 р. сприяла збереженню та розвитку наукового потенціалу економічної спільноти Луганської області в умовах релокації, встановленню довготривалих зв'язків із міжнародними організаціями та установами, вивченню та імплементації світового досвіду з відновлення та його використання задля повоєнного відновлення України.

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік НАН України Буркинський Б.В.)*

Сьогодні, в умовах воєнного стану, академічні, науково-дослідні установи та заклади вищої освіти Одеського осередку Спільноти економістів України спрямовували свої сили та науковий потенціал на вирішення соціо-економіко-екологічних проблем національного господарства країни. Фундаментальні та прикладні дослідження економічної спільноти наукових установ та закладів вищої освіти Одеського регіону (у складі Одеського обласного осередку Спільноти економістів України – далі ОО СЕУ) у 2024 р. були спрямовані на прирощення нових знань у сфері теоретичних засад та

прикладних аспектів реалізації стратегії і механізмів розвитку національної економіки з урахуванням впливу та наслідків збройної російської агресії.

Представниками ОО СЕУ було підготовлено протягом 2024 р. низку аналітичних матеріалів та пропозицій з актуальних питань економічного розвитку секторів національного господарства в інтересах та на замовлення Кабінету Міністрів України, Комітетів Верховної Ради, ряду міністерств та регіональних органів управління, а також підприємств країни та регіону.

За результатами досліджень академічних науково-дослідних установ в 2024 р. було підготовлено та надіслано до органів влади, установ та організацій 88 аналітичних та доповідних записок, наукових доповідей, 38 експертних висновків та рекомендацій, загалом отримано 96 актів впровадження наукових результатів. До вищих державних органів влади (Верховна Рада України та Комітети Верховної Ради України, Рада національної безпеки і оборони України, профільних міністерств та відомств) надіслано 37 розробок, отримано 30 актів впровадження.

Фахівці ОО СЕУ входили до складу робочої групи Міндовкілля з питань реалізації Загальноєвропейського та Національного планів дій щодо збереження осетрових риб (родина *Acipenseridae*) в Україні, а також до складу робочої групи з реалізації Національного Плану дій з дослідження та охорони морських ссавців Чорного і Азовського морів і до складу Басейнової ради річок Причорномор'я Державного агентства водних ресурсів України.

Науковці ОО СЕУ на постійній основі брали активну участь у поточній роботі за окремими напрямками діяльності, розробці програмних документів, круглих столах із представниками усіх рівнів влади з наданням експертних висновків, рекомендацій, зауважень щодо розглянутих питань, зокрема входили до складу: *урядових*: Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди; Басейнової ради річок Причорномор'я Державного агентства водних ресурсів України; робочих (переговорних) груп із підготовки переговорних позицій України під час переговорів з ЄС; *ради Національної академії наук України*: Комісії з питання перезонування території Дунайського біосферного заповідника НАН України та врегулювання ситуації щодо збереження традиційного рибальства в заповідній зоні, Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку; Наглядових рад при ЗВО; *рад при ОДА*: Регіональної координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської ОДА, Науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм Одеської області та сталого розвитку в регіоні, Робочої групи з питань розроблення регіонального плану управління відходами до 2030 року, Обласної науково-експертної ради при ОДА, Обласної науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища тощо.

Співробітники членів-установ СЕУ увійшли до складу робочих (переговорних) груп із підготовки переговорних позицій України під час переговорів з ЄС щодо укладання Угоди про вступ України до ЄС з питань науки та досліджень, питань економічних критеріїв, з питань свободи підприємництва та надання послуг (доручення Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної

інтеграції України – Міністра юстиції України О.В. Стефанішиної від 09.11.2024 № 36698/01-24).

У звітному році науковці ОО СЕУ проводили консультування Визирської ТГ Одеського району Одеської області щодо впровадження стратегій соціально-економічного розвитку з врахуванням сучасних вимог повоєнного відновлення та формування економічного базису для допомоги у відбудові найбільш постраждалих від бойових дій регіонів України. Врахування підсумків та розробка подальших перспектив процесу децентралізації управління економічним розвитком та забезпечення конкурентних та ефективних умов для територіальних громад. Надані пропозиції до Комплексного плану просторового розвитку Визирської сільської територіальної громади, пропозиції щодо актуалізації стратегії розвитку Визирської територіальної громади до 2030 року, а також розроблено проєкт Концепції формування індустріального парку на території Визирської громади (Договір від 08.04.2024 № 25).

Попри соціально-економічні наслідки військової агресії значна увага науковців приділяється підготовці висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних кадрів, яка здійснюється через аспірантуру та докторантуру установ Одеського осередку Спілки економістів України, зокрема більш ніж 60 аспірантів проходять навчання у підзвітних установах. У 2024 р. в спеціалізованих вчених радах установ обласної організації СЕУ захищено 7 дисертацій на здобуття наукового ступеню доктора економічних наук, 13 дисертацій – на ступень доктора філософії за економічним профілем. Набувають подальшого розвитку наукові школи регіону. Загалом опубліковано 21 монографію (в т.ч. 17 – колективних), 11 навчальних посібників та методичних вказівок, 1 збірник "Найбільш вагомні фундаментальні та прикладні досягнення науковців регіону. Наука в Південному регіоні України" та понад 330 наукових і науково-популярних статей (в тому числі в виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних SCOPUS/WoS - 35).

З метою актуалізації наукової роботи вищої школи та академічної науки під егідою ДУ "ІРЕЕД НАН України" в Південному регіоні працює 5 науково-навчальних комплексів: "Економічна освіта і наука" спільно з Одеським національним економічним університетом (ОНЕУ, 2004 р.); "Економічна наука і освіта" спільно з Одеським національним технологічним університетом (ОНТУ, 2007 р.); "Іноватика у сучасній економічній освіті та науці" спільно з НУ "Одеська політехніка" (НУ "ОП", 2007 р.); "Екологічна економіка: освіта і наука" спільно з Одеським державним екологічним університетом (ОДЕКУ, 2008 р. та оновлено у 2023 р.); "Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти" спільно з Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК ім. Макарова, м. Миколаїв, 2008 р.), а також 9 філій кафедр з економічних дисциплін. У 2024 р. Одеський державний екологічний університет був реорганізований в Факультет гідрометеорології і екології Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

В рамках діяльності з ННК у 2024 р. було проведено 25 відкритих лекцій у ЗВО (ОНЕУ, ОНТУ, ОДЕКУ, НУ "ОП" та ін.), 51 гостьовий семінар з іноземними лекторами як в зоом-режимі, так і наочно.

Активна робота учених та освітян ОО СЕУ у 2024 р. проведена з організації наукових конференцій, круглих столів та інших наукових дискусійних майданчиків, зокрема, найбільш авторитетними та продуктивними серед них визначено такі:

- Міжнародна науково-практична конференція "Сталий розвиток та цифрові інновації: сьогодення і майбутнє", 17 травня 2024 р., м. Одеса, співорганізатор: Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку;

- IX міжнародна науково-практична конференція "Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи", 23-24 вересня 2024 р., м. Одеса, співорганізатор: Одеський національний економічний університет;

- Науково-практична конференція "Штучний інтелект. Наука. Бізнес", 22 жовтня 2024 р., м. Одеса, співорганізатори: Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН України та Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України;

- I Міжнародна науково-практична конференція "Природні лікувальні активи, реабілітація та курорти", 14-15 листопада 2024 р., м. Одеса, співорганізатори: Державна установа "Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України" та за комунікаційної підтримки Чорноморської філії Мережі рішень зі сталого розвитку ООН та Чорноморської молодіжної філії Мережі рішень зі сталого розвитку ООН.

У звітному році здійснювалось співробітництво із Радами молодих вчених (РМВ) різних рівнів: Радою молодих вчених при Одеській обласній державній адміністрації, Радою молодих вчених Відділення економіки Національної академії наук України, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України.

Молодими науковцями ОО СЕУ у 2024 р. проваджувались такі заходи:

- здійснювалися наукові проєкти, зокрема, проєкт "Методологічні засади посилення ролі молодих вчених у формуванні концепції розвитку вищої освіти України", що виконується за грантом для науково-дослідних робіт молодих учених НАН України на 2023-2024 рр.;

- Творча зустріч із молодими вченими Одеської області "Жінки в науці в період війни" (23 лютого);

- День відкритих дверей РМВ ДУ "ІРЕЕД НАН України" для студентів фахових коледжів та ЗВО до Дня науки (23 травня);

- Виступи Рад молодих вчених установ-учасниць ОО СЕУ на обласному семінарі для спеціалістів управлінь (відділів) освіти міських, сільських, селищних об'єднаних територіальних громад, відповідальних працівників за роботу з обдарованою молоддю Одеської області (26 вересня);

- Заходи до Міжнародного дня Чорного моря (31 жовтня);

- реалізовувались науково-просвітницькі проєкти: започатковано постійно діючий кіноклуб "Соціально-економічна сінемалогія";

- здійснювалась координація наукових досліджень з міжнародними організаціями: Мережа рішень зі сталого розвитку ООН (SDSN), Організація економічного співробітництва і розвитку, European Multidisciplinary Seafloor and Water Column Observatory.

Інтеграційні зв'язки з національними та міжнародними інституціями: Науковці та освітяни ОО СЕУ входили до складу робочих груп: Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди, Національної ради з відновлення України від наслідків війни, Міністерства освіти і науки України. Приймали участь у роботі координаційного центру по імплементації Європейської Стратегії щодо розвитку Дунайського регіону (Мінекономіки України), Мережі рішень зі сталого розвитку ООН (SDSN).

При Державній установі "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України" наказом МОН України від 13.06.2024 № 838 створено Національний контактний пункт (НКП) Рамкової програми Європейського Союзу "Горизонт-Європа" за напрямом "Європейська інноваційна рада та європейські інноваційні екосистеми".

За результатами консультацій і перемовин установою ОО СЕУ, Державною установою "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України", підготовлено заявку на приєднання до консорціуму Інтегрованої пан'європейської мультидисциплінарної дослідницької інфраструктури в галузі вивчення прибережних морських систем (JERICO-RI, Франція) на включення до Європейського стратегічного форуму з дослідницьких інфраструктур (The European Strategy Forum on Research Infrastructures, ESFRI), який є стратегічним інструментом для розвитку європейської наукової інтеграції та зміцнення її міжнародних відносин.

В процесі підготовки до підписання меморандум з Європейською багатопрофільною обсерваторією морського дна та водної товщі (European Multidisciplinary Seafloor and water-column Observatory, EMSO ERIC), діяльність якої охоплює різноманітних і численних наукових партнерів, інститути та дослідницькі центри, що працюють у ключових місцях європейських морів, від північного сходу до Атлантики, через Середземне море, до Чорного моря.

У 2024 р. продовжувалося співробітництво із Мережею рішень зі сталого розвитку ООН (SDSN) та її груп SDSN Black Sea і SDSN Youth, зокрема розпочато прийом заявок на BLACK SEA YOUTH SOLUTIONS REPORT – міжнародна ініціатива, що реалізується Радою молодих вчених ДУ "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України" разом з Чорноморською молодіжною філією Мережі рішень зі сталого розвитку ООН, яка ставить за мету продемонструвати інноваційні рішення молоді, спрямовані на впровадження Цілей сталого розвитку у Чорноморському регіоні.

Науковці ОО СЕУ брали участь у експертній роботі у проєкті "Мери за економічне зростання", що реалізується за Програмою розвитку ООН (UNDP), фінансується ЄС та підтримується проєктом "Фонд інновацій", зокрема "Blue Summit: стратегічне відновлення Миколаєва через сталий розвиток та блакитну економіку" за підтримки UNDP. Режим доступу: <https://maritimeukraine.com/blue-summit/>: 14.05.2024; "Mykolaiv Blue & Green Economy" за підтримки UNDP. Режим доступу: <https://blueplatform.info/events>: 17.06.2024.

У 2024 році членами ОО СЕУ виконувались 25 грантових проєктів за такими міжнародними стратегіями та програмами: Дунайська транснаціональна програма 2014-2020 INTERREG, "Горизонт 2020" та "Горизонт Європа", "Еразмус+", COOPERA,

TEMPUS IV, TWINNING, LIFE-22, EMFAF, UNIDO, DAAD, USAID в Україні. В рамках реалізації грантових проєктів науковці СЕУ брали участь у роботі та організували понад 80 робочих зустрічей, семінарів, воркшопів тощо.

Ведеться активна робота по залученню наукового потенціалу членів обласної організації СЕУ до укладання договорів про науково-технічне співробітництво з іноземними фаховими установами (Австрія, Болгарія, Греція, Литва, Польща, Румунія та ін.).

Відповідно до укладених угод про академічну мобільність та наукове співробітництво фахівці ОО СЕУ проходили стажування за кордоном (Австрія, Великобританія, Латвія, Італія, Румунія, Польща, Португалія, Німеччина, Угорщина, Франція).

У 2024 р. опубліковано 6 випусків журналу "Економіка: реалії часу" (НУ "ОП"), 4 випуски щоквартального наукового журналу "Економіка харчової промисловості" (спільно з ОНТУ), 4 збірники наукових праць "Економічні інновації", 4 випуски "Вісник соціально-економічних досліджень" (ОНЕУ), 4 випуски Наукового віснику Міжнародного гуманітарного університету. Серія: "Економіка і менеджмент" (спільно з МГУ), а також 4 випуски електронного міжнародного науково-практичного журналу "Економіка. Екологія. Соціум" (з 2020 р. індексується наукометричною базою Web of Science Core Collection).

У 2024 р. співробітники установ ОО СЕУ були відзначені престижними нагородами та званнями, зокрема:

- д.е.н., проф. Ковальов А.І. отримав міжнародну нагороду "Діамантовий Дюк" у номінації "Книга/проза";

- д.е.н., проф., акад. НАН України Буркинського Б.В. акредитовано як Міжурядового радника Генерального секретаря Міжнародної комісії з прав людини (IHRC, м.Цюрих, Швейцарія), DT 0059;

- д.е.н., проф. Хумарова Н.І. обрана членом-кореспондентом Національної академії наук України за спеціальністю "Регіональна економіка та рекреація".

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Перебийніс В.І.)*

Упродовж звітного 2024 р. діяльність Полтавського обласного осередку СЕУ здійснювалася відповідно до статутних завдань СЕУ з урахуванням викликів воєнного стану.

Обласний осередок СЕУ представляють такі заклади вищої освіти, як Полтавський університет економіки і торгівлі (зокрема, члени СЕУ, що працюють на кафедрі економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем), Полтавський державний аграрний університет (члени СЕУ викладачі Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій) та Придніпровський інститут ВНЗ "Міжрегіональна академія управління персоналом" (м. Кременчук). З урахуванням зазначеного члени СЕУ – науково-педагогічні

працівники – зосереджували свою увагу на таких видах діяльності, як освітня та наукова.

У звітному періоді заклади вищої освіти здійснювали навчання здобувачів вищої освіти та наукову діяльність науково-педагогічних працівників з обов'язковим дотриманням всіма учасниками освітнього та наукового процесу заходів безпеки. Відповідно до умов воєнного стану, до пріоритетних завдань діяльності зазначених закладів і, відповідно, працівників – членів СЕУ додалися волонтерство та підтримка внутрішньо переміщених осіб.

Діяльність науково-педагогічних працівників – членів СЕУ, зокрема, гарантів освітніх програм, перш за все була зосереджена у таких напрямках:

1) проєктування освітніх програм, що передбачає їх відповідність вимогам відповідних професійних стандартів, потребам заінтересованих сторін (стейкхолдерів), напрямам розвитку науки і спеціальності, тенденціям розвитку ринку праці, галузевого та регіонального контексту, урахування досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм;

2) забезпечення навчання і викладання вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи, поєднанню навчання і досліджень, своєчасного оновлення змісту освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, інтернаціоналізації діяльності;

3) реалізації контрольних заходів, зокрема, оцінювання здобувачів вищої освіти з дотриманням принципів академічної доброчесності, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

4) управління людськими ресурсами шляхом конкурсного відбору викладачів, їх професійного розвитку, залучення роботодавців, їх організацій, професіоналів-практиків та експертів до реалізації освітнього процесу;

5) розвиток освітнього середовища та забезпечення його необхідними матеріальними ресурсами з метою належного доступу викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури й інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності, гарантування безпечності для життя, фізичного та ментального здоров'я, реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, наявності унормованих антикорупційних політик;

6) внутрішнє забезпечення якості освітніх програм за рахунок процесу періодичного їх перегляду та інших процедур забезпечення їх якості шляхом залучення здобувачів вищої освіти, студентського самоврядування, роботодавців, а також збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху й траєкторій працевлаштування випускників;

7) прозорість і публічність навчального процесу шляхом оприлюднення у відкритому доступі на веб-сайтах інформації про освітню діяльність (освітні програми у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

У Полтавському університеті економіки і торгівлі та Полтавському державному аграрному університеті функціонують докторантура і аспірантура з економічних

спеціальностей. Зокрема, науковими керівниками здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня є члени СЕУ Ж.А. Кононенко, Х.З. Махмудов, В.І. Перебийніс, М.Є. Рогоза. Розвиток наукової та інноваційної діяльності в регіоні забезпечується у межах посадових обов'язків науково-педагогічних працівників, залученням до цього здобувачів вищої освіти.

У 2024 р. кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі провела чергову, на цей раз вже XIV Міжнародну науково-практичну Інтернет – конференцію "Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління". Організаторами цієї конференції стали науково-педагогічні працівники кафедри – член президії обласної організації СЕУ академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор М. Є. Рогоза та член СЕУ, старший викладач кафедри Г. В. Карнаухова. Активну участь у роботі конференції взяли члени оргкомітету - член СЕУ, в. о. завідувача кафедри, кандидат економічних наук, доцент Ж.А. Кононенко та голова обласної організації СЕУ академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор В. І. Перебийніс.

На конференцію тези своїх доповідей надіслали понад 140 дослідників з таких навчальних закладів та наукових установ, як: Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ; Національний транспортний університет, м. Київ; Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ; Інститут демографії та проблем якості життя НАН України, м. Київ; ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна академія управління персоналом", м. Київ; Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ; Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ; Державний університет "Київський авіаційний інститут", м. Київ; Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава; ВСП "Охтирський фаховий коледж СНАУ", м. Охтирка Сумської області; Сумський державний університет, м. Суми; Національний університет цивільного захисту України, м. Харків; Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків; Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро; Запорізький національний університет, м. Запоріжжя; Національний університет "Запорізька політехніка", м. Запоріжжя; Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м. Вінниця; Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси; Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль; Галицький фаховий коледж імені В. Чорновола, м. Тернопіль; Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький; Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів; Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ; Нововолинський навчально-науковий інститут економіки та менеджменту Західноукраїнського національного університету, м. Нововолинськ; Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку, м. Одеса; Одеський національний економічний університет, м. Одеса; Національний університет "Одеська політехніка", м. Одеса; Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса; Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса.

На конференції, що проходила у змішаному форматі, були представлені результати досліджень за такими тематичними напрямками: 1) соціально-економічні системи та процеси: управління, моделювання, прогнозування; 2) цифрові трансформації та штучний інтелект в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні: досягнення, виклики, ризики; 3) сталий розвиток регіонів громад, територій, суб'єктів господарювання: стратегічні сценарії, соціально-економічні проблеми, модернізація та смарт-спеціалізація; 4) кооперація, мале та середнє підприємництво: розвиток, соціально-економічні проблеми, перспективи; 5) промислова політика у частині підготовки кадрів: система освіти, освітні програми, стратегія, проблеми, ризики, фактори впливу, цифровізація, штучний інтелект, удосконалення, комунікації.

Членами СЕУ, іншими науково-педагогічними працівниками Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій Полтавського державного аграрного університету (вчена секретарка обласної організації СЕУ, кандидат економічних наук, доцент, докторантка А. В. Світлична, член президії обласної організації СЕУ, академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор Х. З. Махмудов) у 2024 р. проведені такі наукові заходи, як: III Міжнародна науково-практична конференція "Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи"; VII Міжнародна науково-практична конференція "Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору"; VIII Міжнародна науково-практична конференція "Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики"; XVI Міжнародна науково-практична конференція "Маркетингове забезпечення продуктового ринку"; II Міжнародна науково-практична конференція "Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство"; IX Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з міжнародною участю "Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки".

Члени СЕУ зазначеного інституту є співавторами колективної монографії "Management of the XXI century : globalization challenges. Issue 4 : collective monograph / in edition D. Diachkov" (Nemoros s.r.o. Prague, 2024). Спільно із Міністерством аграрної політики та продовольства України, Департаментом агропромислового розвитку Полтавської обласної військової адміністрації члени осередку СЕУ залучені до реалізації пілотного проєкту в Полтавській області із запровадження Мережі обліку сільськогосподарських даних (Farm Accountancy Data Network). Мета проєкту – розробка рекомендацій щодо запровадження мережі обліку сільськогосподарських даних та проведення збору даних у Полтавській області.

Члени Полтавського обласного осередку СЕУ – науково-педагогічні працівники Придніпровського інституту ВНЗ "Міжрегіональна академія управління персоналом" (м. Кременчук) продовж звітнього року брали участь у підготовці наукових статей, тез доповідей, були організаторами й учасниками науково-практичних конференцій, семінарів, вебінарів, тренінгів, круглих столів та ін.

Основні результати науково-дослідної роботи знайшли відображення у 27 статтях, опублікованих у фахових виданнях України, спеціалізованих, професійних виданнях, збірках наукових праць, виданнях, включених до наукометричних баз даних (Scopus та Web of Science), та 35 тезах доповідей на конференціях. Серед основних науково-практичних конференцій варто зазначити зокрема такі: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах сучасних глобальних викликів"; "Collection de papiers scientifiques sur les matériaux de laviconférence scientifique et pratique internationale "Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique" 1er Mars, 2024; Paris, République française); II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Економіка та менеджмент сучасних організацій: проблеми теорії та практики".

Члени обласної організації СЕУ брали активну участь у роботі таких науково-практичних семінарів та круглих столів, як "Академічна доброчесність: вимога законодавства чи потреби якісної освіти", "Дотримання академічної доброчесності в закладах вищої освіти", "Впровадження інновацій при навчанні здобувачів вищої освіти спеціальності "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок", "Обліково-аналітична оцінка гуманітарної допомоги та благодійної діяльності в умовах воєнного стану", а також у зимовій економічній школі "Україна-ЄС, кроки до вступу: регіональний вимір", онлайн форумі "Психологічне здоров'я освітян" тощо.

Під керівництвом науково-педагогічних працівників інституту здобувачами вищої освіти за звітний період було підготовлено і видано 103 тези доповідей на всеукраїнських та міжнародних конференціях.

Взаємокорисною є співпраця обласної організації СЕУ з регіональними органами державного управління, місцевого самоврядування, територіальними громадами, суб'єктами господарювання, соціальною сферою. Члени СЕУ, надаючи консалтингові послуги підприємцям, державним службовцям, іншим особам, мають можливість удосконалювати свої знання, професійні вміння та навички.

Отже, підсумки роботи у звітному році свідчать, що, незважаючи на складні воєнно-політичні та економічні умови на території країни, члени Полтавського обласного осередку СЕУ вносили посильний вклад у підготовку висококваліфікованих кадрів економічного профілю, проведення наукових досліджень економічних процесів, співпрацю з регіональними органами влади, суб'єктами господарювання та соціальної сфери, громадськими організаціями.

РІВНЕНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ СЕУ

(Голова Президії – к.е.н., професор Кушнір Н.Б.)

Рівненське обласне об'єднання Спілки економістів України у звітному періоді спрямовувало свою діяльність на виконання традиційних статутних напрямів: проведення науково-практичних конференцій різних рівнів, семінарів економічного спрямування, видання монографій і навчальних посібників, навчально-педагогічна та просвітницька робота. Велика увага приділялась проведенню роз'яснювальної роботи в сучасних умовах внутрішніх і зовнішніх викликів щодо проблем економіки,

менеджменту, фінансів, обліку, аудиту, оподаткування, маркетингу, міжнародних економічних відносин, підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, управління трудовими ресурсами, економічної безпеки, банківської справи, страхування, бізнес-аналітики, управління проектами, управління національним господарством, економіки природокористування та охорони навколишнього середовища тощо.

Членами правління обласного об'єднання СЕУ проведена значна робота з підготовки XIII Міжнародної науково-практичної конференції вчених, молодих науковців, аспірантів та студентів "Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту та публічного врядування в контексті євроінтеграції" (травень 2024 р.), зокрема в організації роботи секцій, пов'язаних з проблемами розвитку підприємництва, торгівлі, товарознавства та конкурентоспроможності підприємств в умовах євроінтеграції, механізмами відтворення ресурсного потенціалу в контексті євроінтеграції, економіки природокористування, а також охорони навколишнього середовища.

II Міжнародна науково-практична конференція "Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання" (листопад 2024 р.) була організована і проведена за активної участі, сприяння членів рівненського обласного об'єднання Спільки економістів України та присвячена таким науковим платформам і проблемам:

- Європейські орієнтири економічного поступу України, виклики воєнного стану;
- Сучасні тенденції розвитку менеджменту, публічного врядування та інформаційної діяльності;
- Облік, аудит, оподаткування і фінанси господарюючих суб'єктів в контексті євроінтеграції;
- Економічний розвиток і маркетинг підприємництва в умовах миробудівництва;
- Відновлення та реформування соціально-гуманітарної сфери України: національна ідентичність, медіа, освіта;
- Світоглядні й соціокультурні трансформації цифрових гуманітарних наук.

В цих заходах взяли участь понад 200 учасників, серед них представники вітчизняних та закордонних наукових, навчальних установ та бізнесових структур; доктори наук, професори; вчені-викладачі, аспіранти і студенти провідних вузів України; представники підприємств і організацій міста, області та України. Рекомендації конференції були схвалені її учасниками і направлені у відповідні установи та організації за цільовим призначенням. За матеріалами конференції видано збірники наукових праць учасників.

За сприяння членів обласного об'єднання Спільки (безпосереднє консультування, опонування, рецензування, експертиза тощо) відбулися захисти 3 докторських дисертацій.

За участі членів обласного об'єднання СЕУ видано монографії, навчальні посібники, підручники (загалом 10 видань) та опубліковані статті (71 стаття), присвячені питанням організації, планування, управління, регулювання економічних, екологічних, соціальних, науково-технічних та інноваційних напрямів

розвитку регіону, а також здійснені наукові дослідження "Економічні фактори раціонального природокористування та ресурсозбереження" та "Розроблення механізму комерціалізації інноваційної продукції" на виконання держбюджетного наукового плану Національного університету водного господарства та природокористування.

З метою залучення студентської молоді до активної науково-дослідної діяльності, участі у вирішенні наукових і творчих завдань, розширення контактів студентства був організований цикл науково-практичних семінарів для викладачів і студентів закладів передвищої освіти на тему: "Розвиток підприємництва і торгівлі в сучасних умовах".

Традиційно у 2024 р. достатньо велика увага приділялась організації довузівської підготовки учнів з економіки в рамках Малої академії наук, завдяки якій учнями Рівненських шкіл та ліцеїв були досягнуті значні результати у конкурсах-захистах наукових робіт Малої академії наук України.

В рамках науково-дослідної роботи студентів, роботи з обдарованою молоддю за участю членів обласного об'єднання Спілки були організовані і проведені наступні заходи:

- Фестиваль науки (березень-травень 2024 р.);
- Конкурси випускних робіт студентів – кваліфікаційних дипломних робіт бакалаврів та магістрів (червень, грудень 2024 р.);
- Конкурси студентських наукових робіт (січень-лютий 2024 р.);
- Всеукраїнські олімпіади з економіки підприємства, міжнародної економіки, підприємництва та торгівлі, міжнародних економічних відносин (березень-квітень 2024 р.).

Крім того, члени Рівненського обласного об'єднання Спілки економістів України здійснюють наукове консультування установ, підприємств та організацій міста, району та області на основі досвіду практичної роботи за фахом.

В наступному, 2025 р., діяльність РОО СЕУ спрямовуватиметься на залучення до складу обласного об'єднання Спілки нових членів, розширення сфери статутної діяльності та подальшого розгалуження співпраці.

СУМСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Басанцов І.В.)

Вже третій рік поспіль триває збройна агресія російської федерації проти України. Серед інших областей України Сумщина має найбільшу протяжність державного кордону з росією – понад 560 км, та межує з трьома її областями – Курською, Брянською та Білгородською.

Значна частина Сумської області була окупована в перші дні повномасштабного вторгнення. Лише за перший рік війни у громадах Сумщини внаслідок ведення бойових дій було пошкоджено близько 2000 об'єктів цивільної інфраструктури.

Суттєвий вплив на ослаблення економіки регіону мали масштабні руйнування об'єктів енергетичної, транспортної та виробничої інфраструктури, а також обмежений доступ до ринків сировини і збуту, втрата людського капіталу.

В умовах подальшого погіршення безпекової ситуації на Сумщині у 2024 р., сталий соціально-економічний розвиток регіону знову опинився під загрозою через збільшення інтенсивності обстрілів населених пунктів, зростання кількості ворожих ДРГ, які постійно намагаються перетнути кордон України, та розширення територій громад регіону, звідки проводиться обов'язкова евакуація населення.

Враховуючи вищезазначені фактори, діяльність Сумського обласного осередку СЕУ, як і у попередні роки, була спрямована на розробку заходів та пропозицій щодо відновлення та розвитку економіки регіону у воєнний та післявоєнний періоди.

Варто зазначити, що Сумська область є прикордонним регіоном, тому звітний період для більшості членів організації виявився досить напруженим, адже їм довелося поєднувати викладацьку роботу з захистом нашої Батьківщини, приєднавшись до лав ЗСУ, територіальної оборони та волонтерського руху.

Члени нашої організації знайшли можливість спрямувати зусилля на розробку пропозицій до проектів нормативних документів для швидкого реагування та ефективного функціонування економіки регіону у нових економіко-соціальних реаліях.

У 2024 р. представники СЕУ приймали активну участь у міжнародних та Всеукраїнських економічних конференціях та семінарах. Було проведено 3 міжнародні наукові конференції. Підготовлено до друку 5 підручників, 3 монографії та 23 наукові статті (у тому числі у виданнях, що індексуються БД Scopus та Web of Science).

Незважаючи на складні обставини, що існують у сумському регіоні, який зараз став прифронтовим, члени обласної організації СЕУ протягом звітного періоду продовжили працю та приймали активну участь у наступних науково-дослідних роботах (НДР):

1) Соціально-економічні виклики в умовах цифровізації суспільних відносин (2021-2026 рр.), науковий керівник Захаркін О. О., № держреєстрації: 0121U114364;

2) Цифровізація та транспарентність публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку (2022-2024 рр., № держреєстрації: 0122U000774), науковий керівник Захаркіна Л.С.;

3) Конвергенція економічних та освітніх трансформацій в умовах діджиталізації (2021-2026 рр.), науковий керівник Похилько С. В., № держреєстрації: 0121U114570;

4) Інноваційні драйвери зростання макроекономічної стабільності країни (2021-2026 рр.), науковий керівник Гриценко Л. Л., № держреєстрації: 0121U114396;

5) Трансформація фінансової системи та стратегічні пріоритети її розвитку (2021-2026 рр.), науковий керівник Дехтяр Н. А., № держреєстрації: 0121U114477.

Слід відмітити, що подальший економічний прогрес України загалом і Сумщини зокрема, а також прогноз розвитку економіки регіону буде визначатися перебігом та інтенсивністю ведення бойових дій та ймовірним продовженням чи відміною військового стану. Це дозволяє окреслити напрями подальшої роботи Сумського осередку на 2025 р., а саме:

- продовження співпраці з Сумською ОДА та участь у робочих групах для адаптації чинної Стратегії розвитку Сумської області до умов воєнного стану;
- здійснення наукового консультування установ, підприємств і організацій міста та області з економічних питань в умовах дії воєнного стану;
- удосконалення та розвиток громадської та волонтерської роботи, що спрямована на виховання майбутніх спеціалістів.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
Заслужений економіст України Внукова Н.М.)*

Харківська обласна організація СЕУ у 2024 р. продовжувала брати активну участь у різних напрямках організаційної, наукової, навчальної і громадської роботи, спрямованої на виконання вимог Статуту, що знайшло своє втілення у важливій публічній роботі її членів з формування наукових і професійних економічних підходів до дослідження змін у громадсько-економічному житті країни і опрацюванні заходів із підтримання економіки під час воєнного стану і формування підґрунтя для подальшої її розбудови у повоєнний час, підтримки членів спільноти, комунікаційної активності.

Члени Спілки працюють у різних сферах, сприяють розширенню економіко-правових знань у різних галузях економіки, беруть участь у розгляді науково-практичних результатів на конференціях різного рівня, у впровадженні інноваційних рішень у діяльність суб'єктів господарювання, фінансових установ, неприбуткового сектору, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Продовжено апробаційні заходи з обговорення наукових результатів різних наукових досліджень. У ЄС відбуваються зміни до становлення і розвитку дослідницької інфраструктури і формування особистості дослідника, вимог до його дослідницької компетентності, яка оцінюється широким переліком дескрипторів у ЄС. Стаття: Внукова Н.М. Європейські вимоги до компетентності дослідника в інноваційному процесі // Право та інновації. 2024. №2. С.149-154. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)-23](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)-23) надає можливість врахувати науковцям напрями нових змін і вимог.

Завершено фундаментальне дослідження НДР "Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів" - ДР РК УкрІНТЕІ №0120U104786, яке є актуальним і відповідає завданням прискорення інноваційних процесів в Україні.

Керівник Харківської обласної організації СЕУ Наталія Внукова у складі авторів колективної монографії "Правнича наука та законодавство України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану" : монографія / редкол.: В.А. Журавель (співголова), Н.С. Кузнецова (співголова), О.М. Бандурка та ін.; Національна академія правових наук. Харків: Право, 2023. 902 с., виданої з нагоди 30-річчя з дня заснування Національної академії правових наук України, одержала Першу премію у номінації: "Юридичні колективні монографічні видання" у VII Національному конкурсі на краще юридичне видання, організованому Світовим конгресом українських юристів і

Союзом юристів України за професійний і науковий рівень висвітлення стратегічних напрямів розвитку української держави, правової науки, громадянського суспільства в період воєнного стану; теоретико-правових основ становлення і розвитку системи національної безпеки і оборони України; правових засад відновлення економіки України та відшкодування збитків, заподіяних державі, юридичним і фізичним особам, природним ресурсам; вектору європейської інтеграції як основного напрямку розбудови українського законодавства; підстав і правових механізмів притягнення осіб держави-агресора до кримінальної відповідальності за вчинення на території України воєнних злочинів.

До нового державного свята Дня працівника системи фінансового моніторингу, започаткованого 2020 р., 29 листопада 2024 р. відбулась публічна лекція "Міжнародні стандарти ФАТФ з фінансового моніторингу для забезпечення національної безпеки" для курсантів та викладачів Київського інституту національної гвардії, що відзначена Подякою Начальника цього закладу вищої освіти.

Пролонговано апробаційні заходи з обговорення публічних заяв та рішень FATF щодо виконання міжнародних стандартів у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму і розповсюдження зброї масового знищення. У межах співпраці із зовнішніми стейкхолдерами, Львівським державним університетом внутрішніх справ члени Співки взяли участь 15 листопада 2024 р. у науково-практичному семінарі "Фінансова розвідка: реалії та перспективи в умовах викликів воєнного часу".

Систематично протягом року відбувались зустрічі з представниками НБУ, присвячені обговоренню останніх змін до законодавства України щодо ринку фінансових послуг, страхування, зокрема прийнятих Національним банком України аналітичних звітів з метою забезпечення фінансової стабільності, що важливо для підготовки спеціалістів зі спеціальності "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" різних рівнів вищої освіти.

Академія фінансового моніторингу відзначила 13 грудня 2024 р. Подякою Академії фінансового моніторингу професора Наталію Внукову до 20 річчя Академії.

Члени Співки 18-20 грудня 2024 р. брали участь у Форумі "Фінансовий моніторинг 2024".

Керівництво Співки економістів України привітало з 25-річчя заснування Ужгородський торговельно-економічний інститут КДТЕУ. На святковому зібранні професор Наталія Внукова була нагороджена Почесною грамотою Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації за сумлінну працю, вагомий внесок у розвиток у сфері освіти і науки України.

05–06 грудня 2024 р. у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбулась ювілейна XV Міжнародна науково-практична конференція "ТРУДНЕВІ ЧИТАННЯ 2024" "Фінансовий бізнес: стійкість, інклюзивність і соціальна відповідальність", приурочена до 190-річчя університету, 80-річчя економічного факультету і 15-річчя кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту, в якій брали участь члени Співки, представивши результати фахових

наукових досліджень з теми залучення страхових компаній у забезпечення митного процесу і організації страхування відповідальності митних брокерів.

Члени Співки брали участь у низці міжнародних заходів: у Міжнародному науково-практичному круглому столі "Державна митна політика України: відповідь на глобальні виклики та перспективи міжнародного співробітництва" у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова; у вебінарі Асоціації підприємств промислової автоматизації України (АППАУ) "ADMA scanner – тест цифрової зрілості для промислових підприємств", присвяченому розвитку Індустрії 4.0 у межах нового проєкту GDT Textile. ADMA (ADvanced MAnufacturing) запропоновано в ЄС у 2019 р., ця методика є головною на платформі xChange, яка охоплює 22 країни ЄС; у V Ювілейній Міжнародній науково-практичній конференції "Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці" за проєктом Erasmus+ "Академічна протидія гібридним загрозам" WARN610133-EPP-1-2019-1-FI-EPPKA2-CBHE-JP у Державному університеті інфраструктури та технологій (м.Київ); у Майстер-класі: простими словами про управління ризиками "Risk Management. Keep it simple, stupid!" зі спікером Дмитром Бабенком CEO, Founder компанії ErgoServ. Під час воєнного стану необхідність управління ризиками є надзвичайно важливим і спрямованим процесом для уникнення додаткових втрат; у вебінарі "Тренди та виклики зеленої трансформації легкої промисловості" у межах швейцарсько-українського Проєкту "Зміцнення членських бізнес-об'єднань мікро-, малих і середніх підприємств в Україні", який впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні (ПРООН) у співпраці з Міністерством економіки України і за підтримки Швейцарії.

Члени Співки продовжують традиції кластерного руху CEU: обговорювали тренди сучасної кластеризації на вебінарі "Розвиток регіональних кластерних політик в Каталонії" Проєкту Accelerate GDT, учасником якого є Український кластерний альянс, який продовжує знайомство з кращими практиками розвитку кластерів в ЄС. Представлено досвід агенції ACCIÓ (Catalan Agency for Business Competitiveness), яка є головним полісі-мейкером з розвитку кластерів у Каталонії. Регіональна програма розвитку кластерів включає нові цілі та завдання щодо підвищення конкурентоспроможності та інтернаціоналізації бізнесу, інструменти підтримки, акредитації кластерів. Головний спікер — директор агенції ACCIO, пан Joan MARTI ESTEVEZ.

Важливим для проведення аналітичних досліджень є ознайомлення членів Співки протягом року з результатами Щомісячних опитувань керівників підприємств "Український бізнес під час війни" ГО "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій" (ІЕД) "Економічні тенденції з точки зору бізнесу (2024)".

Харківська обласна організація CEU продовжує співпрацю з іншим громадським професійним об'єднанням Асоціацією "Страховий бізнес" у обговоренні нормативних документів НБУ щодо змін регулювання розвитку ринку небанківських фінансових послуг в межах спліту і нового Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії", впровадження нових положень Закону України "Про страхування".

Міжнародне співробітництво продовжується через взаємодію з закладами вищої освіти Польщі: Державний університет прикладних наук у Ярославі та Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі.

Науково-практичні результати проведених досліджень впроваджено у діяльність суб'єктів господарювання та навчальний процес закладів вищої освіти Харкова.

Продовжується співпраця з Академією технологічних наук України з питань економічної складової технологічної співпраці; з Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України з питань нормативного регулювання розвитку підприємництва та дослідницької інфраструктури.

На перспективу передбачено продовження взаємодії між освітою, наукою, владою і бізнесом для прискорення вирішення задач під час воєнного стану і повоєнного відновлення, впровадження сучасних технологій розвитку освіти та науки на основі компетентнісного підходу згідно із Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", Національною рамкою кваліфікацій, розширення співпраці з суб'єктами господарювання та науковими установами, закладами вищої освіти, органами місцевого самоврядування, зокрема через міжмуніципальну співпрацю та кластеризацію.

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – Яценко А.А.)

У лютому 2022 р. більше половини Херсонської області, у тому числі обласний центр місто Херсон, опинилися окупованими військами російської федерації. 11 листопада 2022 р. війська Збройних Сил України звільнили Херсон та всі населені пункти і території Правого берега Херсонської області. Під час втечі російські військові викрали всю комп'ютерну техніку, обладнання, меблі з вищих навчальних закладів та наукових установ Херсонщини, експонати краєзнавчого та художнього музеїв, унікальні документи з Державного архіву області тощо.

Із листопада 2022 р. по сьогодні московитські окупанти щодня здійснюють терористичні акції, вбиваючи мирних цивільних мешканців – вчених, учителів, медиків, працівників комунальних установ тощо. Щодня росіяни закидують ракетами, бомбами, мінами, артилерійськими снарядами міста і села області. В результаті такого варварства знищені унікальні лабораторії, зруйновані Херсонський державний університет, Херсонська державна морська академія, Херсонський національний технічний університет, Херсонський державний аграрно-економічний університет, коледжі та наукові заклади, школи, дитячі садки, бібліотеки, музеї, житлові квартали, пам'ятки історії та архітектури. Тільки в місті Херсоні пошкоджено 137 шкіл із 151, повністю зруйновані та не підлягають поновленню 5 шкіл та 4 дитячі садочки. Херсонська державна морська академія знищена повністю. Збитки становлять біля 3 млрд гривень.

Частина наукових закладів, таких як Інститут рису НААН України в Антонівці, Інститут Південного овочівництва та баштанництва УААН в Голій Пристані

Скадовського району, вищі навчальні заклади в Генічеську, Каховці, Новій Каховці до сих пір знаходяться в окупації.

Більшість членів Херсонської обласної організації Співки економістів України – науковців, викладачів вищих навчальних закладів змушені знаходитися за межами населених пунктів Херсонської області, частина яких досі знаходиться в окупації, а частина яких знаходиться на лінії вогню ворожої російської артилерії, мінометів, ракет та дронів. На жаль, частина наших членів організації пішли з життя, а частина знаходиться на окупованій території.

Не дивлячись на війну росії проти України, на загрозу життю та здоров'ю людей, економісти Херсонської області у 2024 р. продовжують наукову та викладацьку діяльність.

Головним досягненням Херсонського обласного осередку СЕУ у звітному періоді вважаємо збереження життя більшості економістів області.

У 2024 р. для Херсонського обласного осередку СЕУ стали важливими питання комунікації та координації дій як між членами організації, так і з представниками місцевого самоврядування, військових адміністрацій, центральних органів влади, громадських, волонтерських та благодійних організацій. Економісти Херсонщини сконцентрували свою роботу на:

- сприянні військовим адміністраціям у розробці та впровадженні інфраструктурних проектів та залученні інвестиційних ресурсів;
- налагодженні міжнародного співробітництва у деокупованих громадах;
- розробці стратегічних моделей взаємодії державних органів управління, місцевих органів самоврядування з бізнесом, громадянським суспільством, Збройними Силами України у кризових умовах та в умовах війни;
- об'єднанні зусиль з іншими громадськими формуваннями та органами влади з метою надання допомоги Силам оборони України;
- сприянні в роботі гуманітарних центрів підтримки херсонців, які втратили від російських бомб та ракет своє житло та майно, "Вільні разом" у різних регіонах України;
- участі у науково-практичних конференціях;
- проведенні лекцій та семінарів, у тому числі в онлайн - режимі;
- розробці та публікації наукових статей, монографій, навчальних посібників.

Особливо активно та плідно працювали у 2024 р. члени правління обласної організації СЕУ доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, член Ревізійної Комісії Співки економістів України Наталя Анатоліївна Тяхтенко; доктор економічних наук, професор Наталя Станіславівна Танклевська; кандидат економічних наук, доцент Надія Олександрівна Адвокатова; кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України Сергій Георгійович Білорусов.

Участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях, форумах

1. III Correspondence international Scientific and Practical Conference "Open science nowadays: main mission, trends and instruments, path and its development", on November 1, 2024 by NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine), LLC International Centre Corporate Management (Vienna, Austria). 0,6 ECTS credits

(18 hours) – recommended by the Academic Council of the "Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation" protocol № 60 from October 31, 2024 *Certificate GS 011124-207 dated 01.11.2024.*

2. Panel discussion "Ukrainian researchers in France: 2 years of resilience" on February 23, 2024 (Foundation maison des sciences de l'homme, Aix Marseille universite, інноваційний університет, Офіс підтримки вченого тощо) – 4,5 години. *Certificate of attendance № UDF – 24248.*

3. Міжнародна науково-практична конференція "Бізнес-моделі для сталого розвитку: виклики та цифрова трансформація", Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна 15-16 лютого 2024 р. – *Сертифікат учасника № 177* (Жан Моне модуль 101085651). **Тези:** Тюхтенко Н.А. Партнерський бізнес як фактор сталого розвитку у повоєнному відновленні України в умовах євроінтеграції (соціокультурний аспект) / Бізнес-моделі для сталого розвитку: виклики та цифрова трансформація [Електронний ресурс] : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 лютого 2024 р., м. Харків, Україна) – Харків. ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2024, (PDF 393 с.), С. 78-81. <https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/7a2ef9602a164770e04ffe11dc7a2c11.pdf>.

4. VII Всеукраїнська науково-практична конференція "Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством", МОН України, ПДАУ, 28-29 березня 2024 р. – 8 годин *Сертифікат.*

5. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Управління розвитком соціально-економічних систем в умовах війни російської федерації проти України" Полтавський університет економіки і торгівлі (м. Полтава, 13 лютого 2024 р.). **Тези:** Тюхтенко Н. А. Людський капітал України: стан, тенденції перспективи в умовах сучасних викликів / Управління розвитком соціально-економічних систем в умовах війни російської федерації проти України: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 13 лютого 2024 р.). – Полтава: ПУЕТ, 2024. – 431 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., англ., польс. мовами., С. 220-223. <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/13425/1/328-2168.pdf>

6. II Міжнародна науково-практична конференція "Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу" Києво-Могилянська Академія, 17-19 квітня 2024 р. – 30 годин (1 кредит). *Сертифікат № 406-24 ФЕН.* **Тези:** Тюхтенко Н.А. Інноваційне мислення як запорука успіху стратегічного управління бізнес-екосистемами / Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції 17-19 квітня 2024 р [Електронне видання] у 2 т. / відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик – Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2024. Т.1. – С.410-413. <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44750/1/TEZY.pdf>

7. Міжнародна науково-практична конференція "Маркетингові технології в управлінні національним та міжнародним бізнесом на зламі епох: формування, тенденції та подолання викликів", FORUM EFBM 3.0 From Recovery to Growth, Київ, Національний університет імені Т.Г. Шевченка, 21-24 травня 2024. *Сертифікат.*

8. XI Міжнародна науково-практична конференція "Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища": ОНУ імені І.І. Мечникова, м. Одеса, 14 листопада 2024 р. *Сертифікат*. **Тези:** Тюхтенко Н.А. Інклюзивні інститути як запорука процвітання в контексті економічної нобелелогії й вітчизняних досліджень / Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2024 р.). – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. – С. 129-131.

9. Міжнародна наук.-практ. конф. "Управлінські дослідження в контексті розвитку процесів четвертої промислової революції "Індустрія 4.0", ОНУ імені І.І. Мечникова, м. Одеса. **Тези:** Тюхтенко Н.А. Управлінська культура як важливий чинник діяльності сучасного лідера / Управлінські дослідження в контексті розвитку процесів четвертої промислової революції "Індустрія 4.0": матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15 груд. 2023 р.) / відп. ред.: Е. А. Кузнєцов, О. П. Радченко: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса: Фенікс, 2024. С.86-90.

10. Міжнародна науково-практична конференція "Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи", 22-23 вересня 2023 р., Одеський національний економічний університет, м. Одеса, **Тези:** Танклевська Н.С. "Проблематика функціонування економіки Херсонщини".

11. Міжнародна науково-практична конференція "Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України", 5-6 жовтня 2023 р., м. Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України, "Economic challenges for the development of Kherson region in the context of post-war recovery".

12. Всеукраїнський круглий стіл "Бізнес та освіта: партнерство в умовах нових викликів", дистанційно 12.2023 – ДТЕУ, м. Київ.

13. Науково-практична дискусія "Експертні студії "Соціальні та економічні трансформації у стратегічному розвитку міста Києва", 26.04.2024 р., кафедра міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ.

14. XV Міжнародний бізнес-форум "Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні», 10.2023 р. – ДТЕУ, м. Київ. **Тези:** Танклевська Н.С. Виклики воєнного часу, "Innovations as a driver of economic development".

15. Міжнародна науково-практична конференція "Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні регіонів України", 24-26.04.2024, ХНТУ.

16. Міжнародний круглий стіл "Обліково-фінансовий механізм в системі менеджменту як цілісності", 17 листопада 2024 р., WSHIU Akademia Nauk Stosowanych (Poznań, Polska) та ВП НУБіП України "Бережанський агротехнічний інститут". *Сертифікат*.

17. I Міжнародна науково-практична конференція "Європейське майбутнє: філософсько-освітні студії". **Тези:** Танклевська Н.С. "Філософія грошей: феномен реальності", ХНТУ, Хмельницький, 9 травня 2024.

18. Міжнародна науково-практична конференція "AGRICULTURAL AND FOOD ECONOMICS – 2024", **Тези:** Танклевська Н.С. "THE FUNDAMENTALS OF A COMPANY'S FINANCIAL STABILITY IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY",

Національний університет біоресурсів і природокористування України, 19-20 вересня 2024 року.

19. X Міжнародна науково-практична конференція "Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи", 4-5 жовтня 2024 р., Україна, Одеса, ОНЕУ.

Сприяння місцевим військовим адміністраціям у підвищенні кваліфікації державних службовців. Протягом 2024 р. за участі членів обласної організації Спілки економістів України було проведено серію короткострокових семінарів для державних службовців регіону за темами: "Деокупація та реінтеграція тимчасово окупованих територій Херсонської області: організація соціально-економічного відновлення", "Впровадження змін в умовах реформ", "Сприйняття змін. Національний план дій щодо відновлення України", "Антикризове управління на державному і регіональному рівні".

Співпраця з міжнародними та всеукраїнськими проєктами. Член правління обласної організації Спілки економістів України доктор економічних наук, професор Н.С.Танклевська провела лекцію для польських студентів на тему "Strategic planning of enterprises' activity" для студентів 2 курсу факультету економічних і технічних наук Університету прикладних наук в Коніні, Польща, а також виступила експертом у дослідженні "Оглядовий стратегічний форсайт щодо циркулярної економіки в Україні", який виконує ЮНІДО у рамках фінансованої підтримки Європейським Союзом програми EU4 Environment та за підтримки уряду Німеччини.

Член правління обласної організації СЕУ доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, член Ревізійної Комісії Спілки економістів України Н.А.Тюхтенко протягом 2024 р. була одним з організаторів Всеукраїнських конкурсів:

1) Голова журі Всеукраїнського конкурсу кваліфікаційних робіт зі спеціальності "Менеджмент" за першим і другим рівнями вищої освіти – травень 2024 року;

2) Голова журі I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів міського товариства "Пошук" (секція прикладної математики; фінансів, грошового обігу і кредиту; теоретичної фізики, прикладної фізики), січень 2024 року;

3) Член журі III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з економіки у Одеській області.

Крім того, Н.А. Тюхтенко є науковим керівником переможця (2 місце) Всеукраїнського конкурсу кваліфікаційних робіт зі спеціальності 073 – Менеджмент за другим магістерським рівнем Антона Девятко, заступника головного лікаря Херсонської обласної дитячої лікарні.

У співпраці з МАН України проведено курс пізнавальних лекцій "Економіка бізнесу: від А до Я" (9 занять) для учнів 9-11 класів закладів середньої освіти Херсонської області.

Статті у міжнародних виданнях. Tiukhtenko N., Advokatova N., Shatarskyi A., Sheika O. Security-oriented management of logistics activities in the context of digitalization: fundamental basis and practical aspects / ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар.

наук. журнал. – Вінниця: ГО "Європейська наукова платформа"; НУ "Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці", 2024. – No 45. – С.162-168. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.01.11.2024.017>; <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/01.11.2024/33> (категорія Б)

Статті у наукових виданнях Scopus i Web of Science.

1. Tyukhtenko, N., Churkina, I., Pavlovych, O., Mokhnenko, A., & Burak, V. (2024). Foreign market entry strategy as a key to the competitiveness of enterprises. *Ekonomika APK*, 31(5), 86-98. doi: 10.32317/ekon.apk/5.2024.86. <https://eapk.com.ua/uk/journals/tom-31-5-2024> (Scopus).

2. Vivchar, O.; Tyukhtenko, N.; Mykhailyshyn, L.; Korovchuk, Y. Network Modelling of Assessing the Impact of Threats to the Economic Security of Logistics Operators. *Economics Ecology Socium* 2024, 8, 89-98. DOI: 10.61954/2616-7107/2024.8.4-8 <https://ees-journal.com/index.php/journal/article/view/275/236> (Web of Science).

3. Tanasiichuk, A., Tyukhtenko, N., Zaburmekha, Y., Sokoliuk, S., Prokopchuk, O., Krupskiy, A., & Tsurkanov, M. (2024). Sustainable Development Strategy of Enterprises in International Markets: Opportunities and Challenges. *European Journal of Sustainable Development*, 13(3), 311. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2024.v13n3p311> (Web of Science).

4. Sharko, O., Sharko, M., Liubchuk, O., Gonchar, O., Krapivina, G., Advokatova, N., Zaitseva, O. Building an Intelligent System for Managing Emigration Labor Resources in Conditions of Uncertainty of Military Actions Based on Markov Chains. *CEUR Workshop Proceedings*, 2024, 3403, pp. 375–386. (Scopus). <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85163096031&origin=resultslist&sort=plf-f>

5. Karnaushenko, A., Tanklevska, N., Povod T., Kononenko, L., & Savchenko, V. (2024). Implementation of blockchain technology in agriculture: fashionable trends or requirements of the modern economy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 9(3), 124-149. <https://doi.org/10.51599/are.2024.09.03.06> (Web of Science, Scopus).

Статті у фахових виданнях (категорія Б).

1. Тюхтенко, Н. А. (2024). Обґрунтування впливу соціокультурних чинників на бізнес-середовище та професійну систему менеджменту. *РИНКОВА ЕКОНОМІКА: СУЧАСНА ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ*, 23(1(56)), 142–158. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.1\(56\).309068](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.1(56).309068)

2. Тюхтенко, Н.А., Сереженкова, О.І. (2024). Партнерство як важливий чинник забезпечення миру для сталого розвитку у глобалізованому світі. *Вісник МДУ. Серія: Економіка*, 27, 38-48. <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2024-14-27-38-48>

3. Tyukhtenko, N. (2024). Topical issues of formation transport and logistics infrastructure of Ukraine in the conditions of European integration and global challenges of today. *Economic Sustainability and Business Practices*, 1(1), 9-16. <https://doi.org/10.21272/esbp.2024.3-02>

4. Tiukhtenko N., Advokatova N., Shatarskyi A., Sheika O. Security-oriented management of logistics activities in the context of digitalization: fundamental basis and practical aspects / *ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО "Європейська наукова платформа"; НУ "Інститут науково-технічної інтеграції та*

співпраці", 2024. – No 45. – С.162-168. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.01.11.2024.017>
<https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/01.11.2024/33>

5. Tyukhtenko, N., Serezenkova, O. (2024). Digital transformation of the entrepreneurial environment in the context of socio-cultural changes in modern business. *Economic Synergy*, (4), 49–62.

6. Танклевська Н. С., Мірошніченко В. О. Фінансова стійкість підприємств в умовах цифрової економіки. *Бізнес Інформ*. 2024. №3. С. 249–255. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-249-255>

7. Танклевська Н.С., Танасійчук О.М. Індивідуально-психологічні якості підприємця, який веде бізнес на деокупованих територіях. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*. 2024. Вип.1.С.29-36.

8. Танклевська Н. С., Мірошніченко В. О. Розвиток жіночого підприємницького потенціалу в умовах цифровізації та євроінтеграції. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2024. №5. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-5-9873>

9. Танклевська Н.С. Problems of functioning of Kherson region economics. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 22-23 вересня 2023 р.)*. Одеса, 2023. 610 с. С. 31-32.

10. Tanklevska N.S. Economic challenges for the development of Kherson region in the context of post-war recovery. *Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 жовтня 2023 р. Київ: НУБіП України, 2023. 608 с. С. 578-580.*

11. Tanklevska N.S. Financial security of the agricultural sector as the basis of ukraine's economic development. *Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів I Міжнародної наукової-практичної конференції, 1 листопада 2023 р., Одеса, ОДАУ. 2023. 289 с. С. 203-205.*

12. Tanklevska N.S. Innovations as a driver of economic development. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні. Виклики воєнного часу [Електронний ресурс]: матеріали XV Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 21 берез. 2024 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 116 с. С. 56-58.*

13. Адвокатова Н.О., Повод Т.М. Дослідження факторів конкурентоспроможності щодо використання інноваційного потенціалу підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки" (Index Copernicus)* , Випуск 47/2023. Херсон: Видавничий дім "Тельветика", 2023. С. 11-15. DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2023-47-2

14. Адвокатова Н.О., Куярова С.П. Менеджмент педагогічної діяльності у закладах освіти в умовах воєнного стану. *Вісник ХДУ Серія Економічні науки. № 49 (2023). С. 77-83.* DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-49-12> <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/825/>

15. Пастернак А.В., Адвокатова Н.О. Цифрова трансформація та бізнес-моделі: теоретичні основи, виклики та стратегії успіху. *Науковий вісник Херсонського*

державного університету. Серія Економічні науки. 2024. № 53. С.14-19.
DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2024-53-2>
<https://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/issue/view/123>

Атестація наукових кадрів. Н.А.Тюхтенко є членом спеціалізованої вченої ради Д 41.051.11 в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова (Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.11.2019 р. № 1428), а також у 2024 р. була опонентом дисертації Канаши Олеси Ігорівни "Економіко-організаційне забезпечення розвитку дуальної форми набуття фахових компетенцій у системі вищої освіти", поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, разова спеціалізована вчена рада у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова: 16 січня 2024 року.

Керівництво науковими роботами здобувачів.

1. Гаєвська Валерія (ФЕМП 1-2м) "Financial management strategies for small and medium-sized enterprises in the context of political instability" Актуальні аспекти розвитку науки і освіти: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців (Одеса, 09-10 листопада 2023 р.) / Одеський державний аграрний університет. Одеса, 2023. 658 с. С. 621-623.

2. Підготовка здобувачів ОП Агробізнес бакалаврського і магістерського рівнів до участі у міжнародному конкурсі студентських наукових робіт, який проводив Комратський державний університет, Молодова (24.11.2023 р.), Гаєвська Валерія з роботою "Financial management in small and medium-sized enterprises in an unstable environment" отримала диплом 2 ступеня; Баранчук В. Ю. з роботою "Current prospects for the development of vegetable growing in Ukraine" отримав диплом 3 ступеня.

3. 27 березня 2024 р. – ДТЕУ, Студентська наукова конференція "Пріоритети соціально-економічного розвитку суспільства" виступи на секціях:

- Сбехат Фаді Німер (ФЕМП 1-13м) "Венчурні інвестиції в українські стартапи: стратегії та реалії";

- Квятковська Валерія Віталіївна (ФМТП 2-1) "Ребрендинг компаній: успішні та неуспішні кейси";

- Парфьонова Олена Дмитрівна (ФЕМП 3-5) "Пріоритети розвитку інвестиційного забезпечення підприємства";

- Арбузова Анастасія Вячеславівна (ФМТП 2-1) "Інноваційні стратегії як фактор досягнення сталого процвітання підприємства";

- на пленарному засіданні Гаєвська Валерія Павлівна (ФЕМП 1- 2м) "Агросектор України під час війни: реалії та перспективи".

4. Квятківська Валерія (ФМТП 2-1) "The role of AI in enterprise management", V всеукраїнська студентська наукова конференція "Експериментальні та теоретичні дослідження в контексті сучасної науки", Запоріжжя, 16.02.2024 (тези).

5. Назаревич-Марченко С., Танклевська Н. "Міжнародний фінансовий бізнес в умовах глобалізації". Вплив глобалізаційних процесів та цифрової трансформації на формування міжнародного економічного клімату та фінансової екосистеми: збірник

матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 28 березня 2024 р.). Полтава: ПУЕТ, 2024. 456 с. С. 327-331.

6. Сбехат Ф. "Венчурні інвестиції в українські стартапи в умовах глобалізації". Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 2. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. 440 с. С. 323-326.

7. Танклевська Н.С., Парфьонова О.Д (ФЕМП 3-5) "Закордонний досвід післявоєнного відновлення економіки країни". Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні регіонів України", 24-26.04.2024, ХНТУ, Хмельницький, 2024 рік.

Стажування / підвищення кваліфікації.

Економісти Херсонської області протягом 2024 р. проходили стажування та підвищували свою кваліфікацію.

Член правління обласної організації СЕУ, доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, член Ревізійної Комісії Спілки економістів України Н.А.Тюхтенко має такі здобутки:

1. *Certificate internship №2309-0111-66* that **Tyukhtenko Nataliya** from 23 September to 1 November 2024 completed internship by East European Association of Scientists in the amount of 180 hours (6 ECTS credits) "FORMING SCIENTIST'S IMAGE: RESEARCH PROFILE MANAGEMENT, SCIENTOMETRIC INDICATORS IMPROVEMENT, SUCCESS IN GRANT PROGRAMS AND INTERNATIONAL ACADEMIC MOBILITY".

2. *Сертифікат №3353* (10 грудня 2024 р.) – участь у лекції "Зміцнення української вищої освіти: орієнтація в революції III у викладанні та навчанні" професора Роуз Лаккін, почесного професора Університетського коледжу Лондона, Великобританія (0,3 кредити ECTS – 3 години).

3. *Certificate GS 011124-207 dated 01.11.2024*. **Nataliia Tiukhtenko** participated in the III Correspondence international Scientific and Practical Conference "Open science nowadays: main mission, trends and instruments, path and its development", on November 1, 2024 by NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine), LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria). 0,6 ECTS credits (18 hours) – recommended by the Academic Council of the "Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation" protocol № 60 from October 31, 2024.

4. *Certificate of attendance № UDF – 24248*. **Nataliya Tyukhtenko** for participating in the panel discussion "Ukrainian researchers in France: 2 years of resilience" on February 23, 2024 (Foundation maison des sciences de l'homme, Aix Marseille universite, інноваційний університет, Офіс підтримки вченого тощо) – 4,5 години (0,15 ECTS credits).

5. *Сертифікат № IPO-24-276* – **Тюхтенко Наталія Анатоліївна** пройшла підвищення кваліфікації за напрямком: тренінг-стажування "Основи організації дуальної форми здобуття освіти за освітніми програмами" в рамках роботи "Школа наставника ДФЗО". Загальний обсяг 60 годин (2 кредити ЄКТС) (14-24 червня 2024 р.).

6. **Сертифікат № IPO-24-073 – Тюхтенко Наталія Анатоліївна** пройшла підвищення кваліфікації за напрямком: тренінг-стажування "Особистий бренд науковця". Загальний обсяг 60 годин (2 кредити ЄКТС) (16-27 травня 2024 р.).

7. **CERTIFICATE S46TMQ-CE000031** (*Jean Monnet Module - № 101127466 – EPSEI – ERASMUS – JMO- 2023-HEI-TCH-RSCH*) that **NataliyaTyukhtenko** has participated in the Practicum "EU Inclusive Economy and Society: approaches, practices and principles" from 13 September to 26 October, 2024 - 90 hours (3,0 ECTS credits), у тому числі:

- Seminar "EU Practices of Inclusive Economy" – 40 hours;
- Distance Learning course "EU Social Policy in the focus of Inclusion" – 14 hours;
- Intensive course "EU Principles of Diversity and Inclusion for Sustainable Development" – 10 hours.

8. **Сертифікат № 19-24/1736** від 27.01.2024 – **Наталія Тюхтенко** успішно завершила навчання за програмою професійного розвитку "EnglishPRO: майстерність англійської для академічного спілкування та написання проєктів" (обсяг 30 годин (1 кредити ЄКТС) (22-27 січня 2024 р.).

9. **Сертифікат № 12505200** від 15.02.2024 – **Тюхтенко Наталія** за проходження курсу підвищення кваліфікації для освітян "Штучний інтелект в освіті" (обсяг 15 годин (0,5 кредити ЄКТС) (15 січня 2024 р.) інформальна освіта - МОН України, ІМЗО, Асоціація інноваційної та цифрової освіти тощо.

10. **Електронний сертифікат № 00062549288** від 13 лютого 2024 – **Тюхтенко Наталія** успішно завершила базовий курс "Основи кібергігієни" (0,33 кредити ЄКТС) – Міністерство цифрової трансформації України й НАДС.

11. **Сертифікат № #СОО68872549** від 25 серпня 2024 р. – **Тюхтенко Наталія** за успішне проходження освітнього серіалу "HR-спеціаліст" (0,1 кредит ЄКТС) (25 серпня 2024 р.) інформальна освіта - Міністерство цифрової трансформації України, Дія-освіта, Фонд Східної Європи, НАДС.

12. **Сертифікат № #СОО68870711** від 25 серпня 2024 р. – **Тюхтенко Наталія** за успішне проходження освітнього серіалу "Кризові комунікації в управлінні персоналом" (0,1 кредит ЄКТС) (25 серпня 2024 р.) інформальна освіта - Міністерство цифрової трансформації України, Дія-освіта, НАДС.

Доктор економічних наук, професор Наталя Станіславівна Танклевська має такі здобутки:

1. Курс "Школа стійкості" з психосоціальної підтримки педагогів і дітей на платформі EdEra (30 годин, 1 кредит, 09.10.2023).

2. Курс "Зміцнення викладання та організаційного управління в університетах" на платформі Прометеус (**сертифікат від 10.10.2023**).

3. Міжнародне онлайн стажування "DIGITAL FUTURE: BLENDED LEARNING" для науково-педагогічних працівників, яке проводилося за підтримки Університету прикладних наук Анхальт (Hochschule Anhalt, HSA) та DAAD на базі DUDIZ (німецько-український центр цифрових інновацій). Строк та обсяг підвищення кваліфікації: 02-30.11.2023, 180 hours. **Сертифікат DN202311411 від 30.11.2023**.

4. Internship "R&D та співпраця з бізнесом" (проєкт USAID "Економічна підтримка України", 09.10-16.11.2023, 30 годин. **Сертифікат №87 від 11.12.2023**.

5. Підвищення кваліфікації "Інструменти для створення цифрового освітнього контенту". Строк та обсяг підвищення кваліфікації: 22.11.-24.11.2023. Одеський державний аграрний університет. *Сертифікат № 00493008/107-23*. Обсяг – 8 годин (0,25 кред.).

6. Training "Funding for participation in international networking through the COST Actions" (total 6 ECTS), № SCIR-2023-000309, 10.11-15.12.2023, Pussi, Estonia.

7. Тренінг для експертів НАЗЯВО із написання звіту про результати акредитаційної експертизи (3 кредити, *сертифікат від 11.03.2024 № 0280/2024* (300)).

8. Міжнародна весняна школа "European experience in Technology transfer" Jean Monnet UniTECH - 101047891 - JEAN-MONNET CHAIRS "European technology transfer for Ukrainian universities" / UniTECH CONDUCTED AT LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY LVIV, UKRAINE 16TH OF APRIL - 25TH OF APRIL, 2024, 18 hours, 1 credits ECTS.

9. Міжнародна літня школа "European Green Dimensions: Challenges for Ukraine", 06.06.-08.06.2024 of the project 101081525-JM EUGD-ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH, №155_08062024, 08.06.24 (18 hours, 0,6 credits ECTS).

10. Підвищення кваліфікації за програмою "Економічна взаємозалежність країн і військові конфлікти. Бізнес у XXI столітті" у ВНЗ "Університет імені Альфреда Нобеля" у рамках реалізації міжнародного проекту Еразмус+ Модуль Жан Моне EuSANU "Висвітлення нової архітектури європейської безпеки у викладанні та наукових дослідженнях" №101126795 – EuSANU – ERASMUS-JMO2023-HEI-TCH-RSCH, сертифікат №4345, 60 годин / 2 кредити ЄКТС, квітень-травень 2024 року.

Участь у редакційних колегіях збірників наукових праць:

- Наукового фахового видання України категорії Б "ECONOMIC SYNERGY" (засновник – ЗВО "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая") за спеціальностями: 051 – Економіка, 073 – Менеджмент, 075 – Маркетинг, 076 – Підприємництво та торгівля, 281 – Публічне управління та адміністрування. <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/about/editorialTeam>

- Наукового фахового видання України категорії Б "Ринкова економіка: сучасна теорія і практика господарювання" (Засновник - ОНУ імені І.І.Мечникова) <http://rinek.onu.edu.ua/about/editorialTeam>

- Наукового фахового видання України категорії Б - Scientific Journal "The actual problems of regional economy development" (Засновник – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Editorial Team. The actual problems of regional economy development (pnu.edu.ua).

Співпраця з громадськими та волонтерськими організаціями.

Протягом 2024 р. Херсонська обласна організація Спілки економістів України з метою сприяння Збройним Силам України та громадянам України, які змушені були покинути свої зруйновані домівки, або тимчасово виїхати з окупованих територій, співпрацювала з різними громадськими організаціями України та інших країн – Українською Асоціацією з розвитку менеджменту та бізнес-освіти, Об'єднанням маркетологів України, Національним конгресом батьків України, ГО "Щаслива нація", Кіровоградською обласною організацією Всеукраїнської асоціації платників податків, Херсонським обласним клубом волонтерів,

Міжнародною Місією "Агапе", Ротарі-клубами України, Асоціацією українських організацій Естонії, Талліннською біблійною церквою тощо.

У 2024 р. спільно з низкою естонських, канадійських, українських громадських організацій та церков в Таллінні було проведено Міжнародний семінар "Діти та війна" для фахівців Естонії, Фінляндії, Литви, Латвії, України, які допомагають українським дітям, що постраждали від війни; а також організовано Міжнародний проект "Рушник Єдності – Рушник Перемоги", в якому взяли участь українські майстрині з Естонії, Португалії, Норвегії, Франції, Німеччини, Нідерландів, Польщі, Литви, Кіпру, України.

Разом з цими організаціями протягом 2024 р. члени обласної організації Співки економістів України брали участь у формуванні та відправці гуманітарних вантажів для Збройних Сил України (позашляховики, мікроавтобуси, дизельні електростанції, медикаменти, бронежилети, шоломи, тощо).

Сьогодні обласна організація Співки економістів України надає підтримку та сприяє встановленню дружніх стосунків між громадами Херсонської області та громадами Європейських країн.

Члени Херсонського обласного осередку СЕУ протягом 2024 р. брали участь у розробці, підготовці монографій, підручників, науково-дослідних проектів, що проводилися вищими навчальними закладами регіону у співпраці з керівництвом обласної військової адміністрації, фахівцями підприємств і установ регіону.

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Петкова Л.О.)

В своїй діяльності Черкаська обласна організація СЕУ тісно взаємодіє із органами державного управління та місцевого самоврядування області, Черкаським обласним ресурсним центром розвитку громад, Черкаською торгово-промисловою палатою.

1. Наукові дослідження:

- Глобальний технологічний розвиток та міжнародна конкурентоспроможність;
- Управління ланцюгами вартості в світовій економіці;
- Політика енергоефективності в Україні та країнах ЄС;
- Вплив та наслідки вірусної дисфункції на інституційний та соціально-економічний розвиток регіону (виконана у 2024 р., звіт подано до Укр НТЕІ);
- Фінансово-облікове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання (виконана у 2024 р., звіт подано до Укр НТЕІ);
- Фінансове забезпечення сталого розвитку регіонів України (виконана у 2024 р., звіт подано до Укр НТЕІ);
- Формування безпекових і соціально-економічних пріоритетів розвитку Черкаської області в умовах воєнного стану та в період повоєнного відновлення.

2. Організовані та проведені всеукраїнські, міжнародні науково-практичні конференції та форуми, присвячені проблемам економічного розвитку країни та регіону, міжнародних економічних відносин, зокрема:

- XXI міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів і студентів "Актуальні проблеми фінансової системи України" 21 листопада 2024 року;
- XVI Всеукраїнська науково-практична конференція "Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах сучасних викликів", 18-19 квітня 2024 року.

3. Члени обласної організації СЕУ взяли участь в міжнародних та всеукраїнських наукових, освітніх заходах:

27.02.2024. Участь у зустрічі зі стейкхолдером – Ігорем Дземішкевичем, директором Outsourcing Center Accounting + Control Taxes LLS.

20.03.2024. Тренінг "Покращуйте ефективність освітнього процесу" онлайн-курсу "Цифрові навички з Google", організованого Академією цифрового розвитку у співпраці з Міністерством освіти і науки України. Тренер – Антоніна Букач, сертифікований тренер Google for Education. Директорка Академії цифрового розвитку.

21.03.2024. Круглий стіл, спікер Віталій Белоусов, засновник та директор консалтингової компанії "Сертифікант", фахівець у сфері стандартизації та сертифікації.

04.04.2024. Тренінг-практикум "Особливості оподаткування підприємств торгівлі" від представників ТОВ Аудит Консалтинг Центр.

11.04.2024. Тренінг-практикум "Оцінка конкурентоспроможності йогуртів вітчизняних торговельних марок".

15.04.2024. Лекція-дискусія "Маркетингові дослідження впливу російської агресії на стан аграрного сектора України".

26.05.2024. Участь у вебінарі на тему "Повний цикл наукового дослідження з ресурсами Clarivate". Доповідач – Ірина Тихонкова, PhD Customes Success Consultant Clarivate.

26.09.2024. Участь у вебінарі на тему "Основні аспекти при підготовці та укладанні зовнішньоекономічних контрактів в умовах воєнного стану", спікер Свистіль С. О., позаштатний віце-президент ТПП України.

10.10.2024. Участь у фокус-групах з напрацювання пропозицій до плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку міста Черкаси до 2027 року у Департаменті економіки та розвитку Черкаської міськради.

11.10.2024. Воркшоп на тему "Практичні навички маркетингу. Способи залучення клієнтів". Спікер: Аліна Костенко, маркетолог ТОВ "ЦСК "БІОФАРМА ПЛАЗМА" у місті Черкаси.

23.10.2024. Семінар-практикум "Особливості організації діяльності та оподаткування підприємств торгівлі".

17.10.2024. Відкрита онлайн-лекція на тему "The EU: Bridging Diversity". Fleur Deboutte, викладачка кафедри менеджменту Університету прикладних наук, Бельгія.

26.10.2024. Участь в Інформаційному дні Програми "Горизонт Європа" за напрямками: Cluster 5 "Клімат, енергетика та мобільність"; WIDERA "Розширення участі та зміцнення Європейського дослідницького простору".

01.11.2024. Участь у другій стратегічній сесії Міської ради та презентація результатів науково-пошукової роботи з напрацювання ініціатив щодо формування плану заходів з реалізації Стратегії розвитку міста Черкаси до 2032 року.

06.11.2024. Презентаційна зустріч на тему "Підприємства Федерації роботодавців Черкащини: можливості працевлаштування та кар'єрного росту". Спікер заходу: Дорош О.А., голова Черкаського обласного об'єднання організацій роботодавців "Федерація роботодавців Черкащини".

06.11.2024. Гостьова онлайн-лекція на тему "Відповідальний маркетинг без харчових ілюзій" від Держпродспоживслужби в рамках співпраці з УАМ.

12.11.2024. Гостьова лекція "Сучасні тенденції розвитку ринку страхових послуг в Україні в умовах воєнного стану". Спікер: Володимир Волох, директор Черкаської регіональної дирекції АТ СГ "ТАС".

20.11.2024. Участь у форумі "Партнерство для кращого майбутнього: відновлення та стратегічний розвиток громад".

Участь у міжнародних конференціях, форумах, круглих столах та інших наукових заходах:

- у 3 міжнародних форумах: міжнародний форум до 35 річчя Програми ЄС Жан Моне та участі в ній України, м. Брюссель, Бельгія (9-10 жовтня 2024 р.); III міжнародний форум "Інтернаціоналізація українських закладів вищої освіти: німецько-український досвід", що реалізується в рамках програми підвищення кваліфікації для адміністраторів українських закладів вищої освіти в галузі освіти та академічного менеджменту (2019-2024) за фінансової підтримки Німецької служби академічних обмінів (DAAD) та Федерального міністерства освіти і досліджень Німеччини (22 жовтня 2024 р.); XVI міжнародний фінансово-банківський форум "Фінанси в умовах сталого розвитку", м. Варшава, Польща (28-29 листопада 2024 р.);

- круглому столі "Польсько-український круглий стіл для неурядових організацій" від EUROPE DIRECT м. Бидгощ, Польща (23-24 вересня 2024 р.);

- річних зборах Німецько-Українського Академічного Товариства 2024 у Саарбрюкені (Annual Meeting of the German-Ukrainian Academic Society 2024 in Saarbrücken), 26-27 вересня 2024 р.;

- у фокус-групі проекту "Дорожня карта кар'єрного розвитку жінок-лідерок у вищій освіті в Україні", що реалізовується в рамках програми проєктів у сфері гендерної рівності ініціативи Going Global Partnerships від Британської Ради (21 жовтня 2024 р.).

Члени обласної організації СЕУ брали участь у 22 презентаціях, вебінарах, інфоднях, семінарах, онлайн-сесіях, флешмобах, онлайн-школах та майстер-класах від Європейської Комісії, МВФ, ЗВО України, міжнародних освітніх, наукових, рейтингових організацій, науково-дослідних установ, іноземних ЗВО, міжнародних асоціацій ЗВО, Національного Еразмус-офісу в Україні, Національного банку України та органів місцевої влади. Зокрема у:

- 10 заходах від НБУ: у 2-х спеціальних віртуальних турах для освітян (4 вересня 2024 р., 26 листопада 2024 р.); 2 вебінарах (11 вересня 2024 р., 28 жовтня 2024 р.); у 2-х семінарах для викладачів ЗВО України (28 листопада 2024 р., 29 листопада 2024 р.); у 1-му дослідницькому онлайн семінарі "Applying Satellite Imagery in Nowcasting" (29 листопада 2024 р.); у 1-му онлайн-лекторії "Школа страхування" (7 жовтня 2024 р., 8 жовтня 2024 р., 9 жовтня 2024 р., 10 жовтня 2024 р., 11 жовтня 2024 р.) та у 2-х практичних воркшопах від НБУ (31 жовтня 2024 р.; 4 грудня 2024 р.);

- осінній онлайн-школі EU4DEFA 1.0 "ЄС для розвитку цифрової, екологічної та фінансової обізнаності громадян (EU for people's digital, eco and financial awareness) (EU4DEFA)" в рамках імплементації проекту Програми Європейського Союзу Еразмус+, модуль Жан Моне (28.10.2024-01.11.2024);

- 5-ти вебінарах: "Еразмус+ Impact: як короткострокові обміни та тренінги змінюють життя" від Послів Європейської молоді (8 жовтня 2024 р.); Erasmus+ World Wide Webinar 2024 від Європейської Комісії (22-24 жовтня 2024 р.); "Go hybrid with chatbots!" від Fachhochschule des Mittelstands, Німеччина (30 жовтня 2024 р.); "Відкриті конкурси програми "Горизонт Європа" кластеру 5 "Клімат, енергетика та мобільність" від ГО "Агенція Європейських Інновацій", Національного контактного пункту (НКП) Рамкової програми з досліджень та інновацій "Горизонт Європа" за напрямом "Клімат, енергетика та мобільність" на базі НТУ КПІ імені Ігоря Сікорського; НКП програми "Горизонт Європа" за напрямом "Нова європейська ініціатива Баугауз" (31 жовтня 2024 р.); "Як ми можемо рухатися до збалансованої академічної кар'єри, яка враховує різноманітність місій університету?" від Європейської асоціації університетів (EUA) (12 грудня 2024 р.);

- 2-х семінарах: кластерному семінарі "Вивчення та поширення європейських студій в Україні: успішні практики, виклики та перспективи" в межах #Erasmus Days 2024 від команди НЕО в Україні (15 жовтня 2024 р.); семінарі-тренінгу для працівників відділів з міжнародної діяльності та інституційних Еразмус+ (17 жовтня 2024 р.);

- інтерактивному онлайн краудсорсинговому спринті "Колективні голоси для вирішення проблем біженців", розробленому для спільного створення інноваційних рішень для інтеграції біженців у сфері освіти, психічного здоров'я та підприємництва за проектом AGILE, що фінансується ЄС (15 листопада 2024 р.);

- онлайн-панелі "Перспективи Академічної свободи: погляд України та Німеччини" від ТІВ – Інформаційний центр Лейбніца для університетської бібліотеки (Німеччина) в межах Німецького Року науки 2024 – "Академічна Свобода" та 3-ї Міжнародної конференції "Відкрита наука та інновації в Україні 2024" (#OSICU2024) за фінансової підтримки Федерального міністерства освіти та досліджень Німеччини (25 жовтня 2024 р.);

- тренінгу "Інструменти та методи розвитку стійкості та впливу організації" від Української національної платформи СхП (16 грудня 2024 р.);

- майстер-класі від керівника департаменту фінансової політики ЧМР Тетяни Харенко (13 грудня 2024 р.).

Організовано проведення в ЧДТУ Всеукраїнського тестування з фінансової грамотності від НБУ (06 листопада 2024 р.).

КИЇВСЬКА МІСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Міщенко В.І.)*

У 2024 р. члени Київської міської організації Співки економістів України працювали над розробленням пропозицій щодо функціонування економіки України в умовах воєнного стану та над розробленням системи заходів для її повоєнної відбудови та реконструкції.

Організація тісно співпрацювала з широким колом науковців і практиків, які працюють в ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України", Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, Державному торговельно-економічному університеті, Державному університеті телекомунікацій, ПЗВО "Міжнародний європейський університет", ДННУ "Академії фінансового управління", Національній Академії педагогічних наук України, Національному банку України, Міністерстві фінансів України, Товаристві "Знання" України та інших наукових установах, навчальних закладах і громадських організаціях.

У квітні 2024 р. Київська міська організації Співки економістів виступила співорганізатором II Міжнародної науково-практичної конференції "Траєкторії сталого розвитку України і світу: виклики та драйвери", проведеної у ПЗВО "Міжнародний європейський університет".

Основну наукову та публічну діяльність члени Київської міської організації СЕУ зосередили на науковому та методичному обґрунтуванні напрямів повоєнної відбудови та реконструкції економіки України, посиленні макроекономічної стабільності та стимулюванні економічного зростання. Ця діяльність була зосереджена на розробленні рекомендацій і пропозицій для Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо вдосконалення законодавчих і нормативних документів з метою здійснення невідкладних заходів економічної стабілізації та повоєнного відновлення економіки України.

Результати наукових досліджень, рекомендації та пропозиції членів Київської міської організації СЕУ знайшли відображення у п'яти монографіях та понад 500 наукових публікаціях у вітчизняних і зарубіжних виданнях.

У 2024 р. члени Київської міської організації Співки економістів України здійснювали наукові дослідження та розробили практичні рекомендації за такими напрямками.

1. "Обґрунтування механізмів практичного забезпечення економічної стійкості та безпеки на засадах національної укоріненості економічного розвитку" (керівник академік НАН України Гриценко А. А.). Дослідження присвячено обґрунтуванню механізмів забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку України у повоєнний період.

За результатами дослідження було опубліковано:

1) монографію "Економічні суперечності глобалізації та локалізації: форми руху і розв'язання" / за ред. акад. НАН України А. А. Гриценка. НАН України, ДУ

"Інститут економіки та прогнозування НАН України", ДННУ "Академія фінансового управління". К.: 2024. 580 с. ISBN 978-617-14-0269-0.

2) Grytsenko, A., Lypov, V., Nosova, O. (2024). Cooperative Digital Platforms in the Renewable Energy Sector. *Intellectual Economics*, Vol. 18. Is. 1. P. 214–230. <https://doi.org/0.13165/IE-24-18-1-10>. (Scopus).

3) Гриценко А. А., Липов В. В. Організаційні засади функціонування мікромереж ВДЕ: інклюзивний підхід. *Відновлювана енергетика*. 2024. № 3 (78). С. 6–16. [https://doi.org/10.36296/1819-8058.2024.3\(78\)6-16](https://doi.org/10.36296/1819-8058.2024.3(78)6-16). (Scopus).

4) Липов В. Соціокультурні витоки грошей і комплементарність реального та віртуального простору-часу метавсесвіту. *Економічна теорія*. 2024. № 1. С. 57–75. <https://doi.org/10.15407/etet2024.01.057>.

5) Яненко І. Г. Механізм забезпечення цифрової індустріалізації як чинника стійкості національно-укоріненого розвитку. *Економічна теорія*. 2024. № 4. С. 29–48. <https://doi.org/10.15407/etet2024.02.053>.

6) Яненко І. Г. Чинники і шляхи розвитку цифровізації в Україні. *Економіка України*. 2022. № 3. С. 4–22. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004>.

7) Корнівська В. О. Інституційна ефективність у контексті євроінтеграційних перспектив України. Стаття перша. Інституційна ефективність у країнах Європейського Союзу. *Економічна теорія*. 2024. № 1. С. 28–56. <https://doi.org/10.15407/etet2024.01.028>.

2. "Механізм впливу цифровізації на забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку України" (керівник д.е.н., професор Міщенко В.І.). Визначено, що механізм впливу цифровізації на забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку за своєю природою є мотиваційно-правовою системою, яка на основі тісної взаємодії держави, суб'єктів ринку і громадян та ефективного застосування сукупності політичних, економічних, фінансових, технологічних та організаційно-управлінських важелів сприяє розвитку ІТ-сектору та етичному, надійному і безпечному використанню цифрових технологій в інтересах національної економіки та суспільства. Доведено, що головними напрямками впливу цифровізації на забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку на основі використання інформаційно-технологічного та інтелектуального капіталу є збільшення обсягів виробництва, підвищення продуктивності праці, оптимізація виробничих процесів, раціональне використання ресурсів, зниження поточних витрат, створення нових бізнесів і ринків, формування нових бізнес-моделей, збільшення кількості робочих місць, підвищення ефективності державного управління, зниження економічної нерівності, прискорення соціального розвитку, посилення міжнародної конкурентоспроможності та цифрового суверенітету України.

За досліджуваною темою опубліковано статті:

1) Mishchenko V., Naumenkova S., Mishchenko S. Management of artificial intelligence utilizing value-based principles. Traditional and innovative approaches in economics: theory, methodology, practice: Collective monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. 652 p. P. 566–592. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-407-8-26>

2) Міщенко В. І. Механізми регулювання процесів цифровізації для забезпечення національно укоріненої стійкості економічного розвитку. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 283–290. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-50>.

3) Міщенко В. І., Науменкова С. В. Механізми державної підтримки використання штучного інтелекту для забезпечення стійкості економічного розвитку. *Економіка України*. 2024. № 67. 5 (750). С. 30–56. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.030>.

4) Міщенко В. І., Тищенко Є. О. Методологічні засади формування механізму впливу цифровізації на забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 32. С. 71–80. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.11>.

5) Міщенко В. І. Методологічні засади регулювання процесів використання цифрових технологій. *Міжнародне економічне співробітництво: аналіз стану, реалії і проблеми*: матеріали доп. Міжн. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 23-24 лютого 2024 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. 304 с. ISBN 978-966-397-363-0. С. 53–56. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-363-0-13>.

6) Міщенко В. І. Роль систем управління даними даних у забезпеченні сталого розвитку. *Траєкторії сталого розвитку України і світу: виклики та драйвери*: зб. тез доп. II Міжн. наук.-практ. конф. (26 квітня 2024 р.). Київ : ПЗВО "Міжнародний європейський університет". 2024. 181 с. С. 115–117. ISBN 978-617-95381-5-5. <http://e.ieu.edu.ua/handle/123456789/1182>.

Науково-аналітичні матеріали направлено до Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Верховної Ради України.

3. "Проблеми подолання енергетичної бідності в Україні" (керівник д.е.н., професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заступник Голови Київської міської організації Спілки економістів проф. Науменкова С.В.). Визначено, економічні та соціальні наслідки енергетичного переходу та оцінювання ефективності заходів для боротьби з енергетичною бідністю в Україні на основі надання енергетичних субсидій, а також реалізації місцевих програм підвищення енергоефективності будівель. Проведено аналіз стану енергетичної бідності в Україні порівняно з країнами ЄС. Розкрито обмеженість державної політики підтримки вразливих домогосподарств на основі енергетичних субсидій. Обґрунтовано необхідність активізації зусиль для подолання енергетичної бідності на основі реалізації програм енергоефективності на місцевому рівні. Сформульовано пропозиції для підвищення рівня обізнаності владних структур та прийняття виважених рішень для подолання енергетичної бідності та побудови сталого енергетичного майбутнього в Україні.

За темою дослідження було опубліковано статті:

1) Naumenkova S., Tishchenko I., Mishchenko V., Mishchenko S. Rethinking energy poverty alleviation through energy efficiency: Evidence from Ukraine. *Environmental Economics*. 2024. Vol. 15. Is. 2. P. 198–214. [http://dx.doi.org/10.21511/ee.15\(2\).2024.14](http://dx.doi.org/10.21511/ee.15(2).2024.14). (Scopus).

2) Науменкова С. В., Міщенко С. В. Інноваційні інструменти зеленого фінансування для України. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 291–299. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-51>.

3) Науменкова С. В., Міщенко С. В., Тіщенко Є. О. Проєктне фінансування в умовах реалізації “Ukraine Facility Plan”. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 142–153. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-24>.

4) Науменкова С. В. Актуальні питання подолання негативної боргової динаміки в Україні. *Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в умовах інтеграції України в ЄС*: зб. матер. наук-практ. конф. С. 124–126.

4. "Економічні засади управління борговою безпекою України під час воєнного стану" (керівник д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету Журавка Ф. О.). Обґрунтовано головні методологічні та методичні засади та розроблено механізми управління борговою безпекою України в умовах воєнного стану.

У рамках зазначеної теми досліджень опубліковано такі наукові статті:

1) Yehorova Y., Chorna S., Petrushenko Y., Zhuravka F., Potapenko K., D'yakonova I., Zamora O. Assessing the foreign economic security of Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2024. № 22 (4). P. 382–396. doi:10.21511/ppm.22(4).2024.29 (Scopus).

2) Zhuravka F., Chorna S., Petrushenko Y., Alwasiak S., Kubakh T., Mordan Y., Soss J. Financial security of Ukraine under martial law: Impact of macroeconomic determinants. *Public and Municipal Finance*. 2024. № 13 (2). P. 1–13. doi:10.21511/pmf.13(2).2024.01 (Scopus).

3) Zhuravka F., Chorna S., Filatova A. Security challenges for Ukraine's foreign economic sector in the crisis and distribution collapse. *International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*. 2024. № 12. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-12-10553> та інші.

5. Значна робота була проведена у 2024 р. членами первинної організації СЕУ Державного університету інформаційно-телекомунікаційних технологій (керівник – голова первинного осередку Спілки економістів України в ДУІКТ – Зеліско Інна Михайлівна, д.е.н., професор).

В університеті здійснюється підготовка фахівців ІТ-сфери за участю членів осередку Спілки економістів України. Випускники ДУІКТ – затребувані спеціалісти серед роботодавців, як в Україні, так і за кордоном, а сам університет визнаний урядом України критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення. За досягненням цих висот стоять 67 років наукової і педагогічної праці, розвитку унікальних підходів до навчання і безперервного опанування найновітніших технологій.

Наукове керівництво докторантами, аспірантами та здобувачами здійснюють д.е.н., професор Зеліско І.М., д.е.н., професор Стецюк П.А., д.е.н., професор Халімон Т.М., д.е.н., професор Легомінова С. В., д.е.н., професор Виноградова О.В., д.е.н., доцент Капелюшна Т.В., д.е.н., доцент Згурська О.М. Тематика дисертаційних досліджень охоплює актуальні проблеми у сфері менеджменту підприємств сфери електронних комунікацій: управління інноваційним розвитком підприємств під час військового стану, цифрова трансформація бізнес-процесів підприємств, діджитал

маркетинг підприємств, управління конкурентоспроможністю та економічною безпекою підприємств, організаційно-економічний механізм розвитку підприємництва, проблеми адаптивності підприємств до трансформаційних процесів у національній економіці, фінансове та інноваційно-інвестиційне забезпечення діяльності підприємств, організаційно-економічне забезпечення технічного переозброєння та модернізації підприємств.

У звітному періоді члени осередку брали активну участь у роботі Спеціалізованої вченої ради Д 26.861.03 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук за спеціальністю 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" (інформація та телекомунікації). Очолює спеціалізовану вчену раду доктор економічних наук, професор Легомінова Світлана Володимирівна.

Наукові дослідження здійснювалися за госпрозрахунковими темами: "Методологія розробки, реалізації та оцінки стратегії управління ризиками підприємства", "Розробка рекомендацій з надання консультаційних послуг з питань комерційної діяльності й керування" та ініціативними темами "Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств" (реєстраційний номер 0120U100021), "Науково-методичні засади маркетингових досліджень ринку телекомунікаційних послуг" (реєстраційний номер 0117U004173). За участю членів осередку університету видається фахове видання "Економіка Менеджмент. Бізнес".

У 2024 р. члени осередку опублікували понад 200 наукових праць, у тому числі наукові статті у журналах, індексованих у наукометричних базах Scopus, Web of Science та Index Copernicus, монографії та підручники.

Основні публікації членів осередку у 2024 році.

1. Larina Y., Zelisko I., Holitsyn A., Havrysh O., Yesmakhanova A., Nedopako N. Financial aspects of digital marketing ecosystems formation in the sphere of information and communication technologies. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 3 (56). P. 490–505. (Web of Science, Scopus).

2. Zghurska O., Vynogradova O., Yerankin O., Korchynska O., Ovsiienko N., Assan A. Media planing as a nessessary condition for increasing the efficiency of business structures`digital marketing activities. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. №1 (54). P. 578–590. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4271> (Web of Science, Scopus).

3. Kapeliushna T., Lehominova S., Goloborodko A., Lysetskyi Yu., Nosova T. Methodological approaches to enterprise security management: traditional and transformed to the conditions of functioning. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024. № 3. P. 204–209. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-3/204>.

4. Zelisko I., Assan A. Conceptual determinants of management of financial support for innovative development of telecommunication enterprises. *Adaptation mechanisms of socio-economic systems to global changes and challenges: resource-efficient technologies, environmental protection, security, sustainable development*. Scientific monograph. Plovdiv: HSSE Publishing Complex. 2024. P. 53–69 <https://doi.org/10.5281/zenodo.12121063>.

5. Зеліско І., Асан, А. Роль фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств у формуванні конкурентоспроможної економіки регіонів України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024, № 19. С. 331–337. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.39>.
6. Zelisko I., Assan A., Khalimon S. Conceptual foundations of innovative transformation of enterprises in the context of increasing the competitiveness of Ukrainian regions. *Інклюзивна економіка*. 2024. № 1 (03). С. 117–123.
7. Зеліско І. М., Гордієнко О. Є., Іванов О. О. Сучасна парадигма інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств в умовах VUCA-світу. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2024. № 4 (47). С. 65–72.
8. Капелюшна Т. В. Методологічний концепт управління безпекою підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 10. С. 69–74. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.69>
9. Капелюшна Т. В. Формування площини безпеки підприємства під дією ризиків і загроз. *Бізнес-інформ*. 2024. Т. 3. № 554. С. 255–262. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-255-262>
10. Зеліско І. М., Гордієнко О. Є., Іванов О. О. Інноваційна трансформація вітчизняного бізнесу в умовах військового стану. *Сталий розвиток, цифровізація та економічна безпека: майбутнє світової економіки та права: зб. тез доп. Міжн. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 6 листопада 2024 р.)*. Кропивницький: ЦФЕНД, 2024. 91 с. С. 61–62.
11. Зеліско І., Міхей І. Детермінанти управління інноваційним розвитком підприємств в епоху цифрової трансформації економіки. *Революція креативних індустрій: як маркетинг і менеджмент створюють майбутнє: зб. тези доп. І Міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Хмельницький, 24-25 жовтня 2024 р.)* Хмельницький: ХНУ, 2024. 445 с. С. 149–151. URL: <https://drive.google.com/file/d/138-eGKb4bH40RDHJyWk7gXvr3Qhn7IR6/view>
12. Виноградова О. В., Дрокіна Н. І., Денисов Є.В., Недопако Н. М. (2024). Принципи управління маркетинговою діяльністю телекомунікаційних підприємств в умовах діджиталізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 12. С. 48–54. <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3947>
13. Виноградова О. В., Дрокіна Н. І., Недопако Н. М. Інтегрований системний підхід до управління маркетинговою діяльністю телекомунікаційних підприємств в умовах діджиталізації. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки*. 2024. № 5. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-5-9944>
14. Виноградова О. В., Крижко О. В., Недопако Н. М. Моніторинг комунікаційного клімату телекомунікаційних підприємств. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки*. 2024. № 3. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-3-9771>
15. Заїнчковський А., Парій Л., Благодатний А., Ніколаєв О. Оцінка факторів, що мають вплив на формування цін на сільськогосподарську продукцію. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 79–86. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-11>

16. Парій Л. В., Клименко А. Р. Стратегічне управління персоналом підприємств в умовах цифрової трансформації. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 32. С. 211–216.

17. Капелюшна Т. В. Пропозиції щодо упередження ризиків інформаційних активів задля захисту репутації підприємства. *Перспективи та проблематика інтелектуальних систем* : зб. наук.-практ. конф. (м. Київ, 31 травня 2024 р.). Київ, 2024. С. 54–55.

18. Капелюшна Т. В. Заходи щодо захисту інформаційного середовища підприємства. *Стратегії кіберстійкості: управління ризиками та безперервність бізнесу* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 лютого 2024 р.). Київ, 2024. С.105–108.

19. Маковецька І. М., Байдін М. В. Стратегічні пріоритети розвитку підприємства на закордонних ринках. *Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю*: матеріали XI Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 01 березня 2024 р.). Київ: ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2024. С. 36–40.

20. Маковецька І. М., Багмет Д. В. Підвищення інвестиційної привабливості українського бізнесу для формування позитивного іміджу підприємства. *Маркетинг майбутнього: виклики та реалії*: матеріали VI Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Київ, 06 червня 2024 р.). Київ, 2024. С. 188–192.

У 2024 р. члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у організації та проведенні міжнародних і всеукраїнських наукових симпозіумів, конференцій, круглих столів і семінарів, на яких виступали з науковими доповідями та презентаціями, зокрема:

1. Міжнародна наукова конференція "Transformation processes of the economic system in the context of modern challenges". February 2–3, 2024. Klaipeda, Lithuania.

2. Міжнародна наукова конференція "Innovation and investment mechanisms for the development of international relations and market economy". April 5–6, 2024. Kielce, Poland.

3. Міжнародна науково-практична конференція "Scientific Research and Innovation Congress. Munzur International Scientific Research and Innovation Congress". August 06-07, 2024. Tunceli, Türkiye.

4. Міжнародна науково-практична конференція "Штучний інтелект у науці та освіті (AISE 2024)". 1-2 березня 2024, Київ.

15. 16th International Conference EBEEC 2024. "Economies of the Balkan and Eastern European Countries". May 17-19, 2024. Vilnius, Lithuania.

16. Міжнародна науково-практична конференція "Transformation of the Economic System in the Modern Context: Processes, Strategies, Technologies". May 30-31, 2024. Leipzig, Germany.

17. Міжнародна науково-практична конференція "Formation of a new economic area: methodology, theory, practices". September 20–21, 2024. Klaipeda, Lithuania.

18. Міжнародна конференція "Work Shop of the Centrum Studiów Ukraińskich w SGH". September 21, 2024. Warsaw, Poland.

19. Міжнародна науково-практична конференція "EU4Digital ICT Innovation Forum: Eastern Partnership clusters". 9 жовтня 2024. Київ-Єреван-Баку-Тбілісі-Кишинів.

20. Міжнародна конференція "Ukraine Tech Conference". 16 жовтня 2024. Київ.

21. Київський міжнародний економічний форум. 7 листопада 2024. Київ.

22. VI Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція "Маркетинг майбутнього: виклики та реалії". 06 червня 2024 р. Київ.

23. XI Міжнародна науково-практична конференція "Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю". 01 березня 2024 р. Київ.

24. Всеукраїнська науково-практична конференція "Стратегії кіберстійкості: управління ризиками та безперервність бізнесу". 28 лютого 2024 р. Київ.

25. Міжнародна науково-практична конференція "Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток" 23-24 травня 2024 р. Суми.

Подальші дослідження та просвітницька діяльність членів Київської міської організації Співки економістів України будуть зосереджені на визначенні та обґрунтуванні пропозицій щодо головних напрямів повоєнного відновлення та реконструкції економіки України.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ СЕКЦІЙ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Протягом 2024 р. в умовах триваючої повномасштабної війни наукові секції Співки економістів України продовжували науково-дослідну, освітню, методологічну та організаційну діяльність, активно співпрацюючи з науково-дослідними установами НАН України та галузевих національних академій наук, парламентськими та урядовими комітетами і комісіями, центральними органами виконавчої влади і обласними військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування, закладами вищої освіти, а також з міжнародними науковими та громадськими організаціями та асоціаціями підприємств і наукових установ різних галузей. Робота вчених наукових секцій була спрямована на такі важливі для підтримки економіки під час війни та на перспективу повоєнного відновлення сфери, як інноваційна модернізація галузей промисловості, раціональне природокористування, державна регіональна політика, міграційні процеси, ринки праці, зелена енергетика, цифровізація економіки зокрема використання технологій штучного інтелекту, забезпечення освітніх потреб мешканців тимчасово окупованих територій тощо. Підготовлені численні пропозиції органам влади щодо вдосконалення законодавства, наукового супроводу процесів інституційної трансформації, співробітництва з міжнародними організаціями, використання природних ресурсів. Вчені Секції опублікували ряд монографій та значну кількість наукових статей у відомих вітчизняних і зарубіжних виданнях. Основні здобутки наукових секцій СЕУ за 2024 р. згідно зі звітними даними, наданими керівниками секцій, наведені нижче.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

*(Науковий керівник – віце-президент Співки економістів України,
д.е.н., професор, академік НАН України Геєць В.М.)*

Вчені Секції протягом 2024 р. проводили наукові дослідження за бюджетною програмою 6541030 у відділі моделювання та прогнозування економічного розвитку ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" згідно з прикладною науково-дослідною темою **"Виклики та перспективи для стійкого розвитку економіки України у повоєнний час"** (3.1.7.155, термін виконання: I кв. 2023 р. – II кв. 2025 р., замовник Національна академія наук України, номер держ. реєстрації 0123U100175, науковий керівник: д.е.н., професор, чл.-кор. НАН України Скрипниченко М.І. Мета дослідження: виявити виклики, оцінити макроекономічні перспективи та обґрунтувати заходи економічної політики забезпечення стійкого розвитку економіки України.

Відповідно до планових завдань протягом звітнього року за розділом **"Виклики та перспективи формування та використання політики соціальної якості в Україні"** виконувалась наукова робота, пов'язана з проведенням досліджень, щодо

перспектив формування та використання політики соціальної якості в Україні в частині впливу її на стійке зростання економіки.

Загалом у 2024 р. були проведені дослідження, які дозволили отримати нові наукові результати. Зокрема вперше досліджено причини, що визначають динаміку змін соціальної якості, в тому числі життєдіяльності населення. Дійшло подальшого розвитку обґрунтування сутності продуктивної сили соціальної взаємодії на засадах ресоціалізації в умовах повоєнного відродження.

Перспективні напрями дослідження на 2025 р. пов'язані з актуалізацією сценаріїв та заходів соціально-економічної політики в частині змісту соціальної якості в повоєнному відновленні економіки країни на середньостроковий період.

У звітному періоді керівник Секції, академік НАН України В.М.Геець, брав участь у підготовці 25 науково-аналітичних матеріалів, доповідних записок, прогнозних розрахунків, які були направлені до Ради національної безпеки і оборони України, Міністерства оборони України, Міністерства економіки України, Міністерства соціальної політики України. За своєю тематикою ці нароби стосувалися прогнозу основних макропоказників України на період до 2025 р.; активізації ринку банківського кредитування; формування федерального бюджету в умовах нестійкості нафтогазових доходів та санкційних обмежень; оцінки глобального попиту на продукцію з металевого титану стосовно ринкових перспектив та ключових сегментів промисловості; механізмів взаємодії соціальної та аграрної політик держави у забезпеченні базових продовольчих потреб населення; основних чинників цінових процесів у 2024 р. та інфляційних очікувань на 2025–2027 рр. тощо. На подані матеріали отримано 10 позитивних відгуків та листи про впровадження. Серед них на:

- науково-аналітичний матеріал "Сценарне прогнозування: різні обсяги міжнародної допомоги (отримання / не отримання)" (I-й та II-й етапи), направлений Першому віце-прем'єр-міністру України – Міністру економіки України Ю. Свиріденко (№135-13/255 від 29.04.2024 та №135-13/619-1 від 31.10.2024), отримано лист про впровадження №3014-05/84831-07 від 26.11.2024;

- аналітичний матеріал "Щодо активізації банківського кредитування", направлений Голові Рахункової палати О. Піщанській (№135- 13/456-1 від 13.08.2024), отримано лист про впровадження №17-3605 від 21.10.2024;

- науково-аналітичну записку "Механізм взаємодії соціальної та аграрної політик держави у забезпеченні базових продовольчих потреб населення", направлену до Міністерства соціальної політики України (№135-13/388 від 08.07.2024), отримано лист про впровадження №17580/0/2-24/51 від 23.07.2024 за підписом Першого заступника Міністра соціальної політики України Д.Марчак;

- аналітичні матеріали щодо формування федерального бюджету в умовах нестійкості нафтогазових доходів та санкційних обмежень, направлені до Міністерства оборони України (№135-13/231 від 23.04.2024), отримано лист про впровадження №222/4Д/1756 від 25.10.2024;

- науково-аналітичну записку "Фінансово-економічні та організаційні механізми державної підтримки використання технологій штучного інтелекту для забезпечення укоріненості стійкості та безпеки економічного розвитку України", надіслану до

Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (№ 135-13/261 від 02.05.2024), отримано лист про впровадження №04-32/12-2024/116231 від 27.05.2024;

- науково-аналітичну записку "Стратегічні інвестиційні аспекти розвитку економіки України" (7 с.), надіслану Шведсько-українській торговій палаті (№135-13/359 від 03.07.2024), отримано лист про впровадження №10/07-1 від 08.07.2024.

Протягом 2024 р. вчені Секції брали участь у дослідженнях і розробках за наступними трьома науковими проектами госпдоговірної тематики.

1. Науковий проєкт **"Інноваційна модернізація перспективних галузей промисловості України у повоєнний період на основі існуючого науково-технічного, виробничого та ресурсного потенціалу"** (прикладні дослідження). У звітному році виконувалися роботи другого етапу – "Перспективи створення в Україні інноваційних промислових майданчиків виробництва продукції з високою доданою вартістю у контексті інтеграції у міжнародні виробничі ланцюги" – відповідно до Розпорядження Президії НАН України №125 від 23.02.2024 "Про виконання в 2024 році цільового проєкту "Інноваційна модернізація перспективних галузей промисловості України у повоєнний період на основі існуючого науково-технічного, виробничого та ресурсного потенціалу". Строк виконання проєкту: 01.03.2024–31.12.2024, номер держреєстрації 0123U102325, договір №3 від 01.03.2024, код бюджетної програми: 6541030 – прикладні дослідження. Відповідальний науковий керівник – д.е.н. В. Венгер, науковий керівник – академік НАН України В. Геєць. Замовник – Національна академія наук України. Мета роботи: розробка та науковий супровід реалізації національних стратегічних ініціатив з відновлення та розвитку інноваційних видів промислової діяльності (видобування та переробка титану, літію, алюмінію, а також створення умов для розвитку атомної енергетики та виробництва біопалива) у воєнний період та під час повоєнного відновлення України.

Керівник Секції академік НАН України В.Геєць під час виконання дослідження здійснював наукове керівництво проєктом, проводив консультації та брав участь у підготовці матеріалів стосовно:

- перспектив та можливостей розвитку ринків металевої титанової продукції в Україні та світі;

- економічних та інституційних механізмів довгострокового інноваційного розвитку атомної енергетики України;

- розробки організаційно-економічних механізмів стимулювання виробництва та споживання моторного біопалива в Україні;

- оцінки технологічної політики та аналізу тенденцій інституційної підтримки ядерної енергетики;

- перспектив та можливостей розвитку ринків металевої титанової продукції в Україні та світі;

- перспектив розвитку літієвої галузі України на інноваційній основі з урахуванням вітчизняного та світового досвіду;

- оцінки макроекономічних та мультиплікаційних ефектів від реалізації інноваційних проєктів розвитку окремих стратегічних видів промислової діяльності;

- техніко-економічного обґрунтування інвестиційних проєктів для створення в Україні промислових майданчиків виробництва інноваційної продукції.

2. Науковий проєкт: **"Формування засад національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку України в умовах гібридної системи "мир-війна"** (конкурсна тематика). У звітному році виконувалися роботи другого етапу: "Обґрунтування механізмів практичного забезпечення економічної стійкості та безпеки на засадах національної укоріненості економічного розвитку". Замовник – Національна академія наук України, строк виконання: 01.01.2023–31.12.2024, номер держреєстрації 0124U001680, договір від 01.01.2024 №1, науковий керівник: д.е.н., академік НАН України А.А. Гриценко (код бюджетної програми 6541230). Мета роботи: розкрити зміст механізмів забезпечення економічної стійкості та безпеки на засадах національно укоріненого економічного розвитку і запропонувати механізми досягнення національної укоріненості економічного розвитку як основи стійкості та безпеки в умовах гібридної системи "мир-війна". В ході виконання роботи показано, що соціальний простір у вимірі складової соціальної якості життя в умовах війни та формування викликів і шляхів розвитку в повоєнний період визначається процесом соціалізації загалом і економічною соціалізацією зокрема, і саме завдяки останній продуктивна сила суспільного розвитку зберігає і розвиває свій конструктивний потенціал, запобігаючи таким чином соціальній неупорядкованості, що може мати місце під час як війни, так і повоєнного відновлення. Охарактеризовано складові соціальної та економічної політики в частині досягнення інституційної впорядкованості та практичної результативності шляхом, з одного боку, державного соціального проєктування реальності, а з іншого – формування інтеріоризаційного характеру діяльності особистостей, які, переосмислюючи цінності та враховуючи спільність поглядів свідомо досягають колективного довгострокового розуміння майбутнього та реалізують свої можливості щодо впливу на суспільні процеси.

3. Науковий проєкт **"Соціально-економічні виклики та перспективи відтворення потенціалу солідаризації українського суспільства під час війни та повоєнного розвитку України"** (фундаментальне дослідження). Протягом звітнього року виконувалися роботи першого етапу – "Соціально-економічна солідаризація в Україні в умовах війни", строк виконання етапу: 01.05.2024–31.12.2024, номер держреєстрації 0124U003262, КПКВК 6541030 – фундаментальні дослідження. Керівник наукового проєкту: д.е.н. Близнюк В.В. Замовник: Національна академія наук України, проєкт реалізується відповідно до Розпорядження Президії НАН України від 01.05.2024 №274 "Про започаткування цільового міждисциплінарного проєкту "Солідаризація українського суспільства в умовах війни та перспективи збереження і відтворення солідарного соціального потенціалу у повоєнному розвитку країни" та його виконання в 2024 році" та договору із НАН України від 01.05.2024 №4. В ході виконання роботи за розділом "Соціальна та солідарна економіка: виклики та перспективи встановлення в Україні" вченими Секції здійснено логіко-історичний аналіз особливостей соціально-економічних відносин у довоєнному українському суспільстві в частині оцінки їх відповідності принципам та засадам соціальної економіки; уточнено зміст поняття "соціальна держава"; виявлено її структуру та функції, системність зв'язків; солідарність економіки vs "економіка

добробуту"; визначено основні детермінанти солідаризації суспільства та державного управління; узагальнено виклики та ризики соціально-економічного розвитку довоєнної економіки України; досліджено особливості формування соціальної держави та соціальної політики в Україні; оцінено та обґрунтовано особливості та роль неформального сегменту економіки у соціально-економічному розвитку країни та становлення принципів її солідаризації у довоєнний час та під час війни.

Протягом звітної періоду науковці Секції брали участь у міжнародних та вітчизняних наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, фахових дискусіях, круглих столах, засіданнях робочих груп, зокрема керівник Секції виступав з доповідями на 34 таких форумах, у т.ч. на трьох міжнародних конференціях, проведених на території України.

Серед них:

- Міжнародна науково-практична конференція "Міжнародні фінансові аспекти відновлення економіки України" (6.06.2024, м. Київ);

- Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами". За підтримки проекту "Substantiation and measures for implementation of a human rights-based integrated approach to rural development, food security and land policy in post-war rebuilding of Ukraine" (7.06.2024, м. Київ);

- VIII щорічна дослідницька конференція "Маневруючи у мінливому ландшафті: центральні банки в умовах нової реальності" (онлайн). Проведена Національним банком України спільно з Narodowy Bank Polski за підтримки USAID та МВФ (20–21.06.2024, м. Київ);

- Академічні читання "Наукова спадщина Михайла Туган-Барановського для відбудови України" (18.01.2024, м. Київ);

- Міжнародний семінар "Моніторинг науково-технічного та інноваційного розвитку України" (30.05.2024, м. Київ);

- засідання Ради національної безпеки і оборони України (16.10.2024, м. Київ);

- круглий стіл "Соціальний діалог як інструмент повоєнної солідаризації та оновлення суспільного договору в Україні" (30.10.2024, м. Київ);

- круглий стіл "Європейська інноваційна рада та європейські інноваційні екосистеми: можливості фінансування співробітництва науки та бізнесу в сфері досліджень та інновацій" (27.11.2024, м. Київ).

За результатами участі в заходах керівник Секції академік НАН України В. Геєць отримав подяки, зокрема подяку (31.05.2024) від Клубу Банкірів за підписом Голови Ради Клубу банкірів Л.Мостової за активну участь у спільному засіданні Клубу банкірів та Інституту економіки та прогнозування за участю Експортно-кредитного агентства; подяку (вих. №2037/02-23 від 01.07.2024) від академічної спільноти науковців Державного податкового університету за значний внесок Інституту у співорганізацію VII міжнародної науково-практичної конференції "Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови", яка проводилася 31 травня 2024 р. у м. Ірпінь.

В межах участі у спільних наукових дослідженнях з міжнародними установами та організаціями науковцями Секції здійснено підготовку середньострокових прогнозів основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки України для

прогнозно-аналітичного Центру "Consensus" (Великобританія, Лондон) з 1998 р. – по цей час. (Heyets V., Skrypnychenko M. Eastern Europe Consensus Forecast (Ukraine). London, United Kingdom, 2024 (2-12-й випуск). URL: <https://www.consensuseconomics.com>).

Протягом звітної періоду керівник Секції академік НАН України В. Геець брав участь у обговоренні практики застосування в офіційному і науковому обігу України понятійно-категоріального апарату фінансової системи та його використання в державному аудиті та був спікером на засіданні Консультативно-наукової Ради Рахункової палати (26.09.2024, м. Київ); взяв участь і виступив із вступним словом на засідання Клубу банкірів (31.05.2024, м. Київ); брав участь в дискусіях стосовно розгляду питань аналізу поточного стану і найближчих перспектив суспільно-політичних і соціально-економічних трансформаційних змін в Україні і в світі, у т.ч. зумовлених виборчими процесам у США та країнах ЄС зокрема у фаховій дискусії "Геополітичні виклики та геоекономічні зсуви" (онлайн, 26.06.2024, м. Київ). Керівник Секції В. Геець виконував науково-організаційну роботу у складі оргкомітету XI Міжнародної науково-практичної конференції "Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти" (15.10.2024, м. Київ), де виступив із доповіддю: "Взаємодія економічних і фінансових інструментів розвитку економіки у воєнний і повоєнний період", та у складі оргкомітету Міжнародного форуму "Економічне відродження України" (20-21.11.2024, м. Київ), де виступив із доповіддю "Основні пріоритети Програми повоєнного відродження економіки України".

Упродовж 2024 р. вчені Секції опублікували ряд наукових робіт (монографій, статей, наукових доповідей) зокрема керівник Секції В. Геець опублікував 16 наукових праць загальним обсягом 8,7 др. арк.: у фахових виданнях – 3 публікацій, обсягом – 5,7 др.арк., в зарубіжних виданнях – 11 публікацій, обсягом – 0,28 др. арк.; опубліковано на електронному носії розділ у колективній монографії, обсягом 2,55 др.арк.; інші виданнях – 1, обсягом 0,17 др.арк. Подано до друку 2 публікації, які індексуються у базах даних Web of Science, Scopus – 3,0 др.арк.

Серед них такі публікації в журналі "Економіка України":

1. Геець В.М. Ознаки соціальної якості життя воєнного часу в Україні та завдання її повоєнного піднесення. Економіка України. 2024. № 4. С. 3–35. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.04.003> У статті розкрито, як у контексті забезпечення процесів демократизації господарської влади актуалізується проблема соціальної якості життя не тільки як певного стандарту, а і як інституційної характеристики соціального суб'єкта, що соціалізується в логіко-історичному контексті процесів соціалізації. Охарактеризовано соціовимірний контекст розвитку «дружніх стосунків» шляхом використання інструментів виробничої демократії у країнах Європейського Союзу, розкрито важливість цих процесів для України, яка прагне вступити до ЄС. «Виробнича демократія» розглядається як така, що має характер соціального діалогу, який виходить на загальнонаціональний рівень, а тому соціальна взаємодія і соціальна співпраця між державою, роботодавцями і найманими працівниками дають на рівні суспільства окремої країни результати щодо сприяння розвитку економіки в цілому. Показано, що соціальний фактор, поряд з виробничою функцією продуктивної праці й соціальною функцією

діяльності, формує продуктивну функцію соціальної взаємодії, оскільки розвиток і окремих бізнесів, і економіки в цілому досягається також і завдяки соціальному співробітництву (взаємодії). Обґрунтовано, що в результаті соціальної взаємодії виникає ефект дії, тобто соціальна взаємодія є соціальним конструктором дії, оскільки масовість «виробничої демократії» завдяки демократизації господарської влади стає однією з успішних форм соціального розвитку бізнесу і всього суспільства. Поряд з моделлю соціальної держави, на основі ідеології «суспільство участі» розвивається модель соціальної взаємодії держави, бізнесу і населення з використанням соціальних опор суспільства. Показано, як в Україні (за досвідом окремих країн, таких як Велика Британія і Японія) формувати, ефективно залучаючи соціальні опори суспільства та їх інститути, успішну модель повоєнного відновлення й розвитку економіки на засадах політико-економічної моделі солідаризації основних партнерів, на принципах консенсусу між державною, бізнесом і населенням з метою побудови високоефективної моделі повоєнного відновлення.

2. Геєць В.М. Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні. Економіка України. 2024. №11 (756). С. 3–28. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003> У статті розглянуто сучасні суперечності змісту й політики економічного зростання, де як ключову виокремлено проблему співвідношення між рівнем життя, досягнутим завдяки використанню орієнтованих переважно на отримання прибутку технологічних здобутків, і таким опануванням сил і ресурсів природи, яке в глобальному вимірі спричиняє тенденції до скорочення біорізноманіття і зміни клімату. Показано, що основні напрями розвитку передбачають пошук нового балансу у взаємодії природи і суспільства на засадах формування нового змісту економічної психології і переходу до розробки і використання нових технологій, орієнтованих на збереження біорізноманіття, стабілізацію кліматичних змін і забезпечення на таких умовах економічного зростання. Охарактеризовано умови і можливості економічного зростання в Україні на основі, з одного боку, використання існуючих переваг технологічних можливостей (з ознаками глобального характеру і з урахуванням умов «зеленого переходу»), а з іншого – забезпечення змін умов соціального життя населення, яке ще під час війни проявляє бажання будувати кар'єру в іншому, відмінному від довоєнного напрямі, з переоцінкою цінностей і бажанням почати «нове життя» з новою роботою. Розкрито зміст інноваційної і промислової політики щодо вирішення Україною «домашніх завдань» з промислового розвитку, успішність яких мають забезпечити сучасні засади економічної політики, здатної визначити ключові умови, дотримання і виконання яких формуватиме і реалізовуватиме держава, яка в першу чергу має орієнтуватися на майбутнє України як космічної держави. Це розширить наші можливості для міжнародної співпраці як у цій сфері, так і в частині забезпечення енергетичної безпеки шляхом розширення ядерної енергетики, біоенергетики, енергетичного машинобудування і взаємопов'язаних видів промислової діяльності.

3. Геєць В.М. Економічна соціалізація на шляху до солідарного конструювання реальності. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. № 4. С.27-50. <https://doi.org/10.15407/sociology2024.04.027> У статті розглянуто, як в умовах дедалі

поглиблюваної у глобальних масштабах суперечності між динамікою і структурою економічного зростання, з одного боку, і загрозою кліматичних змін — з іншого, забезпечити повоєнний розвиток економіки України через формування соціального фундаменту на підставі економічної соціалізації. Один із ключових ресурсів соціального оновлення – це сприяння зниженню стресового стану суспільства та забезпеченню суспільної солідаризації, розширюючи можливості для включеності населення у громадське життя та сферу економіки, зокрема ефективного працевлаштування. При цьому працевлаштування розглядається як відповідь на виклик часу, що визначається на основі оцінки тенденцій до переоцінки цінностей та бажання почати «нове життя» серед широких мас населення, що постраждало від війни. Можливість забезпечення працевлаштування пов'язана з процесами конструювання нової реальності в умовах воєнного та, особливо, повоєнного часу, в якій уможливорюється діяльнісна солідаризація населення на засадах економічної соціалізації. Поряд із тим економічна соціалізація розглядається як складова державної політики зайнятості, що має створювати передумови для усвідомлення особистістю, перегляду та зміни власної економічної поведінки, насамперед на ринку праці.

У звітному році підготовлено до друку такі статті та монографії:

- Heyets V.M. Socialization Nationally Rooted Development. (Соціалізація національно укоріненого розвитку). Science and Innovation. 2025. №21(1), 1,5 др.арк. (Scopus, Web of Science);

- Skrypnychenko M., Heyets V. "Modeling and forecasting of structural development factors and priority types of economic activity in post-war Ukraine". "Springer Nature Switzerland AG 2024" Indexed by (1,5 др.арк., авторські –0,75 др.арк.) (Scopus);

- Heyets, V., Burlai, T., & Blyzniuk, V. Social Resilience of the Ukrainian Economy for Post-War Recovery, Solidarization and Sustainable Development. In: Zagorodny, A., Bogdanov, V., Zaporozhets, A. (eds). (2025). NEXUS of Sustainability: Understanding of FEWSE Systems II. Cham: Springer Nature Switzerland (2,6 др.арк., авторські – 0,9 др.арк.) (Scopus);

- збірники огляду економічних прогнозів "Eastern Europe Consensus Forecasts". Heyets V., Skrypnychenko M. Surveys of Economic Forecast. Individual Country Forecasts (Ukraine – February /December 2024.). "Eastern Europe Consensus Forecasts". London, United Kingdom (2-12-й випуск, <https://www.consensuseconomics.com>);

- середньострокові прогнози основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки України для прогнозно-аналітичного Центру "Consensus" (Великобританія, Лондон) з 1998 р. – по цей час;

- доповідні записки: Прогноз основних макропоказників України на період до 2050 року (квітень 2024 р., 1 арк.). №135-13/218 від 15.04.2024 р.; №135-13/307 від 21.05.2024 р.; №135-13/351 від 17.06.2024 р.; №135-13/509 від 16.09.2024 р.; №135-13/570 від 14.10.2024 р.; №135-13/653 від 15.11.2024 р., надіслані Eastern Europe Consensus Forecasts, редактору пану Че-Він Пан.

У звітному році керівник Секції академік НАН України В. Геєць одночасно з виконанням наукових досліджень здійснював науково-організаційну та громадську діяльність як: віце-президент Спілки економістів України (з 2006 р.); науковий

керівник секції економічного прогнозування Спілки економістів України (з 2006 р.); член наглядової ради Київського національного торгово-економічного університету (з 2013 р.); член Правління Українського союзу промисловців і підприємців (з 2016 р.); член Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (з 2016 р.); член Наглядової ради Державного вищого навчального закладу "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана" (з 2016 р.); член Експертної ради Громадської організації з питань розвитку газової промисловості та ринку природного газу (з 2018 р.); член Ради з питань економічного розвитку України при Кабінеті Міністрів України (з 2020 р.); член науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України (з 2020 р.); член робочої групи Ради Національної безпеки та оборони України з питання "Про стан забезпечення стійкості функціонування та розвитку національної економіки в умовах воєнного стану" (з 2023); член міжвідомчої робочої групи з підготовки матеріалів до розгляду на засіданні Ради національної безпеки і оборони України питання «Про заходи зі стимулювання інновацій для відвернення та нейтралізації реальних і потенційних загроз в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення» (з 2024 р.); член Консультативно-наукової ради Рахункової палати (з 2024 р.); головний редактор журналу: "Економіка України"; член наукової ради журналу "Міжнародний журнал соціальної якості" (International journal of social quality); член редколегії наукового журналу "Економічна теорія".

СЕКЦІЯ ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

*(Науковий керівник – член Президії правління Спілки економістів України,
д.е.н., професор, академік НААН України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
академік Міжнародної інженерної академії Хвесик М.А.)*

Протягом 2024 р. зусилля членів Секції були спрямовані на дослідження актуальних проблем економіки природокористування та безпеки життєдіяльності, а саме, зосереджували увагу на таких основних напрямках наукової діяльності:

- економіка природокористування, безпека життєдіяльності та природно-техногенна безпека;
- раціональне використання і охорона природно-ресурсного потенціалу;
- природоохоронні території та екологічна регламентація.

У звітному році вчені Секції здійснювали фундаментальні і прикладні дослідження та отримали такі основні результати за темами НДР:

"Екологічно безпечне природокористування у повоєнний період відновлення України"
(прикладна, строк виконання: 2023–2024 рр., науковий керівник – д.е.н., проф. Левковська Людмила) (завершено).

Вперше розроблено теоретичні положення формування системи екологічно безпечного природокористування в умовах повоєнного відновлення, які інтегрують принципи сталого розвитку та особливості постконфліктного періоду і базуються на визнанні взаємозалежності між екологічною реабілітацією та соціально-

економічним відродженням постраждалих територій, застосуванні адаптивного підходу до управління природними ресурсами, впровадженні інноваційних екологічних технологій та посиленні ролі екологічної освіти і громадської участі у прийнятті рішень щодо природокористування. Розроблено наукові положення та рекомендації щодо запровадження принципів ефективного екологічно безпечного природокористування, формування комплексу відповідних організаційно-економічних механізмів та обґрунтування методичних рекомендацій щодо інституційного забезпечення їх імплементації у сферу природокористування у повоєнний період відновлення України.

Вперше розроблено алгоритм інституціонального забезпечення інноваційного розвитку екологічно безпечного водокористування, який ґрунтується на системному підході та охоплює ключові елементи системи управління водними ресурсами шляхом вдосконалення нормативно-правової бази, реформування інституційної структури, формування механізмів реалізації та впровадження конкретних інноваційних технологій і практик.

"Екосистемні платежі як інструмент забезпечення сталого розвитку територій" (фундаментальна, строк виконання: 2022–2024 рр., науковий керівник – д.е.н., с.н.с. Сундук Анатолій) (завершено).

Вперше розроблено концепт інституціонального забезпечення впровадження екосистемних платежів, який передбачає виокремлення змістовного і функціонального рівнів та формування комплексу заходів галузевого спрямування з метою становлення і розвитку інституціонального середовища.

Розроблено принципи інституціоналізації екосистемних послуг з врахуванням вимог середовища і бізнес-процесів; обґрунтовано основні принципи, за якими можливо провести інституціоналізацію в Україні та розкрито їх сутність з позицій екосистемного підходу та бізнес-процесів.

Сформовано систему правового забезпечення, яка передбачає наявність комплексу норм і заходів різного спрямування, основною метою яких виступає підтримка інституціоналізації екосистемних платежів. Дослідження показує, що кроком, який сприятиме впровадженню цих норм і засад, виступає розробка механізму інституціоналізації, який вже напряду стосуватиметься рівня місцевих громад.

Вперше розроблено засади функціонування механізму інституціоналізації екосистемних платежів з врахуванням об'єктного підходу до управління і можливостей системи стимулів і преференцій у сфері природокористування, що сприятимуть підвищенню спроможності громад.

"Природно-ресурсні активи реконструктивного просторового розвитку господарських систем у повоєнний період" (фундаментальні дослідження, строк виконання: 2023–2026 рр., науковий керівник – д.е.н., проф. Бистряков Ігор).

Розроблено теоретико-методологічні засади побудови концепції реконструктивного просторового розвитку господарських систем територіальних утворень в Україні на базі природно-ресурсних активів як структуроформуючих складових територіальної економіки з використанням механізмів форсайт-проекування та майстер-планування просторового розвитку.

Визначено реконструктивні ознаки європейського просторового розвитку у контексті зеленого переходу. Запропоновано напрями просторової організації господарських систем у європейських країнах на базі природно-ресурсних активів. Здійснено системний опис економічних, екологічних та соціальних факторів реконструктивного просторового розвитку як чинників забезпечення якості життя. Представлено оновлену модель угруповань просторових утворень в умовах повоєнної реконструкції національного господарства.

"Збитки земельним і лісовим ресурсам України внаслідок військової агресії РФ" (прикладна, строк виконання: 2024–2026 рр., науковий керівник – д.е.н., с.н.с. Сундук Анатолій).

Сформовано визначення процедури оцінювання збитків земельним і лісовим ресурсам внаслідок військової агресії, під якою необхідно розуміти комплекс заходів різного спрямування, спрямованих на ідентифікацію порушень природним ресурсам під впливом війни (оцінювання стану) і визначення втрат їх властивостей (оцінювання збитків) у грошовому виразі. Ці заходи повинні бути системними за своїм походженням – реалізовуватися в межах чітких координат, визначатися спільним базисом і спрямуванням, враховуючи ключові показники порушень природним ресурсам.

Розроблено структуру економічних збитків для природних ресурсів від впливу військової агресії.

Сформовано методологічні принципи оцінки стану земельних і лісових ресурсів внаслідок військової агресії. Розроблено форму для оцінки рівня порушень стану природного ресурсу, яка передбачає ідентифікацію ресурсів, пошкоджених бойовими діями; ідентифікацію факторів впливу; визначення типів впливу; оцінювання рівня впливу/порушення; оцінювання рівня впливу/порушення (цифрова оцінка).

"Інституційні інструменти повоєнної розбудови резилієнтної економіки України" (прикладна, строк виконання: 2023–2024 рр., науковий керівник д.е.н., проф., акад. НАН України Лібанова Елла, відповідальний виконавець д.е.н., проф., акад. НААН України Хвесик Михайло).

Завершено дослідження за програмно-цільовою та конкурсною тематикою НАН України за бюджетною програмою КПКВК 6541230 "Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України на 2024 рік".

Уперше представлено інтерпретацію європейських підходів до визначення контурів резилієнтного розвитку просторових утворень в Україні повоєнного періоду. На відміну від інших, акцентовано увагу на комплексі складових через фактори інституційного упорядкування імплементації сутнісних ознак резилієнтності, інституційного забезпечення процесу визначення загроз щодо відтворення природно-ресурсного потенціалу, які доцільно розглядати з позиції визначення характеру складання екологічної безпеки простору розвитку соціально-економічних систем, а також інституційного закріплення процесу параметризації сучасної системи управління резилієнтністю.

Сформовано концептуальні методологічні положення з інституційного забезпечення стійкості резилієнтного природокористування в Україні. Зокрема представлено схему закріплення інституційних інструментів за складовими забезпечення резилієнтності у природно-ресурсній сфері, яка має ознаки фрактальності, і може бути використана у різних сферах упорядкування господарської діяльності.

Представлено систематизований опис методів полісуб'єктного управління резилієнтністю просторових утворень, який на відміну від існуючих, сформовано на основі поєднання сучасних методологічних підходів впорядкування складних соціо-еколого-економічних об'єктів з позицій гармонізації інтересів стейкхолдерів.

Представлено інтерпретацію оновленої візії впровадження інституційного забезпечення резилієнтного розвитку. На відміну від інших, представлено напрями вирішення проблеми у ланцюгу взаємопов'язаних дослідницьких складових, включаючи методологію розгляду проблеми, модель реконструкції відносин зацікавлених суб'єктів, матрицю упорядкування системи управління та приклади реалізації підходу впровадження в об'єктах дослідження.

Удосконалено принципову схему-модель упорядкування процедури визначення індексу економічної резилієнтності просторових утворень. На відміну від інших представлено її фрактальну форму; концептуальні засади побудови графічних моделей взаємодії інтересів стейкхолдерів просторового утворення з відповідною їх диференціацією, на відміну від інших, за ознакою резилієнтності; матричний підхід щодо впровадження інституційного забезпечення управління резилієнтністю просторових утворень з позицій їх угруповання за масштабами та типами.

У 2024 р. вченими Секції – співробітниками Інституту підготовлено і передано для використання та впровадження у суспільній практиці (направлено до органів державної влади та місцевого самоврядування, інших організацій і суб'єктів господарювання) **137** наукових розробок, з яких впроваджено **79** розробок, що підтверджено **45** відповідними листами-відгуками про впровадження результатів наукових досліджень у практичній роботі установ. Найвагомішими з них є такі.

На виконання рішення засідання Робочої групи Ради національної безпеки і оборони України з питань підготовки проєкту Концепції регіональної безпеки України підготовлені пропозиції до проєкту Концепції регіональної безпеки України, які надіслано до Апарату Ради національної безпеки і оборони України, вих. лист №01-5/83 від 22.02.2024 (*бюджетна програма 6541230*). Отримано **лист-відгук** Ради національної безпеки і оборони України про використання пропозицій у практичній діяльності РНБО при підвищенні регіональної безпеки України.

У відповідь на лист Відділення економіки НАН України від 06.05.2024 №226/37 щодо доручення президента НАН України академіка НАН України А.Загороднього від 22.04.2024 №2/20, надано пропозиції та зауваження до проєкту Наказу МОН України "Про затвердження примірної форми звіту про результати виконання наукових (науково-технічних) робіт чи окремих їхніх етапів, що виконуються частково або повністю за рахунок коштів державного бюджету", які надіслано до Президії НАН України, вих. лист №01-07/174 від 06.05.2024. Отримано **лист-відгук**

про використання пропозицій у практичній діяльності МОН України при доопрацюванні проєкту наказу.

У відповідь на лист Міністерства розвитку громад і територій України №14094/35/14-24 від 15.11.2024 надано пропозиції до проєкту Плану заходів на 2024–2027 роки з реалізації Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, які надіслано до Міністерства розвитку громад і територій України, вих. лист №01-06/355-1 від 20.11.2024. Отримано **лист-відгук**, пропозиції використано у практичній діяльності Міністерства при розробці Плану заходів на 2024–2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки.

На виконання доручення РНБО України від 05.02.2024 №443/14-05/2-24 підготовлені інформаційно-аналітичні матеріали стосовно актуальних загроз національній безпеці в екологічній сфері в особливий період та пропозиції щодо шляхів їх подолання, які надіслані до Апарату Ради національної безпеки і оборони України, вих. лист № 01-5/85 від 26.02.2024.

Результати наукових досліджень "Інституційні інструменти і складові політики забезпечення резилієнтності економіки України» (*бюджетна програма 6541230*), надіслано (електронною поштою) до Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації. Отримано **лист-відгук** Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації №1009/01 від 05.06.2024, матеріали використанні у роботі Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації.

Аналітична записка "Екологічно безпечне природокористування у повоєнний період відновлення України", надіслана до Закарпатської обласної військової адміністрації Департаменту екології та природних ресурсів, вх. №1008/01 від 05.06.2024. Отримано **лист-відгук** Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації від 05.06.2024 №1008/01 про використання матеріалів аналітичної записки при підготовці Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Закарпатської області.

Аналітична записка "Специфіка організації форсайт-проєктування та майстер-планування територіальних утворень", надіслана до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку України, вих. лист №01-05/313-1 від 07.10.2024. Отримано **лист-подяку** Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку України № 04-16/22-2024/245194 від 06.11.2024 р., у якому повідомлялось, що Комітетом розглянуто аналітичну записку та надано її народним депутатом України – членам Комітету для ознайомлення.

Аналітична записка "Економічні важелі регулювання споживання сировинних та енергетичних ресурсів у сфері поводження з відходами", надіслана електронною поштою Приватному акціонерному товариству "Оберіг". Отримано **лист-відгук** ПрАТ "Оберіг" №489 від 26.09.2024, у якому зазначено, що рекомендації, надані фахівцями Інституту, були використані в стратегічному плані розвитку підприємства.

Аналітична записка "Інструментарій організації системи екологобезпечного водокористування", підготовлена в рамках НДР "Екологічно безпечне природокористування у повоєнний період відновлення України", надіслана

електронною поштою ТОВ "Семенівський агросервіс". Отримано **лист-відгук** ТОВ "Семенівський агросервіс" №321/1 від 01.10.2024, у якому зазначено, що наукові пропозиції, рекомендації та висновки, викладені у аналітичній записці, де запропоновано механізми імплементації системи ефективного водокористування в практику повоєнної господарської діяльності, були використані при підготовці плану розвитку підприємства на 2025 рік.

Аналітична записка "Економічні важелі регулювання споживання сировинних та енергетичних ресурсів у сфері поводження з відходами", надіслана електронною поштою Луцькій міській раді. Отримано **лист-відгук** Відділу екології Луцької міської ради №1042/8 від 15.10.2024, у якому зазначено, що рекомендації надані фахівцями Інституту були використані міською радою у плануванні заходів, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища і раціональне використання природних ресурсів.

Аналітична записка "Екологічно безпечне природокористування у повоєнний період відновлення України", надіслана електронною поштою Інституту агроєкології і природокористування НААН України. Отримано **лист-відгук** Інституту агроєкології і природокористування НААН України №524 від 31.10.2024, яким поінформовано, що запропонована агрегована матриця показників повоєнного функціонування системи ефективного екологічно безпечного природокористування за повоєнного відродження, які враховують елементи стратегії прийняття рішень в умовах невизначеності, використана в науково-дослідній роботі відділу охорони ландшафтів, збереження біорізноманіття і природозаповідання Інституту агроєкології і природокористування НААН України.

Аналітична записка "Економічні важелі регулювання споживання сировинних та енергетичних ресурсів у сфері поводження з відходами", надіслана електронною поштою Луцькому спеціальному комунальному автотранспортному підприємству "Луцькспецкомунтранс". Отримано **лист-відгук** Луцького спеціального комунального автотранспортного підприємства №1-1.8/4217 від 07.11.2024, яким поінформовано, що розроблені концептуальні засади впливу податкової політики на формування інклюзивної циркулярної економіки були використані підприємством в процесі діяльності, пов'язаної зі сферою управління твердими побутовими відходами.

Аналітична записка "Екологічно безпечне природокористування у повоєнний період відновлення України", надіслана електронною поштою Державному підприємству "Дослідне господарство "Скви́рське" Інституту агроєкології і природокористування НААН України. Отримано **лист-відгук** Державного підприємства "Дослідне господарство "Скви́рське" Інституту агроєкології і природокористування НААН України №36-1/3 від 20.08.2024, яким підтверджено, що основні результати наукових досліджень, викладені в аналітичній записці, використано під час підготовки обґрунтування планів розвитку підприємства.

Аналітична записка "Концептуальні засади процедури оцінювання збитків для природних ресурсів", підготовлена в рамках НДР "Збитки земельним і лісовим ресурсам України внаслідок військової агресії РФ", надіслана електронною поштою Харківській районній раді 12.11.2024. Отримано **лист-відгук** Харківської районної

ради № 02-19/209 від 14.11.2024, в якому зазначено, що, враховуючи значення розробки, вона може бути використана в процесі підготовки та затвердження програм соціально-економічного та екологічного відновлення територіальних громад Харківського району.

Система принципів оцінювання збитків для земельних і лісових ресурсів в контексті розвитку місцевих громад (аналітична записка) в рамках НДР "Збитки земельним і лісовим ресурсам України внаслідок військової агресії рф" – ТОВ "КМТ ГРУП КАМΠΑНІ", направлено електронною поштою 17.11.2024. Отримано **лист-відгук** ТОВ "КМТ ГРУП КАМПАНІ" № 1911/1 від 19.11.2024, в якому відзначено важливе значення розробки та підтверджено, що вона може бути використана в процесі складання суб'єктами господарювання проектно-кошторисної документації для оцінки вартості відновлювальних робіт екологічного спрямування.

Внутрішня координаційна робота науковців Секції у звітному році здійснювалася головним чином у рамках виконання відомчих НДР за робочими і тематичними планами досліджень.

Ученими Секції підтримуються творчі зв'язки і наукова координація з Комітетами Верховної Ради України, Радою національної безпеки і оборони України, відповідними підрозділами апарату Кабінету Міністрів України, Міністерства економіки України, Міністерства культури та стратегічних комунікацій України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Науковці Секції – співробітники Інституту здійснювали велику науково-організаційну та громадську діяльність, зокрема брали участь у роботі редакційних колегій низки наукових видань і науково-технічних рад центральних органів виконавчої влади. Науковий керівник Секції по вивчення продуктивних сил України Співки економістів України академік НААН України М.А. Хвесик у звітному році брав активну участь у таких міжвідомчих комісіях, групах, рада:

Організація	Рада/ Робоча група
Рада національної безпеки та оборони України	Член Експертної групи з питань національної безпеки в екологічній сфері
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	Член Науково-технічної ради
Державне агентство водних ресурсів України	Голова Секції з питань економіки, управління інфраструктурою та інвестиційної діяльності науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України
Національна академія наук України	Член Робочої групи НАН України з аналізу наслідків руйнування греблі Каховської ГЕС
Національна академія наук України	Член Координаційної ради Національної академії наук України з питань зміни клімату
Національна академія наук України	Член Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку

Центр ресурсоефективного та чистого виробництва	Член Консультативної ради проекту "GEIPP Ukraine" з питань розвитку екоіндустріальних парків України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	Член Координаційної ради комплексної наукової програми "Регіональні проблеми раціонального природо-користування" Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Активною формою координації наукової діяльності є участь провідних учених Інституту в роботі редакційних колегій наукових видань. Керівник Секції академік НААН України М.А. Хвесик є головним редактором наукового журналу "Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки", електронного періодичного видання "Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки" (засноване Інститутом спільно з Житомирським державним університетом імені Івана Франка); заступником головного редактора наукового журналу "Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації" (видається спільно з Приватним вищим навчальним закладом "Українсько-Американський університет "Конкордія"); членом редколегії журналів: "Економіка України", "Економіка АПК".

Науковцями Секції – співробітниками Інституту протягом 2024 р. надавалися Експертні висновки та рецензії на наукові проекти, монографії, статті, науково-методичні та науково-популярні видання, освітньо-наукові та освітньо-професійні програми і програми навчальних дисциплін. Учені Секції залучалися як офіційні опоненти та рецензенти дисертаційних робіт на здобуття учених ступенів доктора наук і кандидата/доктора філософії, як рецензенти магістерських і бакалаврських робіт. Ними було надано близько 35 відзивів на автореферати завершених кандидатських і докторських дисертаційних робіт, підготовлених у різних інститутах та закладах вищої освіти України.

Найголовнішими партнерами Секції в міжнародному науковому співробітництві виступали наукові установи академій наук та заклади вищої освіти Азербайджану, Великої Британії, Грузії, Канади, Латвії, Німеччини, Чехії, Польщі та інших країн. Триває робота щодо розвитку міжнародного співробітництва з Суспільним Інститутом (Канада).

Академік НААН України М.А. Хвесик є членом Міжнародної консультативної ради Grassroots Institute (Канада), до складу якої входять відомі вчені, представники вузівської науки, громадськості, експертного середовища всього світу, а також брав участь у низці міжнародних наукових конференцій.

Науковці Секції, аспіранти та здобувачі за звітний період, як персонально, так і on-line, взяли участь у роботі 310 Міжнародних конференцій, семінарів, форумів, нарад та робочих зустрічей, з них 126 за кордоном (Австрія, Велика Британія, Італія, Республіка Молдова, Німеччина, Польща, Туреччина, Чехія, США, Японія).

Впродовж 2024 р. науковцями Секції – співробітниками Інституту підготовлено та опубліковано особисто або у співавторстві в різних видавництвах України 28 книжкових видань (з них 6 – видано Інститутом, 22 – рекомендовано до друку вченими радами інших установ) та три наукових журнали (з них 2 – видано спільно з іншими установами), а саме:

Інституційні інструменти ефективного природокористування / за наук. ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової. Київ: Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук України, 2024. 186 с. [Електронне видання];

Хвесик М.А., Левковська Л.В., Мандзик В.М. та ін.; Екологічно безпечне природокористування у повоєнний період відновлення України / за заг. ред. акад. НААН України М.А. Хвесика. Київ: Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук України, 2024. – 498 с. [Електронне видання];

Екосистемні платежі як інструмент забезпечення сталого розвитку територій / за заг. ред. акад. НААН України М.А. Хвесика. Київ: Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук України, 2024. 345 с. [Електронне видання].

У звітному році академік НААН України М. А. Хвесик за результатами наукових досліджень підготував та опублікував 3 статті, із них одну англomовну, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus:

Khvesyuk Mykhailo, Obykhod Hanna, Omelchenko Alla. Determination of risks and threats of environmental resilience as a key characteristic of improving the quality of life in the modern world. The question of ensuring the quality of life in the conditions of global changes: monograph / at prof. dr. hab. Marian Duczmal. Academy of Applied Sciences – Higher School of Management and Administration in Opole, 2024 (англ.);

Хвесик М.А., Левковська Л.В., Мандзик В.М. Інструменти інституційного забезпечення стійкості резилієнтного природокористування в Україні. Інвестиції: практика та досвід. № 9 (2024). С. 5–8. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.9.5>

Хвесик, М., Обиход, Г., Мандзик, В. (2024). Інституційні інструменти забезпечення резильєнтності природно-ресурсного комплексу: безпековий аспект. Економіка України. 67. 08 (753). С. 77–87. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.08.077>

З метою популяризації наукових результатів Секції в засобах масової інформації співробітники ІДПЯЖ НАН України регулярно публікували експертні коментарі, статті, наукові огляди, доповіді, читали лекції у закладах вищої освіти, виступали з інтерв'ю у ЗМІ.

Протягом звітного періоду М.А. Хвесик брав активну участь у вебінарах, семінарах, конференціях присвячених питанням раціонального природокористування та сталого розвитку, екосистемного оцінювання природних ресурсів, водозабезпечення та водокористування, збереження біорізноманіття, питанням децентралізації.

Інститут виступає координатором співпраці з широким колом наукових установ, закладів вищої освіти, органів державної та місцевої влади, недержавних організацій тощо.

Загалом співробітники Інституту – науковці Секції в звітному році взяли участь у роботі понад 570 наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, форумів, публічних дискусій тощо, на яких виступили із 226 доповідями та презентаціями.

Науковий керівник Секції академік НААН України М. А. Хвесик значну увагу приділяє роботі з науковою молоддю, підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації з числа молодих учених.

СЕКЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(науковий керівник – член Правління Співки економістів України,
д.е.н., професор Кравців В.С.)

Упродовж 2024 р. науковці Секції зосереджувала увагу на таких напрямках регіональних досліджень:

- наукове супроводження процесів формування та реалізації державної регіональної політики;
- дослідження особливостей та закономірностей трансформації сучасної моделі просторового розвитку в умовах нових викликів;
- моделювання впливу міграційних процесів на соціально-економічну резильєнтність країни та сталий розвиток регіонів в умовах нестабільності та міграційної кризи;
- оцінювання продуктивної спроможності економіки регіонів;
- визначення проблем та перспектив формування та функціонування агломерацій в Україні;
- обґрунтування інструментів зміцнення фінансової стійкості територіальних громад в умовах нестабільності;
- дослідження трансформації секторів національної економіки та розвитку вітчизняного експортного потенціалу в умовах повномасштабної війни;
- оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіонів України;
- обґрунтування сучасної візії та завдань регіональної екологічної політики;
- комплексний аналіз трансформації регіональних ринків праці, обумовленої наслідками війни;
- розробка інструментів посилення інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України в умовах післявоєнного відновлення;
- обґрунтування заходів щодо забезпечення реалізації транзитного потенціалу прикордонних областей Західного регіону України тощо.

Основні результати наукових досліджень у 2024 році:

- обґрунтовано інструментарій формування інтегрованого економічного простору України, подолання просторових дисбалансів, забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад, зміцнення їх конкурентоспроможності в умовах нестабільності;
- здійснено імітаційне моделювання міграції молоді та оцінку наслідків масштабування міграції молоді для економічної системи України, її ресурсної спроможності до відновлення на етапі повоєнної відбудови країни, розроблено дорожню карту збереження людського потенціалу як ключового ресурсу для повоєнної відбудови України;
- визначено основні виклики, проблеми та інституційні бар'єри формування та функціонування агломерацій в Україні, потенційні драйвери їх розвитку, з врахуванням умов війни та повоєнного відновлення України. Проаналізовано потенціал розвитку Львівської агломерації;

- здійснено аналіз формування доходів та спрямування видатків місцевих бюджетів, оцінювання фінансової резильєнтності територіальних громад. Обґрунтовано пропозиції щодо зміцнення фінансової стійкості та вдосконалення механізмів вирівнювання податкоспроможності територіальних громад;

- проаналізовано вплив наявних ризиків та загроз на продуктивну спроможність регіонів України в залежності від їх розташування по відношенню до лінії фронту, визначено рушії ефективного управління продуктивною спроможністю регіонів;

- обґрунтовано сучасну візію та завдання регіональної екологічної політики, розроблено пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази її формування та реалізації;

- детерміновано зміни у спеціалізації та рівнях ефективності функціонування економіки регіонів України та проведено оцінку трансформації секторів національної економіки в умовах повномасштабної війни. Розроблено методологічний підхід до визначення центрів міжсекторальних зв'язків в економіці на основі розрахунку параметрів ланцюгів поширення мультиплікативних ефектів;

- здійснено порівняльну оцінку конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіонів України. Обґрунтовано перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України з урахуванням наслідків війни;

- розроблено методичний інструментарій комплексного аналізу трансформації регіонального ринку праці. Ідентифіковано внутрішні дисбаланси і системні перешкоди розвитку ринку праці та сфери зайнятості Карпатського регіону України, обумовлені наслідками війни;

- розраховано інтегральний індекс інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України на основі субіндексів ресурсної спроможності та ресурсної продуктивності економічного середовища регіонів. запропоновано інструменти її посилення в умовах післявоєнного відновлення;

- розроблено методичний інструментарій аналізування і моделювання впливу міграційних процесів на соціально-економічну резильєнтність країни та сталий розвиток регіонів в умовах нестабільності та міграційної кризи;

- проведено імітаційне моделювання демографічних втрат України у результаті вимушеної міграції населення, розроблено рекомендації щодо нівелювання втрат людського потенціалу та його відновлення у повоєнному періоді;

- розроблено рекомендації щодо розвитку мультимодальних терміналів на ділянці кордону Україна - ЄС з урахуванням європейського досвіду.

Протягом 2024 р. вчені-економісти Секції активно працювали над розробкою документів концептуального та прогностичного характеру, наукових доповідей, методичних рекомендацій для їх впровадження в практичну діяльність центральних, регіональних та місцевих органів влади.

Зокрема, з проблематики регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів було підготовлено та надіслано до центральних органів влади низку науково-аналітичних матеріалів, зокрема наукові доповіді "Імітаційне моделювання впливу міграційних втрат української молоді на потенціал соціально-економічного

відтворення: ідентифікація точок біфуркації та Big Data екосистейту", "Конкурентоспроможність регіональних ринків праці: методологія аналізування та моделювання впливу на соціально-економічний розвиток", "Вимушена міграція населення України: тенденції, соціально-демографічні характеристики та методи регулювання"; науково-аналітичні записки "Економіка сільського господарства регіонів України в умовах війни: тенденції та перспективи розвитку", "Виклики та перспективи розвитку аграрного експорту України в умовах війни і повоєнного відновлення", "Системний аналіз нормативно-правової бази регіональної екологічної політики та напрями її удосконалення". Вчені-економісти співпрацювали із Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України щодо актуалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, з Міністерством фінансів України - щодо узгодження системи фінансового вирівнювання розвитку територій.

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва* зокрема підготовлено та скеровано відповідним органам влади науково-аналітичні записки "Розвиток мультимодальних перевезень в контексті досягнення цілей Європейського зеленого курсу: досвід країн V4 та Румунії, можливості для України", "Інвестиційно-інноваційна безпека регіонів України: методичний підхід та результати оцінювання" та ін.

У звітному році вчені-економісти в якості експертів взяли участь у виконанні ряду проектів регіонального та місцевого розвитку, які виконувалися за підтримки міжнародних фондів, зокрема, проектів:

- "Комплексне дослідження потреб у даних на місцевому рівні та розробка концепції муніципальної статистики й відповідного законопроекту", що реалізується через Проєкт USAID "ГОВЕРЛА";

- "Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільних мікрорегіонів Львівської та Волинської областей на період до 2030 року" за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ).

Науковці Секції брали активну участь в науково-комунікаційних заходах, які проводились Національним інститутом стратегічних досліджень, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України", зокрема у експертній дискусії "Економічна безпека України в умовах довготривалої війни" (м. Київ, 14.06.2024), Міжнародній науковій конференції "Другі Гальчинські читання" (м. Київ, 31.10.2024) та ін.

Продовжувалась робота з розвитку співпраці академічної та вузівської науки, зокрема в рамках діяльності науково-навчального комплексу "Економосвіта", до складу якого входять: ДУ "Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАН України", Інститут економіки та менеджменту Національного університету "Львівська політехніка", Західноукраїнський економічний університет, Львівський торгівельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Волинський національний університет ім. Л. Українки, ГО "Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції", Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща). До результатів співпраці у звітному році, зокрема, слід віднести спільне проведення низки міжнародних науково-

практичних конференцій та науково - комунікаційних заходів (семінарів, круглих столів) для молодих вчених, зокрема: V Міжнародної науково-практичної конференції "Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ" (18.10.2024); IV Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених "Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи" (17.10.2024); Міжнародної науково-практичної конференції "Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум" (он-лайн, 04.01.2024) та ін.

У 2024 р. науковці Секції продовжували розвивати міжнародне наукове співробітництво з іноземними установами країн ЄС. Основними формами міжнародної співпраці були: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів (в онлайн-форматі); публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка спільних проектів, монографій тощо.

Зокрема, у звітному році завершено виконання міжнародного проекту "Increasing the capacity of freight transportation infrastructure on EU-Ukraine borders" ("Розвиток інфраструктури вантажних перевезень вздовж кордону ЄС з Україною"), який реалізовувався за підтримки Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants) спільно із Університетом - Вища школа бізнесу (WSB University, Польща), Інститутом географії Словацької академії наук, Університетом Дебрецена (Угорщина) та Університетом Орадя (Румунія). В рамках виконання проекту у 2024 р. у співпраці з партнерами за результатами проведеного дослідження можливостей для розвитку "зеленого" транспорту в Україні учасниками проекту підготовлено та розіслано основним стейкхолдерам науково-аналітичну записку "Розвиток мультимодальних перевезень в контексті досягнення цілей європейського зеленого курсу: досвід країн V4 та Румунії, можливості для України". Проведено робочу зустріч із представниками Міжнародного Вишеградського фонду щодо результатів проекту та успішного його завершення, а також майбутніх перспектив участі у конкурсах фонду.

У партнерстві з науково-дослідними та освітніми установами Європи проведено щорічну Міжнародну конференцію "Territorial and Inter-Organizational Cooperation 2024"/"Територіальна та міжорганізаційна співпраця 2024", яка відбулася 9-11.10.2024 в Університеті Вища школа бізнесу (м. Домброва-Гурнича, Польща). Тематика конференції стосувалася різноманітних аспектів співробітництва на місцевому, регіональному, транскордонному та міжнародному рівнях. В конференції взяли участь понад 60 фахівців - науковців та практиків з 14 країн.

З цієї проблематики вчені-економісти також взяли участь у: Міжнародній науковій конференції "Problems of local and regional development - socio-economic and financial aspects"/"Проблеми місцевого та регіонального розвитку: соціо-економічний та фінансовий аспекти" (м. Замосць, Польща, 13.12.2024), Міжнародній науковій конференції "Ochrona ludności w czasie pokoju, kryzysu i wojny"/"Захист населення в мирний час, під час кризи та війни" (м. Ярослав, Польща, 26.06.2024), 18-й Міжнародній конференції "Циркулярна економіка та зелені робочі місця майбутнього, основні засади сталого розвитку гірських територій у 2050 році"/"The

circular economy and the green jobs of the future, the basis pillars for the sustainable development of mountain areas in 2050" (м. Ватра Дорней, Румунія, 19.07.2024) та ін.

Спільно із польськими науковцями, опубліковано монографію "Біженці війни та ринок праці. Мобільність, зумовлена кризою, на польсько-українському прикордонні" (Łaźniewska, E., Kurowska-Pysz, J., Górecki, T., Prytula, K., & Plac, K. (2024). War Refugees and the Labour Market. Crisis-Driven Mobility in the Polish-Ukrainian Borderland. Monograph. London: Routledge. 323 p. - Scopus).

Впродовж звітного року розвивалася також співпраця з польськими установами з проблематики розвитку економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії. Так, 17.04.2024 спільно із Лодзьким університетом (Польща), Егейським університетом (Туреччина) та Львівським національним університетом ім. І. Франка в режимі он-лайн проведено VIII Міжнародну наукову конференцію "Перспективи розвитку підприємництва з глобальної позиції (Prospects for the Development of Entrepreneurship from a Global Perspective)". Метою конференції було обговорення актуальних проблем підприємництва та інновацій розвитку бізнес-середовища на міжнародному, національному та місцевому рівнях, а також налагодження співпраці в міжнародних командах. У рамках конференції відбулось засідання 8 пленарних секцій, в яких взяли участь понад 55 науковців з 5 країн.

20.06.2024, спільно з факультетом менеджменту Ченстоховської політехніки, Інститутом фінансів та обліку Університету WSB Merito в Познані проведено XIII циклічну Міжнародну наукову конференцію "Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування"/"Sustainable development in management and finance: science-business-self-governance" (в режимі он-лайн на платформі ZOOM). Метою конференції було обговорення та обмін думками щодо розвитку знань у сфері менеджменту, управління бізнес-організаціями та органами місцевого самоврядування в контексті концепції сталого розвитку. Участь у роботі конференції взяли близько 50 науковців з України, Польщі, Німеччини, Іспанії, Грузії, Казахстану, Ізраїлю, Бахрейну.

За цим напрямом українські вчені-економісти взяли участь (в режимі онлайн) у низці закордонних конференцій, зокрема у: Міжнародній конференції "Post-war Reconstruction in Europe: Contemporary and Historical Experience"/"Післявоєнне відновлення в Європі: сучасний та історичний досвід" (Окфорд, Великобританія, 6.09.2024); Міжнародній науковій конференції "Transformation processes of the economic system in the context of modern challenges"/"Трансформаційні процеси економічної системи в контексті сучасних викликів" (м. Клайпеда, Литва, 2-3.02.2024); 4-й науковій конференції "Logistics challenges in the modern World"/"Логістичні виклики в сучасному світі" (м. Варшава, Польща, 19-20.09.2024); Міжнародній науковій конференції "Sustainable Development - Regional and Local Dimensions"/"Сталий розвиток – регіональний та локальний вимір" (м. Варшава, Польща, 22.05.2024) та ін.

У жовтні 2024 р. Державній установі "Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України" виповнилось 60 років. З цієї нагоди 17 жовтня відбулось урочисте засідання Вченої ради Інституту за участю керівників інших академічних установ і закладів вищої освіти, представників органів регіональної

влади, вітчизняних та іноземних установ-партнерів. Низка провідних науковців Інституту була відзначена нагородами Президії НАН України, відзнаками Західного наукового центру НАН України і МОН України, органів влади Львівської області та м. Львова.

18 жовтня 2024 р. відбулась V Міжнародна науково-практична конференція "Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ". Головний організатор конференції – Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України". Співорганізаторами заходу виступили: Національна академія наук України, Міністерство розвитку громад та територій України, Західний науковий центр НАН України і МОН України, наукові установи Польщі, Румунії, Австрії. Метою конференції було обговорення проблем та напрямків вдосконалення державної регіональної політики в контексті сучасних викликів та євроінтеграційних прагнень України, сучасних трендів трансформації просторового розвитку економіки України, ризиків та можливостей повоєнного відновлення регіонів України, вироблення науково обґрунтованих рекомендацій для органів влади різних рівнів.

У роботі конференції взяли участь понад 50 науковців, управлінців і практиків з різних регіонів України та з-за кордону. За результатами конференції підготовлено рекомендації, які надіслані центральним органам влади України.

Значну роботу у науковому забезпеченні політики регіонального розвитку у звітний період провели науковці Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України", Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, Інституту ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Інституту економіки промисловості НАН України, вчені-регіоналісти вищих навчальних закладів.

СЕКЦІЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ

*(Науковий керівник - член Правління Співки економістів України,
академік АЕН України, доктор держ. упр., професор Воротін В.Є.)*

Упродовж 2024 р. зусилля членів Секції були спрямовані на дослідження актуальних проблем становлення, розвитку та вдосконалення публічного управління в сфері функціонування наукової та освітньої галузі держави Україна, дослідження світового досвіду розвитку науки та освіти в умовах воєнного стану. Дослідження членів Секції під керівництвом академіків АЕН України, д.держ. упр., проф. В. Воротіна та д.е.н., проф. Л. Воротіної були спрямовані на найбільш актуальні питання збереження простору освіти та науки, вдосконалення публічного управління, законодавчого забезпечення прав громадян України на освіту та гарантування кожній особі доступу до якісної освіти та можливості наукової діяльності.

З перших днів війни бойові дії, масова евакуація мирного населення та численні руйнування закладів освіти і науки завдали непоправної шкоди організації освітнього процесу, а в деяких регіонах взагалі зробили його неможливим. Проте навіть за таких складних умов ставилась мета налагодити освітній і науковий процес і

залучити до нього якомога більше здобувачів освіти, фахівців-науковців, зокрема за умов війни рф з Україною. Для досягнення мети досліджень вченими Секції були визначені такі напрями та завдання роботи:

- здійснити аналіз і наявність актуальних проблем, викликів і загроз, що вирішуються в Україні з метою забезпечення права громадян на освіту та гарантування кожній особі доступу до якісної освіти в умовах воєнного стану;

- провести моніторинг законодавства у сфері науки та інновацій, яке зазнало змін під час війни з рф і визначити пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні з урахуванням дії правового режиму воєнного стану;

- розробити структуру інституційного механізму наукового забезпечення відбудови України;

- дослідити інституційну спроможність держави під час війни та після Перемоги;

- запропонувати механізми публічного управління відбудови держави, науки, освіти та стратегічні напрями подальшого розвитку оптимізації мережі ЗВО в Україні;

- розкрити науковий потенціал держави в контексті асоціації з Європою та НАТО і нового статусу України як кандидата на членство в ЄС;

- обґрунтувати економіко-екологічні проблеми воєнного стану та напрями їх вирішення;

- дослідити напрями розвитку та механізми формування економіки екологічнобезпечного землекористування в складних умовах ризикових земельних відносин;

- здійснити дослідження теоретико-методологічних засад інституціонального забезпечення в сфері освіти та науки в умовах воєнного стану;

- визначити розвиток економічних і управлінських наук в контексті модернізації та адаптації освітньої та наукової системи до умов воєнного стану;

- дослідити світовий досвід і українські реалії освітньої публічної політики в умовах війни;

- розкрити напрями збереження людського капіталу як сукупності якостей, рис, знань і особливих здібностей в умовах воєнного стану;

- визначити форми освіти, які відповідають сучасним тенденціям суспільно-економічного розвитку та впровадження сучасних дистанційних форм освіти;

- визначити роль національної науки та освіти у зміні світу після Перемоги.

Основні результати наукових досліджень у звітному році:

- з'ясовано, що з метою надання державних гарантій здобувачам освіти, працівникам закладів освіти, установ освіти та наукових установ, а також для їх реалізації прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану". Закон України "Про освіту" доповнено статтею 57-1, яка передбачає, що здобувачам освіти, працівникам закладів освіти, установ освіти, наукових установ, зокрема тим, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період), були вимушені змінити місце

проживання (перебування), залишити робоче місце чи місце навчання на час особливого періоду, незалежно від місця їх проживання (перебування) гарантується: організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників; збереження місця роботи, середнього заробітку, виплата стипендії та інших виплат; забезпечення місцем проживання (пансіон, гуртожиток тощо) та харчуванням (у разі потреби);

- визначено, що забезпечення державних гарантій, створення безпечного освітнього середовища, організація здобуття освіти, освітнього процесу в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду) здійснюються в межах їхньої компетенції такими суб'єктами: органами виконавчої влади, органами військового командування, військовими, військово-цивільними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, їхніми представниками та посадовими особами (керівниками, головами, начальниками), а також органами управління (структурними підрозділами) у сфері освіти; закладами освіти, установами освіти, науковими установами та їхніми засновниками; громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями та фізичними особами, які здійснюють благодійну (волонтерську) діяльність. Уповноваженні органи приймають у межах своєї компетенції рішення, обов'язкові до виконання на відповідній території, для реалізації державних гарантій, визначених частиною першою цієї статті, в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду);

- доведено, що в умовах дії правового режиму воєнного стану важливим завданням держави є забезпечення реалізації права на освіту громадян, що мешкають на тимчасово окупованій території України. Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання результатів навчання осіб, які проживали на тимчасово окупованій території України" спрямований на забезпечення безперешкодної реалізації права громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території України, на продовження освіти шляхом відновлення механізму проходження атестації для визнання результатів такого навчання. Визначено, що особи, які проживали на тимчасово окупованій території України, мають право на визнання результатів навчання, здобутих на такій території, в уповноважених установах, крім випадків, визначених Законом;

- з'ясовано, що з метою підготовки громадян України до національного спротиву, опанування базовими загальновійськовими знаннями, практичними вміннями й навичками прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення системи підготовки громадян України до військової служби". Цим Законом внесені зміни до статті 21 Закону України "Про освіту" щодо визначення складників структури військової освіти, що включає підготовку: ліцеїстів військових ліцеїв, ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою, що передбачає здобуття первинних загальновійськових знань і спеціальних компетентностей; учнів коледжів з посиленою військовою та фізичною підготовкою, яка здійснюється на основі базової середньої освіти; військовослужбовців сержантського (старшинського) складу військової служби за контрактом з одночасним здобуттям фахової передвищої військової освіти, яка здійснюється на основі повної загальної середньої освіти;

- відзначено, що в червні 2024 р. Верховною Радою України прийнято нову редакцію Закону України "Про дошкільну освіту" (вводиться в дію з 01.01.2025). Закон спрямований на розвиток сфери дошкільної освіти, створення максимально сприятливих умов для її стрімкого розвитку, забезпечення та балансу інтересів усіх учасників освітнього процесу у сфері дошкільної освіти (дітей дошкільного віку, батьків, педагогічних та інших працівників, засновників закладів дошкільної освіти). Визначено правові, організаційні та економічні засади функціонування системи дошкільної освіти з метою забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок і компетентностей. Нововведення в Законі стосуються, зокрема, удосконалення механізмів забезпечення права на територіальну доступність садків і можливості вибору форм навчання. Окремо слід зазначити, що Законом переглянуті підходи до оптимізації робочого навантаження працівників дошкільних закладів освіти з метою підвищення їхньої заробітної плати й покращення умов праці. З початку повномасштабного вторгнення Парламентом прийнято 4 закони, якими внесені зміни до чинних Законів України "Про дошкільну освіту" та "Про позашкільну освіту". Ці зміни здебільшого стосуються врегулювання питань запровадження додаткових соціальних гарантій для учасників освітнього процесу з найменш захищених категорій населення;

- визначено, що в умовах воєнного стану в Україні актуалізуються питання організації освітнього процесу й забезпечення гарантій здобуття повної загальної середньої освіти. Після введення воєнного стану парламентом прийнято 11 законів, положення яких регулюють окремі аспекти організації й забезпечення освітнього процесу, прав та обов'язків учасників освітнього процесу, а також гарантують доступність здобуття повної загальної середньої освіти тощо;

- з'ясовано, що за період дії правового режиму воєнного стану Верховною Радою України ухвалено 4 закони, положення яких регулюють питання функціонування й розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти. Законодавча робота парламенту у сфері професійної (професійно-технічної) освіти зосереджувалася на удосконаленні системи підготовки кваліфікованих робітників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану. Зокрема ухвалений Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про професійну (професійно-технічну) освіту" щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки" надає право особам здобувати повні або часткові професійні кваліфікації без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти, яку вони можуть здобути безоплатно в будь-який інший час впродовж життя за будь-якою формою здобуття освіти. Крім того, встановлюється, що особа має право впродовж життя безоплатно здобувати професійну (професійно-технічну) освіту за іншою (іншими) професією (професіями), але не раніше ніж через три роки після завершення безоплатного здобуття професійної (професійно-технічної) освіти за попередньо здобутою професією (професіями), за умови наявності підтвердженого страхового стажу не менше двох років і за наявності вільних місць після зарахування осіб, які безоплатно здобуватимуть професійну (професійно-технічну) освіту вперше;

- визначено, що після запровадження воєнного стану Верховною Радою України ухвалено 11 законів, положення яких регулюють окремі аспекти здобуття фахової передвищої освіти та забезпечення належної організації освітнього процесу. Деякі прийняті закони у сфері передвищої освіти стосувалися врегулювання питань організації освітнього процесу, зокрема окремих аспектів організації державної підсумкової атестації та вступної кампанії. До таких нормативно-правових актів належать Закони України "Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року" та "Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2024 року";

- доведено, що найбільш відчутно воєнний стан позначився на базових складниках системи вищої освіти – учасниках освітнього процесу та мережі закладів вищої освіти через тимчасову окупацію частини території України та спричиненні нею переміщення в інші регіони окремих навчальних закладів і учасників освітнього процесу. Проблеми та виклики, що постали перед системою вищої освіти з початку введення правового режиму воєнного стану, потребували комплексного та швидкого вирішення. Під час дії воєнного стану Верховна Рада України ухвалила 15 законів, якими було внесено зміни до Закону України "Про вищу освіту". Більшість законодавчих ініціатив спрямовані на забезпечення соціальних гарантій окремих категорій учасників освітнього процесу;

- обґрунтовано, що з метою комплексного перетворення системи вищої освіти 23 квітня 2024 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу" у вищій школі. Прийнятий Закон розширює можливості здобувачів вищої освіти у формуванні індивідуальних освітніх траєкторій та збільшує автономію закладів вищої освіти в розробленні та реалізації освітніх програм. Відтепер заклади вищої освіти та наукові установи самостійно розробляють і затверджують освітні програми з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти та стандартів, визначених законодавством;

- відзначено, що у сфері науки та інновацій діють Закони України "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про наукову і науково-технічну експертизу", "Про інноваційну діяльність", "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки", "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" тощо. Однак війна суттєво вплинула на організацію науково-дослідного процесу, що зумовило потребу у зміні підходів до регулювання наукової та інноваційної діяльності в умовах воєнного стану. Після запровадження воєнного стану Верховною Радою України ухвалено 12 законів, положення яких регулюють окремі аспекти цієї сфери суспільних відносин;

- доведено, що після 24 лютого 2022 р. ставлення демократичного світу до України радикально змінилося. Не лише друзі та партнери, а й опоненти нашої країни визнають, що українці, відстоюючи право жити на своїй землі в свободі, мають непохитну волю до Перемоги. Сучасний світ усвідомлює, що ми прагнемо не до миру будь-якою ціною та будь-якої якості, а до справедливого миру. Таке прагнення, в якому поруч з волею до Перемоги присутня й воля до згуртованості,

характерне для народу України в різні історичні періоди. Проте нині маємо унікальну ситуацію — у прагненні до гідного миру нас підтримує демократичний світ, передусім євроатлантична цивілізаційна спільнота, яка визнала, що євроатлантичний вектор України відображає не лише інтереси, а й цінності громадян нашої країни, зокрема в сфері освіти та науки;

- обґрунтовано, що у період, коли гібридна війна з РФ і її сателітами й прибічниками перейшла з латентної в агресивну фазу, більше того, стала повномасштабною, можна констатувати посилення визнання світом причетності народу України до євроатлантичної наукової, освітянської спільноти. Це поглиблює розуміння причетності євроатлантичної спільноти до Перемоги України – всередині цієї системи й поза її межами; більше того, поглиблює розуміння того, що це екзистенціальна й світоглядна війна – війна не просто за інтереси чи потреби, а за цивілізаційні цінності та ідентичність не лише для України, а й для всього демократичного світу, який сповідує гуманізм, права й свободи людини;

- доведено, що сьогодні в Україні продовжуються складні обставини щодо відтворення, збереження, розвитку та управління людським капіталом, функціонування всієї системи освіти та науки, фінансування та подальшого зростання, зокрема за умов воєнного стану. Серед них: недостатність інвестування в розвиток людського капіталу; диспропорції в розвитку сучасної системи освіти; невідповідність структури підготовки кваліфікованих кадрів потребам дистанційного ринку праці; поглиблення освітньої міграції; відставання в забезпеченні економіки висококваліфікованими фахівцями з інженерних спеціальностей; зниження кількісних параметрів використання наукового потенціалу; низька частка інноваційних підприємств; відсутність належного рівня інвестування економіки;

- встановлено, що в сучасній Україні в умовах війни і повоєнного відновлення надзвичайно важливим стає динамізм переходу інноваційних рішень з рівня фундаментальної академічної науки та освіти загалом на прикладний рівень, що реально змінює повсякденне життя людей. Мова йде про новітні науково-технологічні здобутки, які ми можемо запропонувати світові, наприклад у IT-сфері, у тому числі, у теоретичній і прикладній сферах розвитку штучного інтелекту, екологічного відновлення та ін. Це означатиме посилення реального виміру суб'єктності, без якого політичний, військовий і освітньо-науковий потенціал втрачають силу, що особливо актуально в умовах війни. І надалі це актуалізуватиме входження України в західну цивілізаційну спільноту повноцінним її членом, а не сировинним придатком чи джерелом дешевої робочої та військової сили;

- визначено, що збереження та розвиток цивілізаційної суб'єктності України можливі шляхом розвитку гуманістичних демократичних мережеских відносин громадянського суспільства у партнерській взаємодії з державою, що сприяє консолідації суспільства в цілому. Така взаємодія є успішною за умови, що діяльність критичної маси членів суспільства узгоджується із загальноцивілізаційним трендом запровадження відновлювальної енергетики та штучного інтелекту з метою уникнення екологічної, насамперед кліматичної, катастрофи, що може статися внаслідок використання в енергетичній сфері вуглеводневого палива. Ця глобальна невідкладна мета реалізується у гострій,

зокрема і військовій, боротьбі із авторитарними та тоталітарними антигуманними політичними режимами, що спрямовують значні ресурси від продажу вуглеводнів на агресивні війни. Україна стає глобальним суб'єктом у боротьбі за демократичний світовий порядок, що є важливим складником створення екологічних умов для успішного виживання та розвитку людства на основі інновацій у сфері освіти та науки;

- проаналізовано, що в умовах сучасної російської агресії перспектива Перемоги та повоєнного розвитку України багато в чому залежить від ставлення громадян до публічних політик держави, від того образу публічної влади, який сформувався в українців за час існування незалежної української державності. Якщо в суспільстві переважає негативне ставлення до визначальних державних інститутів або якщо спостерігаються суттєві регіональні відмінності в сприйнятті системи публічного управління держави, це може призвести до байдужого або конфронтаційного ставлення різних категорій громадян до захисту держави від ворожих зазіхань на її суверенітет і територіальну цілісність. Саме тому важливо відстежувати динаміку уявлень громадян України про публічну політику держави, про її сучасний стан і перспективу розвитку, проводити дослідження та формувати освітні компетенції в цій сфері суспільних відносин;

- визначено, що за час війни відбулося переосмислення ролі системи публічного управління в житті громадян. До війни у жителів України було стабільно скептичне, якщо не негативне ставлення до ефективності держави загалом. Але після початку війни відбулося усвідомлення, що втрата державності позбавить жителів України фундаментальних прав, свобод й багатьох важливих благ, що існують у демократичних суспільствах. Приходить усвідомлення, що навіть у таких страшних умовах, в яких ми зараз опинилися, незалежна держава та система демократичного управління дає українцям те, що можна позитивно оцінювати не тільки в актуальному, але й у ретроспективному та прогностичному аспектах. Цікаво, що серед молоді більше тих, хто висловлює виразно позитивне ставлення до держави, ніж у середній та старшій вікових групах. Це дуже важливо з точки зору віддаленої перспективи держави, її захисту та відбудови. Також можна сприймати як безумовно позитивний момент формування нової системи публічного управління та відсутність суттєвих регіональних відмінностей;

- обґрунтовано, що важливим завданням повоєнної України є зміна масштабів і напрямів міграційних потоків, включно із перетворенням України зі світового донора робочої сили на повноправного учасника її обміну, передусім завдяки поверненню частини українських емігрантів та регульованого залучення на роботу іноземців. Перспективи позитивних міграційних перетворень повинні бути пов'язані із запобіганням перетворенню тимчасових переміщень населення у постійний вплив за кордон. Разом з тим слід констатувати зменшення потенціалу демографічного зростання; факторами компенсації можуть бути зниження захворюваності і подовження активного періоду життя, підвищення рівня освіти населення як основного складника людського розвитку, наближення кваліфікаційної підготовки до потреб ринків праці, актуалізація активності й професійної мобільності громадян;

- встановлено, що принципово необхідним є збереження балансу між ринковою економікою й державним регулюванням, що забезпечує як гарантований добробут громадян, так і їх успішну самореалізацію, яка гарантується й регулюється законом, а не свавіллям чиновників. Досягнення такого балансу потребуватиме створення умов для підтримки середнього класу, послаблення податкового тягара з одночасним забезпеченням неухильного контролю за дотриманням вимог законодавства, експортної орієнтації економіки, підвищення платоспроможності населення як ключового споживача вироблюваної продукції та послуг, збереження наукового та освітнього потенціалу нації;

- визначено, що відновлення зруйнованого війною довкілля потребуватиме нестандартних рішень в екологічному, технологічному, економічному та освітньо-науковому вимірах. Необхідно активно застосовувати новітні наукові підходи до організації відновлення навколишнього середовища, впроваджувати інноваційні технології очищення води та ґрунтів, програми відновлення довкілля на місцевому рівні, стягувати компенсації з країни-агресора за завдану екологічну шкоду;

- дослідження вчених Секції засвідчили, що на початку активної фази війни в лютому 2022 р. всі заклади освіти перейшли на дистанційне навчання. Протягом звітнього року практично всі подовжували працювати в такому режимі. Відбулись вже випуски фахівців, які навчались виключно дистанційно. Також наукові дослідження членів Секції були зосереджені на тому, якими були дії публічної влади та органів місцевого самоврядування в організації навчального процесу під час воєнного стану, і яку роль у цьому відіграли громадські та міжнародні організації. Також були проаналізовані та систематизовані освітні та позаосвітні проблеми, з якими стикалися учасники навчального процесу в умовах війни в Україні;

- проаналізовано рішення Уряду з 24 лютого 2022 р. по грудень 2024 р., а також рекомендації Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров'я, які надавались в цей період, щодо організації дистанційного й очного навчання в закладах освіти та суттєвих змін у сфері освіти та науки протягом воєнного стану в Україні;

- членами Секції здійснено дослідження, які були спрямовані на продовження процесу оптимізації мережі ЗВО в Україні, що активно проводився протягом звітнього періоду;

- визначено, що сьогодні має стати пріоритетом створення сучасної ефективної системи освіти, яка дозволяє забезпечити кадровий і науково-технічний супровід розвитку національної економіки, задовольняє потреби суспільства, посідає гідне місце в світі, є конкурентоспроможною на внутрішньому та світовому ринках освітніх послуг, зокрема в умовах воєнного стану. Основними очікуваними результатами є подолання проблем управління в сфері вищої освіти, найбільш повне використання її можливостей та запобігання національним і глобальним ризикам: створення ефективної системи публічного управління на основі доцільного поєднання автономії з м'яким державним регулюванням; досягнення стабільності фінансування діяльності та розвитку ЗВО на основі паритету державного фінансування та залучення коштів бізнесових структур, фізичних осіб, іноземних інвесторів; досягнення стабільного фінансування науково-дослідної діяльності ЗВО

завдяки активній співпраці ЗВО з міжнародним сектором; підвищення рейтингу українських науковців, ЗВО та в цілому системи вищої освіти до середнього по країнах ЄС;

- встановлено, що фундаментальною умовою майбутнього відновлення й процвітання України є демографічне відродження внаслідок майбутньої привабливості країни для самореалізації громадян, здійснення їх прав і свобод, забезпечення якості життя. Підвищення рівня та якості життя, воєнна, соціальна та екологічна безпека, широкі можливості гідної праці цілком можуть покращити демографічні процеси;

- акцентовано, що в період дії правового режиму воєнного стану Верховною Радою України прийнято низку законів, що регулюють правовідносини в освітній галузі, а також у сфері науки та інновацій. Наразі парламент продовжує законодавчу діяльність, спрямовану на формування засад інституційно-правового регулювання сфери освіти та науки на період дії воєнного стану. Існує реальна необхідність послідовного фахового аналізу законодавства в освітній сфері та сфері науки й інновацій в умовах дії правового режиму воєнного стану. Комплексний моніторингово-аналітичний підхід до цієї теми сприятиме формуванню системного уявлення про новели та ефективність законодавчого забезпечення відповідних суспільних відносин, структури та функціональних нормативно-правових зв'язків, а також загальних тенденцій і перспектив розвитку законодавства.

Протягом звітнього року група членів Секції під керівництвом завідувача кафедри публічного управління Державної екологічної академії Міндовкілля В.Є. Воротіна вели дієву **науково-дослідну діяльність**, основною тематикою якої стало вирішення правових і економіко-екологічних питань у сфері освіти та науки, охорони навколишнього природного середовища, публічного управління у сфері раціонального використання природних ресурсів, екологічної безпеки, державного екологічного контролю, земельного контролю, природно-заповідної справи, поводження з відходами, геологічного вивчення надр, топографо-геодезичної та картографічної діяльності, екологічного аудиту, управління навколишнім середовищем, стандартизації, сертифікації, маркування та метрології у природоохоронній галузі, розвитку зеленої економіки, зокрема сучасних інструментів – оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки.

Основні **інноваційні напрями** наукової діяльності членів Секції у 2024 р. були спрямовані на забезпечення виконання вимог чинного національного та загальноєвропейського законодавства:

- наукове обґрунтування вирішення соціальних, економічних і екологічних питань заміни екологічно шкідливих та економічно збиткових методів добування кам'яного вугілля на нові енергетичні джерела;

- обґрунтування науково-методичних засад застосування відходів хімічної, гірничо-металургійної, вугільної, гірничо-добувної, сільськогосподарської, медичної та ядерної промисловості в якості вторинної сировини, зокрема для будівництва доріг;

- вироблення наукових екологічних засад повоєнного відновлення Донбасу та інших постраждалих регіонів;

- наукові засади управління Чорнобильським міжнародним полігоном зони відчуження для відпрацювання технологій попередження та ліквідації наслідків аварій на об'єктах атомної енергетики;

- розбудова національної екомережі України, як частини Європейських екологічних мереж Натура-2000 та Смарагдова мережа;

- впровадження стандартизації екобезпеки в рамках Євроатлантичної інтеграції до вимог НАТО;

- використання Європейських стандартів на базі розроблення національних стандартів ТК-82 (Охорона довкілля);

- розбудова Національної системи стійкості (НСС) України;

- наукова підтримка інвентаризації викидів парникових газів країн-Сторін Додатку I Рамкової конвенції ООН при секретаріаті РКЗК ООН;

- розбудова системи моніторингу довкілля в промислових центрах України.

За цими напрямками науковці Секції приймали участь у науково-дослідних роботах на замовлення державних й інших установ та організацій, а саме:

- "Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні";

- "Розроблення Проекту організації регіонально ландшафтного парку "Партизанська слава", охорони відтворення його природних комплексів та об'єктів";

- "Розроблення Проекту організації території Нижньодністровського національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів";

- "Наукове дослідження природного стану території та водних ресурсів навколо озера Вирлиця";

- "НДР з надання послуг щодо проведення дослідження з оцінки забруднення зони аерації на території нафтобази, розташованої в смт. Бородянка Київської області, пов'язаного з наслідками руйнування ємностей зберігання нафтопродуктів під час бойових дій";

- "Розробка екологічно безпечних технологій очистки та утилізації асфальт-смоло-парафінових відкладень обладнання нафтовидобувної промисловості";

- "Розроблення екологічно безпечної рідини для очищення та дезактивації забруднених матеріалів";

- "Проведення незалежної фахової експертизи і надання експертного висновку щодо зміни меж (зменшення) Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника вздовж українсько-білоруського кордону шириною 50 метрів, орієнтовно на загальну площу 772,5 га";

- "Проведення незалежної фахової експертизи і надання експертного висновку щодо зміни меж (зменшення) Ужанського національного природного парку вздовж лінії державного кордону з Польською та Словацькою Республіками шириною 50 метрів, орієнтовно на загальну площу 331,65 га".

Інформаційно-просвітницька діяльність науковців Секції була спрямована на популяризацію економічних, управлінських і екологічних знань та впровадження інновацій в сфері екологічної освіти та науки, охорони довкілля, раціонального природокористування та забезпечення екологічної безпеки, що сприяє формуванню

економіко-екологічної культури та свідомості у державних службовців, керівників підприємств і організацій, фахівців, представників громадськості, ЗМІ та молоді. Члени Секції здійснюють підготовку та видання підручників, навчальних посібників, систематично проводять інформаційно-просвітницькі заходи в Орхуському інформаційно-тренінговому центрі, беруть активну участь у науково-практичних конференціях, круглих столах, виступах в ефірі радіомовлення та телебачення, забезпечують роботу економіко-екологічного напрямку в Київському територіальному відділенні Малої академії наук України.

У напрямі **міжнародної діяльності** в звітному році науковці Секції продовжували роботу та брали активну участь у щорічній централізованій перевірці звітів з інвентаризації викидів парникових газів країн-сторін Додатку I Рамкової конвенції ООН при секретаріаті ООН. За участю членів Секції встановлено робочі зв'язки та отримана можливість для подальшої співпраці, відпрацьовування інтерактивних підходів в об'єктах природно-заповідного фонду України, складанні нових інтерпретаційних програм і організації екологічних таборів для дітей та молоді в Україні з Лісовою службою США.

Протягом звітного періоду здійснювалась робота в рамках угоди про партнерство та співпрацю між Державною екологічною академією Міндовкілля (ДЕА) та Інститутом з охорони навколишнього середовища – Національний науково-дослідний інститут ("IOŚ-PIB") у місті Варшава (Польща) в рамках реалізації науково-дослідної діяльності з таких питань:

- європейське навчання з питань промислової безпеки та охорони праці;
- впровадження навчання по спеціалізації Євроінтеграції, зокрема навчання українських держслужбовців у Польщі, проект пропонує платформу електронного навчання з 16 курсами з європейської інтеграції та оновлення співпраці між Україною та ЄС;
- планування науково-дослідної роботи стосовно використання геотермального тепла землі для роботи теплових насосів;
- утворення міжнародного хабу освітньої та науково-дослідної діяльності в галузі охорони навколишнього середовища;
- обговорення участі ДЕА в проекті Natolin4 Capacity Building;
- отримання подвійного диплому з підвищення кваліфікації з екологічних питань і необхідності проведення правової роботи з погодженням зразка диплома.

Науковцями Секції проведена робота над науковою експертизою та новою редакцією, затвердженням і підготовкою до видання оновлених методичних рекомендацій щодо встановлення економіко-екологічних цілей розроблення програми заходів та виконання аналізу економічної ефективності заходів щодо Плану управління річковим басейном середнього Дніпра (за дорученням Державного водного агентства України, член Ради проф. В.Є. Воротін). Оновлені рекомендації підготовлено в межах проекту координатора проектів ОБСЄ в Україні "Підтримка планування управління водними ресурсами на сході України" та Програми EU4Environment Water & Data. При оновленні наукових матеріалів було враховано досвід розроблення національних Планів управління річковими

басейнами країн-членів ЄС (Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Франція) та керівні документи Спільної стратегії впровадження Водної Рамкової Директиви ЄС.

Науково-практична діяльність членів Секції була спрямована на роботу з окремими державними органами влади. Так, протягом звітного року відбулись засідання Басейнової ради середнього Дніпра Державного агентства водних ресурсів України. На засіданнях були розглянуті та затверджені плани роботи БР на 2024/25 роки та обговорені підсумки роботи БР за 2023 р., а також розглянуті пропозиції до Плану заходів із захисту від шкідливої дії вод на 2024 рік у суббасейні середнього Дніпра, які здебільшого стосуються публічного управління в сфері капітального ремонту гідротехнічних споруд для безаварійного пропуску та регулювання рівнів води та кріпленню берегів річок суббасейну. У засіданнях брали участь члени БР, представники секретаріату БР, регіональні керівники басейнових управлінь водних ресурсів і регіональних офісів водних ресурсів, представники міжнародних організацій у сфері охорони природокористування та відновлення України, провідні експерти та науковці.

Секцію представляв член Басейнової ради середнього Дніпра Державного водного агентства України професор Валерій Воротін, який затверджений у новому складі БР на поточний рік і постійно бере активну участь у її роботі, зокрема в напрямі вдосконалення публічного управління у сфері охорони та відтворення водних ресурсів у межах суббасейну та екологічної освітньо-наукової діяльності.

Також з метою реалізації державної політики в сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, розвитку освіти та науки протягом 2024 р. проведено ряд засідань Науково-промислової ради Державного агентства розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм України.

Членам НПП були представлені пропозиції до Плану заходів (програм) із захисту водних біоресурсів і досліджень на 2024 рік, які здебільшого стосуються публічного управління в сфері рибного господарства. На засіданні розглянуто та затверджено програми науково-дослідних робіт державних установ України, зокрема в умовах воєнного стану та відновлення України. У роботі приймали участь члени НПП, представники секретаріату НПП, регіональні керівники структур Держрибагентства та регіональних управлінь водних ресурсів; представники установ і організацій, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади; представники міжнародних організацій у сфері охорони біоресурсів і природокористування, провідні експерти та науковці.

Секцію представляв постійний член Науково-промислової ради Держрибагентства завідувач кафедри публічного управління ДЕА Міндовкілля, доктор наук з державного управління, професор Валерій Воротін, який затверджений у новому складі НПП на поточний рік і бере активну участь у її роботі, зокрема в напрямі формування та реалізації державної політики в сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів і регулювання рибальства та екологічної освітньо-наукової діяльності.

Члени Секції брали участь і виступали на багатьох **міжнародних** наукових конгресах, конференціях, дискусіях, семінарах, зокрема таких:

- 08 липня 2024 р. в очному режимі відбулась міжнародна науково-практична конференція "Відкритість Верховної Ради та парламентська дипломатія в умовах війни". В роботі форуму брали участь: керівництво Верховної Ради України, Апарату Верховної Ради України, комітетів Верховної Ради України, народні депутати України, представники громадських організацій, міжнародні експерти, працівники дипломатичних установ, представники проектів міжнародної технічної допомоги, вчені та фахівці з публічного управління;

- круглий стіл "Взаємодія органів публічної влади та правоохоронних органів в контексті забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану" (20 жовтня 2024 р.);

- міжнародна науково-практична конференція "Ринок праці: можливості та вектори розвитку у глобалізованому світі", Академія праці, соціальних відносин і туризму (16 травня 2024 р.);

- круглий стіл "Пріоритетні напрямки реформування виборчого законодавства в контексті виконання Україною актуальних міжнародних рекомендацій" (26 березня 2024 р.);

- міжнародна науково-практична конференція "Від теорії до практики в управлінні та врядуванні", Національний університету біоресурсів і природокористування України за участі представників органів публічної влади, науковців, експертів, практиків та членів Ради роботодавців (20 червня 2024 р.);

- всеукраїнський форум "Економічне відновлення. Шлях до перемоги" (14 березня 2024 р., м. Київ);

- X Всеукраїнська науково-практична конференція "Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості", Академія праці, соціальних відносин і туризму (25 вересня 2024 р., м. Київ);

- VII Міжнародна науково-методична конференція "Передові технології реалізації освітніх ініціатив", Університет Григорія Сковороди в Переяславі (7 лютого 2024 р.);

- "Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ", Міністерство освіти і науки України, Національне агентство України з питань державної служби (31 травня 2024 р.);

- V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Наукові засади підготовки фахівців інженерно-педагогічного та технологічного напрямків" (15 травня 2024 р.);

- XXIV Міжнародний науковий конгрес "Публічне управління XXI століття: нові виклики і трансформації в умовах війни", Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна ННІ "Інститут державного управління", Харківський університетський консорціум (24 травня 2024 р.);

- міжнародна науково-практична конференція "Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні", Навчально-науковий інститут

адміністрування, державного управління та професійного розвитку (19 квітня 2024 р., м. Київ);

- круглий стіл "Україна та політика нового складу Єврокомісії: як вибудувати співпрацю в умовах оновленого зеленого курсу" (18 грудня 2024 р., м. Київ);

- IV Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу" (25 жовтня 2024 р., м. Переяслав);

- міжнародний урбаністичний форум "Економіка відновлення: національний та регіональний вимір" (18 квітня 2024 р., м. Київ);

- форум "Ветерани – шлях додому", Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, Міжфракційне депутатське об'єднання "Реабілітаційні сили України" (14 травня 2024 р.);

- II Міжнародна науково-практична конференції "Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу", Університет Григорія Сковороди в Переяславі (12 червня 2024 р.);

- міжнародна фахова дискусія "Політичні, економічні і структурні наслідки російської агресії для України і світової спільноти. Завдання економічного відновлення України у повоєнний період з врахуванням євроінтеграційних пріоритетів", Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова (25 квітня 2024 р.);

- міжнародний круглий стіл "Україна: від війни до миру та відновлення", Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова (14 вересня 2024 р.);

- міжнародні Конгресові слухання "Відновлення та розвиток регіонів у контексті підготовки вступу України до ЄС", Офіс Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України (15 вересня 2024 р., м. Київ);

- міжнародний форум Human Capital UA, за участю Першого віце-прем'єр-міністра — Міністра економіки України Юлії Свириденко (29 жовтня 2024 р., м. Київ);

- міжнародна конференція "Відновлення України на засадах відповідального ведення бізнесу: цінності й стандарти", Міністерство економіки України. (м. Київ, КВЦ Парковий, 8 грудня 2024 р.);

- міжнародна конференція "Циркулярна економіка для зеленого відновлення України", Центр ресурсоефективного та чистого виробництва при підтримці ЄС щодо розвитку циркулярної економіки (20 грудня 2024 р., м. Київ).

Професійна діяльність науковців, членів Секції освіти та науки Спілки економістів України у звітному періоді була спрямована також на оприлюднення багатьох монографій і статей, повсякденну роботу по виконанню планів наукової роботи в академічних наукових установах і закладах освіти та інших наукових установах України. Вчені Секції брали активну участь у науковому супроводі роботи Торгово-промислової палати України, Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України, Українського союзу промисловців і підприємців тощо.

Завдання на 2025 рік

У 2025 р. Спілка економістів України продовжуватиме роботу в науковій, прикладній, педагогічній і громадській сферах відповідно до своїх статутних завдань з метою підтримки держави та бізнесу в протистоянні воєнним загрозам і забезпеченні відбудови господарства країни.

В умовах нинішніх імперських загроз для системи глобального світопорядку та поширення фрагментації міжнародних відносин, особливого значення набувають дослідження з проблематики захисту національних інтересів України на світових ринках під час визначення умов участі у різних міждержавних угодах щодо вільної торгівлі, особливо в частині наших подальших кроків на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі. З огляду на це наукової підтримки потребуватиме формування переговорної позиції України під час роботи у форматі всіх переговорних кластерів щодо членства України в ЄС, які передбачається відкрити до кінця 2025 року.

Новим вагомим інтелектуально-професійним викликом для вітчизняної економічної наукової думки є очікувана співпраця України з США у сфері освоєння і використання родовищ корисних копалин. Натепер дійсні, а не декларовані, цілі та можливі політичні і економічні наслідки для країни Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-українського інвестиційного фонду відбудови, укладеної 30 квітня 2025 р. та ратифікованої Верховною Радою України 8 травня 2025 р., разом із похідними від неї угодами і документами, залишаються певною *terra incognita* як для фахівців, так і для широкої громадськості з точки зору ризиків для національних інтересів України. З огляду на це одним із першочергових завдань Спілки стане розроблення цілісного наукового бачення можливості комерційного використання об'єктів загальнонаціонального багатства країни, які є об'єктами права власності Українського народу і основою економічного суверенітету держави, та відповідних пропозицій для органів влади.

Окрім викладених екзогенних проблем, що потребуватимуть вирішення в реальному часі, не менш важливими залишатимуться ендегенні питання підготовки пропозицій щодо розвитку підприємств воєнно-промислового комплексу, раціонального використання міжнародної допомоги та внутрішніх ресурсів держави не лише для підтримки найбільш вразливих верств населення і реконструкції зруйнованих об'єктів інфраструктури, але й для розбудови цілісного механізму економічного самозабезпечення на національному рівні, особливо в частині залучення інноваційних технологій та ефективної релокації бізнесу. Зусиль інтелектуальної еліти країни також потребуватиме вирішення питань поліпшення національної системи освіти, підвищення якості підготовки кадрів, розвитку регіонів та сільських поселень, підтримки фермерства та малого підприємництва тощо.

З урахуванням викладеного мають виконуватися у 2025 р. завдання Спілки, передбачені "Основними напрямками роботи Спілки економістів України на період до 2023 року", що схвалені п'ятим З'їздом Спілки 1 листопада 2016 р. і спрямовані на реалізацію статутних завдань Спілки, зокрема продовжитись робота у складі таких заходів:

- поширення нового економічного світогляду, що базується на концептуальному вченні В.І. Вернадського про ноосферу, та розробка науково-практичних пропозицій щодо реалізації теоретичних надбань ноосферної економіки, які відображатимуться у документах та інших матеріалах, що подаватимуться Спілкою до органів влади;

- обґрунтування необхідності послідовного впровадження механізмів державного стратегічного планування як основної умови передбачуваної економічної політики, особливо на період повоєнної відбудови держави, та підготовка відповідних пропозицій органам влади;

- розширення співпраці з науковими установами і закладами вищої освіти із залучення до складу регіональних осередків Спілки нових членів – науковців, керівників і викладачів університетів, інститутів, факультетів, коледжів економічного спрямування, а також включення до програм підготовки фахівців економічних спеціальностей заходів щодо поширення актуальних знань і наукового доробку членів Спілки;

- підготовка чергового річного звіту про діяльність Спілки та інших публікацій, що пропагують її цілі і завдання.

Важливою, історичного значення роботою, стане підготовка до відзначення у наступному році столітнього ювілею з дня народження першого очільника Спілки економістів України Г.В. Дзися – видатного політичного діяча нашої держави, безпосереднього керівника і учасника ліквідації наслідків Чорнобильської трагедії, фундатора першого в незалежній Україні інституту громадянського суспільства, яким донині є наша Спілка.

* * *

Звіт підготовлено в порядку інформування громадськості про діяльність Спілки економістів України. Викладені в ньому результати наукових досліджень, теоретичних і прикладних розробок, інші відомості та статистичні дані підтверджені відповідними документами та матеріалами, що отримані Спілкою з офіційних відкритих джерел інформації, від керівників регіональних осередків та наукових секцій, з наукових публікацій, а також із засобів масової інформації та з інших публічних джерел відповідно до чинного законодавства України.

Відповідальність за достовірність та повноту інформації, наведеної у звітних матеріалах наукових секцій та обласних осередків Спілки, несуть виключно їх керівники, а висловлені в цих матеріалах позиції не обов'язково відображають точку зору Президії та Правління Спілки.

ЗМІСТ

Звітують економісти України	3
Основні показники соціально-економічного становища України за підсумками 2024 року.....	4
Діяльність обласних організацій (осередків)	
Спілки економістів України	22
Вінницька обласна організація	23
Житомирське обласне об'єднання	26
Асоціація економістів Закарпаття	30
Запорізька обласна організація	32
Луганська обласна організація	37
Одеська обласна організація	39
Полтавська обласна організація	44
Рівненське обласне об'єднання	48
Сумська обласна організація	50
Харківська обласна організація	52
Херсонська обласна організація	55
Черкаська обласна організація	66
Київська міська організація	70
Діяльність наукових секцій Спілки економістів України	78
Секція економічного прогнозування	78
Секція по вивченню продуктивних сил України	86
Секція регіональних досліджень	95
Секція освіти та науки	100
Завдання на 2025 рік	114

Спілка економістів України

Науково-практичне видання

**Звіт про діяльність Спілки економістів України
за 2024 рік**

За загальною редакцією академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**

Упорядник В.В. Гуменюк

Електрон. дані. – К., 2025. – с.117 – Режим доступу:
<http://seu.org.ua/category/публікації/>